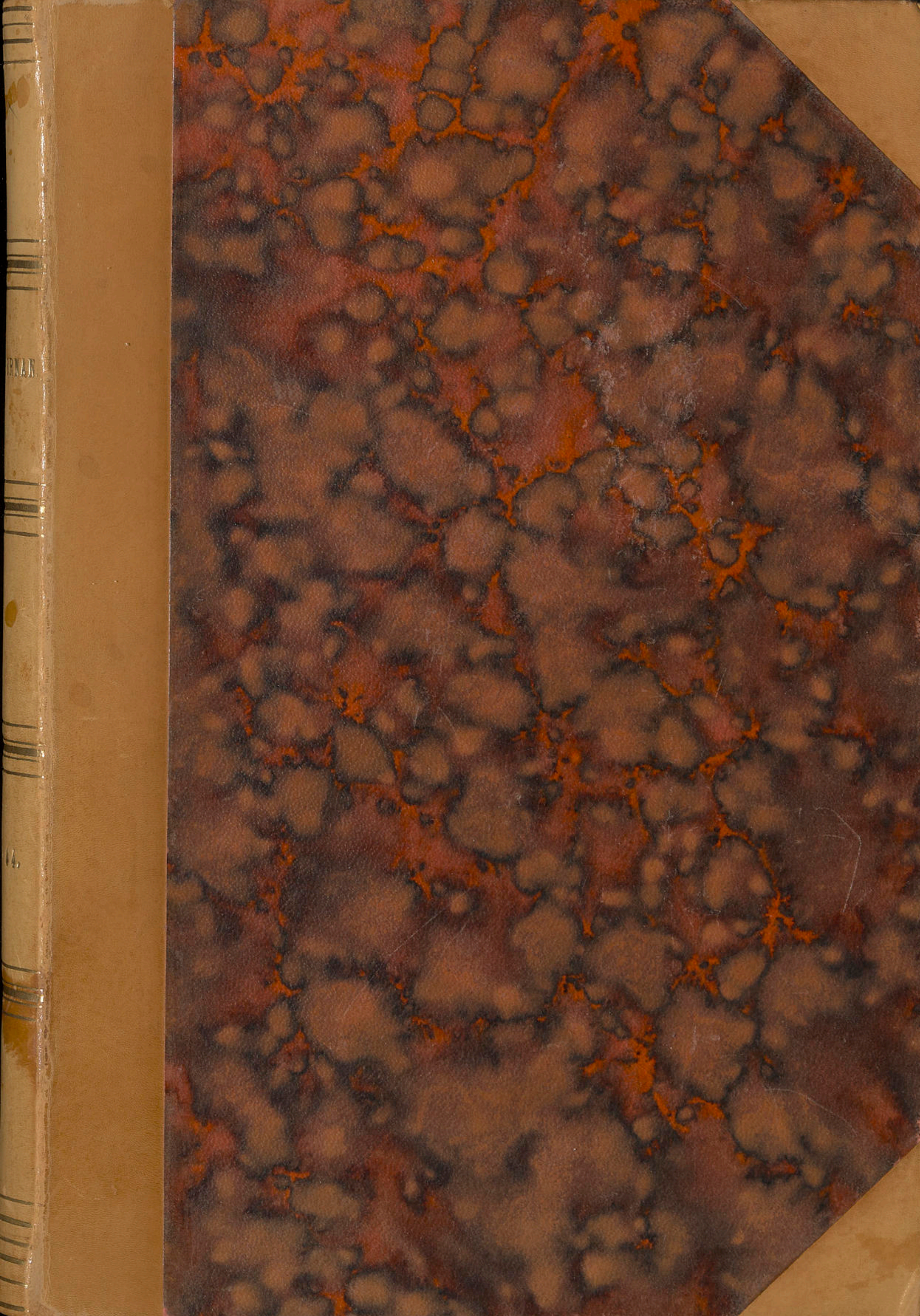

RMAN
4.

BIBL·REG·UNIV·UPSAL·

Emilie Carlén

Nordstjernan,

WITTERHETSSTYCKEN OCH POËMER

AF

Emilie Carlén, Euphrosyne,
Almqvist, Atterbom, von Braun, Böttiger,
Crusenstolpe och Mellin

jemte deras

Porträtter och Facsimiler.

STOCKHOLM

L. Gust. Rylander

Bazar'n à Norrbro.

Köpenhamn
G. H. Jæger.

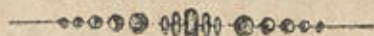
Christiania
Wullfsberg & Co.

”— — ÄNDA IN I DÖDEN!”

NOVELLETT

AF

EMILIE CARLÉN.

”— — *ända in i döden!”*

1.

Under det hvita soltält, som sträckte sig öfver förstugbron till enke-professorskan M . . . s landthus, syntes, en lördagsafton för några år sedan, en behaglig grupp — tvenne förlofvade par: professorskans unga döttrar med deras fästmän. Alla fyra hade plats omkring ett litet rundt bord; och då de lutade sig framåt, hvilket hände hvarje ögonblick, bildade de fyra vackra hufvuden, som derigenom kommo i beröring med hvarandra, en tafla, hvars effekt icke stördes deraf att en stor mörkbrun dogg lade sina framtassar på bordets enda öppna sida, under det han med högra örat förtroligt strök sig mot en fin och fyllig skuldra, tillhörig den yngsta af damerna. Öfver det hela göt sig skimret af en nedgående sommarsols röda färgglans.

Mamsellerne M . . . hade redan länge innehaft det slags celebrité, som vanligen i landsorten tilldömes dem, hvilka uppträda med en viss liten pretention. För att kunna göra detta med framgång, fordras likväl några små förmåner: skönhet mindre än god ton, men denna förenad med den lyckliga förmågan att kläda sig väl, att föra sig väl, att hafva nyaste moderna *före* någon annan och slutligen att med lätthet kunna uttrycka sig öfver hvarje bekant eller obekant ämne, som på andra orter och synnerligast i

hufvudstaden hör till ordningen för dagen. Detta allt ger uteslutande rätt att anses såsom häradets eller småstadens notablaste prydnad.

Med ifrågavarande damer var det dock något mera: de hade aldrig sjelfva sökt uppsvinga sig till "lejoninnor", utan det der hade gått så småningom. Blygsamheten vårdade de behag, som lekte omkring dem och tillmätte dem ett pris, hvilket de äfven i en större krets skulle vunnit. Ryktet för älskvärdhet och grace gällde i synnerhet den täcka Rosa; hvaremot Julia, den äldre systern, prisades för sitt mera mognade förstånd, och begge — för sin förmögenhet.

Hvad herrar fästmän beträffar, hade de åtminstone tre gemensamma meriter: ett manligt utseende, ett städadt skick och så pass egna tillgångar, att de ej behöfde söka en hustru för penningar. I många eller, kanske rättare, i alla andra fall afveko de från hvarandra, hvilket bäst synes af fortsättningen.

Alla menniskor sade — och då alla menniskor säga en sak, blir den trovärdig — att mer passande partier icke kunde tänkas. De unga sjelfva hyllade i synnerhet samma öfvertygelse, ty kärlekens "fria-val" hade spelat hufvudrolen vid de ingångna förbindelserna. Också klappade sällan fyra lyckligare hjertan än deras, när om lördagseftermiddagarne de begge fästmännen skiljt sig från sina göromål i staden, för att på det vackra Hillinge tillbringa ett par dagar.

Det är under en af dessa aftnar, tvenne månader före den utsatta gemensamma bröllopsdagen, som vi se dem församlade under soltältet. Hastigheten i deras rörelser och värman på deras kinder visa att samtalet är ifrigt.

"Ja, så säga alla män, utan att ens tänka på vigten af sina ord", yttrade den lifliga Rosa, under det hon lät sömmen nedsjunka på knät och gaf sin fästman, auditören Wilhelm L., ett lätt slag af den garn-docka, hon höll i handen.

"Icke alla, min englaflicka," svarade Wilhelm och bemäktigade sig utan synnerligt motstånd den lilla straffande handen, "icke alla, söta du! Jag till exempel — emedan

jag tillräckligt känner mig sjelf — kan med full och djup öfvertygelse försäkra att jag älskar dig mera än mitt eget jag, och att ingen tid, inga förhållanden, inga omständigheter kunna upptänkas, då min kärlek skulle svalna. Jag älskar gränslöst, ty jag älskar för både tid och evighet!"

Rosa log — ett förtjusande leende, hälften misstro, hälften vemod. Men landskamrer Leopold T., auditörens blifvande svåger, utbrast nästan kärft: "Jag blir riktigt sjuk af att höra sådane galenskaper! Osvuret är bäst. Ingen kan svara för sitt hjerta under en mängd okända förhållanden. Jag är säker att jag håller Julia så kär som en man kan hafva sin tillkommande maka; men det hindrar mig likväl icke att tänka mig omständigheter, som kunna afkyla mina känslor. Om jag, för att begagna ett exempel, såge — hvad jag med Guds hjelp aldrig får se — att Julia fästade en för stor uppmärksamhet vid en annan mans hyllning, eller...."

Längre hann icke Leopold i utvecklandet af sina argumenter. Julias lugna, klara blick träffade hans, på samma gång hennes läppar uttalade ett mildt "tyst, tyst! Jag vill icke höra dig komma fram med sådane tankar!"

"Det var väl icke så alldeles allvar heller!" sade Leopold och kysste sin fästmös hand. "Jag ville blott bevisa Wilhelm att han hade orätt att prata så der i vädret."

"Och du har ingenting bevisat", ifrade auditören, "utom det att du sjelf har rätt goda anlag att i framtiden uppträda som den intressantaste svartsjuka äkta narr, åt hvilken en liberal man någonsin roat sig. För min del förklarar jag öppet att Rosa må fritt emottaga all den hyllning, som på ett honnett sätt erbjudes henne: jag är stolt öfver att äga en qvinna, som andra afundas mig."

"Vi tänka nu, liksom oftast, fullkomligt olika", återtog Leopold. "Jag retas lika litet af de epiteter, du består mig, som af utsigten till en dylik afund öfver hvad som är min tillhörighet. Tvertom önskar jag så helt och hållet behålla min hustru för mig sjelf, att jag vore tillfreds, om hela den öfriga verlden icke skänkte henne en enda blick."

Ehuru fri från behagsjuka, tyckte likväl Julia att hennes älskare nu dref sin sats något långt; men hon motsade honom ej, kanhända af fruktan att vidröra en sträng, som hennes känsla sade henne endast kunde frambringa missljud. Julias förstånd prisades icke förgäfves — och hon eftersträfvade icke att såsom fästmö utöfva ett välde, hvilket hustru-titeln möjligen skulle indraga, och då mera känbart. Kanske tänkte hon äfven, att hon ej för tidigt kunde tillämpa skaldens visa ord:

En qvinnas tålamod kan aldrig gå för långt:
Det är ej mer, än mannen fullt hvar dag behöfver.

Några ögonblicks tystnad hade inträdt. Flickorna sydde förtvifladt. Auditören lät sin blick e som oftast fara öfver till några på ängen arbetande tjenstflickor, hvilka i sina hvita lintygsärmar, korta kjortlar och rikt nedhängande hårflätor sågo rätt "pittoreska" ut, der de emellanåt hvilade sig mot de nyhvälfda hö-stackarne. Landskamrern, mindre konnässör af det sköna, smuttade ur sitt punschglas, medan han roade sig att afteckna Wilhelms stora dogg. Innan ännu någon återtagit ämnet eller börjat ett nytt, öppnades salsdörren, och professorskan M..., en värdig och intagande fru, kom ut på förstugbron och nickade vänligt åt de unga. På hennes läppar låg ett leende, fullt af godhet, hvilket öppet tolkade hennes glädje och stolthet vid åsynen af den vackra gruppen.

"Ack, hvad mamma kom lägligt!" utbrast Rosa. "Mamma skall säga oss hvilken som är mest orimlig i sina satser, Wilhelm eller Leopold, och hvem som har största skälet att frukta deras öfverdrift, Julia eller jag?"

"Förträffligt, min lilla fästmö!" ropade Wilhelm glädtigt. "En säkrare domare kunna vi icke få." Han sprang upp och drog en ländstol från salen ut under tältet, förde artigt sin blifvande svärmor på hennes plats, hvarefter han återvände till sin egen, med förfrågan till de öfrige hvilkendera borde framställa anklagelsepunkterna.

"Jag, naturligtvis!" menade Rosa, antagande ett högtidligt allvar. "Var det icke jag, min herre, som först

väckte frågan om en dom? Och jag hoppas att inga röster opponera sig mot min sjelfvalda värdighet!"

Som en allmän tystnad tillkännagaf att valet gillades, uppsteg Rosa och öppnade sessionen med följande fråga:

"Huldaste moder och domarinna, du, som af egen erfarenhet vet hvad vi tids nog få veta, äro en mans ord och löften att bygga på?"

"En ganska kinkig fråga att besvara, mitt barn!" genmälte professorskan muntert. "Männerna, så vidt jag förmått bedöma dem, äro af minst tjuge särskilta klasser. Men då jag icke nu kan uppräkna dem alla, vill jag endast nämna ett par. Den första — och den är mycket vanlig — utgöres af en komposition, der eld och vatten ständigt ligga i strid med hvarandra och vexelvis behålla öfverväldet. Är nu förhållandet att sålunda komponerade männers ord och löften blifvit afgifna under brännperioden — jag menar när deras fantasi tagit för stark fart — då har man skäl att befara det elden i dessa löften förtär sig sjelf; men afgifvas de åter under en tid, som kring lynnet skapar fukt och dimma, då äro de redan i sig sjelfva så vattenaktiga att de upplösa sig, utan att man märker huru det sker."

"Godt, mamma lilla! Men den andra klassen?"

"Den andra, min dotter, är helt annorlunda. Elden hos dessa Adams söner är modererad af förståndet, som alltid ingår i det hela. De män, som tillhöra denna klass, tillåta icke fantasien göra så vidlyftiga utflykter, att någon vattenperiod kommer efter. Lugn och kraft utmärka dem, deras ord och handlingar äro liktydiga; och på *deras* löften kan en qvinna tryggt bygga."

"Hm!" sade Rosa, begrundande, och drog med den lilla handen vårdslöst ut de väl krusade lockarne. "Jag är ej så alldeles säker på, att jag kan räkna Wilhelm till sista klassen."

"Låt höra anklagelsen!" inföll modren leende.

"Jo, mamma, han påstår att han älskar mig mera än sig sjelf, att inga slags förhållanden förmå ändra hans tänkesätt, emedan han älskar mig omätligt — för både tid och evighet."

För starkt, för starkt!" yttrade professorskan och upplyfte skämtsamt hotande sitt finger mot Wilhelm. "Akta dig för vattenperioden, min son! Men låt höra andra punkten, Rosa?"

"Den rör Leopold, mamma! Han påstår att Wilhelm pratar i vädret, och han säger sig icke vilja ansvara för sitt hjerta, ifall Julia gör honom den syrprisen att finna sig road af andra karlars uppmärksamhet. Hvad tycker väl mamma — han blygs icke för att erkänna det han vill ha henne så alldeles för sig sjelf, att han helst ser det hon icke får en blick af någon annan!"

"Bättre att lofva för litet, än för mycket! Jag föredrar Leopolds sats, ehuru äfven i den ligger någon öfverdrift. Var det någonting mera?"

"Ja, mamma, Wilhelm säger också att han känner sig stolt och smickrad öfver att äga en hustru, som andra afundas honom. Han lofvar mig att få emottaga så mycken hyllning, som står mig till buds."

"Det var icke bra!" återtog professorskan; och det lekande skämt, som hittills legat i hennes ton, utbyttes mot ett fromt, värdigt allvar. "Det der är icke bra sagdt, Wilhelm, än mindre tänkt. En man, som sjelf önskar att se sin hustru firad, älskar henne blott för det yttre skenet, således endast af fåfänga. Och jag förklarar då att Julia har mera skäl att vara belåten med Leopolds princip, än Rosa med din."

Wilhelm rodnade lätt; och han var just på väg att göra något klyftigt inkast, då en vagn inrullade på gården och gjorde slut på sessionen.

2.

"Välkommen, välkommen, söta moster Ebba!" ropade flickorna och förde en stor, rödlätt dam till soffan i salen, medan de täflade om att få uppknyta hennes hattband, sätta till rätta det af resan något medtagna fräset samt hala upp schalen, hvilken råkat glömma sin bestämmelse att skyla den alltför solbrända halsen.

"Se så, se så, flickor!" sade professorskan, som ännu icke fått framkomma med sin välkomsthelsning. "Låt nu vackert moster Ebba draga andan! Vänd' er om — vi ha ju mera främmande." Och då nu professorskan och den vördiga prostinnan H., hennes syster, omfamnades och kysstes, nego flickorna för en herre, hvars hela yttre hållning, ja till och med bugning, annonserade en artig och hygglig ung man — en man ur mammas andra klass.

"Min mans brorsson, brukspatron H.", presenterade moster Ebba med stolt min. Professorskan föreställde sina tillkommande mågar, och så var bekantskapen inledd.

Sedan flickorna instufvat moster Ebbas mångfaldiga saker i gästkammarn, serverat thé och styrt till för aftonen, intogo de sina platser vid det lilla nu i salen inflyttade bordet, dit brukspatronen snart drog sin stol. Allt tycktes arta sig till harmoni. Endast moster Ebbas favorit-katt, som alltid åtnjöt förmånen att medfölja på resor, syntes fiendtligt sinnad, nb. mot auditörens stora dogg, mot hvilken han oupphörligt ljungade sina gnistrande blickar.

"Dina flickor äro rätt söta och hyggliga, kära Gustafva!" hviskade prostinnan sin syster i örat.

"De äro snälla och husliga", svarade den moderliga blygsamheten.

"Ack, om min Elisabet fått lefva, så hade hon vid det här laget..."

"Att Wermland är en så utmärkt herrlig provins!" inföll Rosa, småleende åt den vältaliga beskrifning, som unga brukspatronen gjorde öfver sin hembygd. "Nog vet jag att der är godt om jern och skog, men att det är sjelfvaste paradiset, har jag aldrig hört!"

"Jag har icke sagt att hela Wermland äger detta företräden. Men jag älskar mitt hem — och möjligtvis låg någon partiskhet i beskrifningen, ehuru, i mitt tycke, mitt vackra Engelforss är ett verkligt eden."

"Hvaruti endast Eva saknas, för att göra illusionen fullkomlig?" inföll auditören.

"Alldeles!" log brukspatronen, som gerna ryckte in på

den gladare sällskapstonens område. "Jag är också nu egentligen stadd på upptäcktsresa efter min tillkommande hälft."

"Och ifall någon af oss befunnes värdig att intaga bigtstolen," yttrade Leopold," torde vi få veta om ännu ingen skymt uppfattats af Engelfors' blifvande herrskarinna?"

"Tyvärr skulle jag, i händelse af bigt, nödgas försäkra att, mig veterligt, mina ögon ännu icke skådat den hulda, som torde förleda mig att smaka på kunskapens frukt".

"Hvad i Guds namn talar du om, min kära Reinhold?" frågade prostinnan litet nyfiken.

"Om det naturligaste ämne, som faller en ungkarl in, bästa tant, då han såsom jag sitter sida vid sida af idel trolofvadt folk . . . Men à propos, jag tror tant ännu icke berättat den sorgliga händelsen, vi hörde på Marks gästgifvaregård?"

"Kors, det har jag alldeles glömt — men det är gudnås ingen fröjdepost, då stället ligger så nära hit till Hillinge."

"Hvarom är det?" var en allmän fråga.

"Ni skola straxt få höra. Men till en början, vet ni väl mitt herrskap att ni ha smittkopporna i socknen?"

"Nej, kära moster Ebba, vi ha icke varit i kyrkan på ett par söndagar och veta således icke om detta rykte, som vi dock lösligen hört, äger någon grund."

"Gud låte er icke få allvarsammare budskap derom! Ryktet är alltför sant. På Mark, som vi lemnade för några timmar sedan, voro vi nästan ögonvittnen till en ganska bedröflig händelse. Dottern i huset var förlofvad med rika nämndemanssonen från Wik. I förra veckan insjuknade flickan i kopporna, och dog. Fästmannen, som under hennes sjukdom tycktes hafva lidit mycket, syntes till en början lugn; och man trodde att han nog skulle trösta sig, då han i dag på morgonen fans uppfluten vid qvarndammen: den stackars gossen hade dränkt sig; liket bars just öfver gården, då vi skulle sätta oss i vagnen. Det är ändå nog starkt att sörja på det sättet!"

"Det är som det bör vara!" utbrast auditören. "Så

stor är kärlekens makt. Han älskade henne mera än sitt lif: derföre kunde han icke lefva, sedan hon var död. Det der är naturligt. *Jag* förstår det väl", tillade han med en varm blick på Rosa. "Man älskar icke för en dag, ett år, nej — *ända in i döden!* Så är mitt valspråk."

Hela sällskapet smålog på ett sätt, som förnärmade Wilhelms lättretliga känsla.

"Det är besynnerligt", sade han "att kärleken, det renaste och sublimaste af våra intryck, nu för tiden behandlas som en lek! Men må hvem som helst anse den så — jag för min del är stolt att veta det jag icke misskänner den bästa och ädlaste gåfva, som skaparen gifvit oss till försoning för lifvets vedervärdigheter."

Ingen smålog mer åt auditörens varma försvar för den olycklige älskaren. Rosa tryckte vänligt hans hand, och ombytte samtalsämne.

Efter aftonmåltiden ville moster Ebba nödvändigt göra en promenad i trädgården. De unga följde henne; och brukspatronen visade, till herrar fästmäns stora förbindelse, nog takt att bjuda sin arm åt gumman, hvilken han snart ensam fick underhålla, då gångarnes knappa bredd gjorde passagen obeqväm för mer än ett par i sänder.

"Hvad tycker du om mina systerdöttrar, min kära Reinhold?" frågade den goda frun och stödde sig eftertryckligt mot sin unge slägtinges axel.

"Obeskrifligt mycket, tant lilla! Julia finner jag likväl något tyst: man kunde åtminstone önska henne mera lif. Hos Rosa deremot är allt förtjusande."

"Ja ja, hon är en riktig sötunge! Och Julia vore nog lika munter, om icke den saken hade sina randiga skäl. Men jag skall säga dig hvad syster min anförtrott mig: jo, att flickan icke törs prata så fritt som förr, i synnerhet med främmande karlar, emedan landskamrern, en genomhederlig och duglig karl annars, har den svagheten att vara litet jaloux. Han vill helst ha fästmön för sig sjelf, han!"

"Nå, han har väl icke så orätt deri! Men auditören tror jag icke är svartsjuk, trots allt skryt med ridderlig kärlek?"

”Hör du, den karl'n tycker jag icke om. Han är mig visst en spelevink: han pratar ju bara sillsallad! Och jag vet aldrig hvar Gustafva, som annars är en så förståndig menniska, hade ögon och öron, när hon sade amen till det partiet.”

”Tror icke tant att auditörn skall göra den vackra Rosa lycklig? Det vore sannerligen stor synd! Och lefde vi blott i de der tiderna, som han med all gevalt vill återföra, skulle jag hafva god lust att bryta en lans för henne.”

”Se så der, ja — kom nu du också fram med äggröra! Men låt bara bli att bryta ner blomrabatterna, det råder jag dig till: du går så vårdslöst, att jag just smått skäms för dig! Och se'n vill jag säga dig, min kära Reinhold, att man icke skall vara så het på gröten, när man talar om andras egendom”.

”Har icke tant inledt mig i frestelsen, då tant sjelf börjat ämnet?” försvarade sig brukspatronen skämtsamt.

”Ja, till att på klokt sätt säga dina tankar, men icke att bryta lansar och annan persilja... Men hör på du, vi ska' icke gå så här för oss sjelfva: det ser ut som vi ville förtala någon.” Och härvid gjorde moster Ebba venstersväng med hufvudet: kroppen följde långsamt efter. Då man nu hunnit en mera öppen plats, blef samtalet åter allmänt.

Om söndagen for samtliga ”Hillinge-herrskapet” till kyrkan; och som man undergick penitensen att afhöra kungörelserna, kom man hem i mindre godt lynne: koppor, koppor och intet annat än koppor! Tre lik hade jordats, för ett lika antal döde hade gjorts tacksägelse, och förböner uppsändts för minst tio personer.

”Detta är alltför bedröfligt!” sade professorskan, under det hon vid middagsbordet skar för brödbuddingen till soppan. ”Gud bevare mina flickor och oss alla! Jag har en orolig aning.”

Det tycktes som hela sällskapet delat professorskans yttrade oro, ty något gladt och trefligt lif ville ej vidare komma i gång. — Måndags förmiddagen reste

begge fästmännerna; men till deras förtret stannade moster Ebba och följaktligen äfven brukspatronen ännu qvar några dagar, den sednare synbart betagen af Rosas älskvärdt fängslande behag.

3.

Kort efter sedan de främmande lemnat Hillinge, började Julia en afton klaga öfver stark hufvudvärk och tyngd i ögonen. Med ängslig beställsamhet ordnade den förskräckta modren ett aflägset rum för sin älskade dotter och tillsade Rosa att flytta upp i andra våningen, ty sjelf och ensam ville hon sköta Julia, i händelse den fruktade sjukdomen skulle komma; och Rosa förbjöds på det strängaste all beröring med systerns rum.

Den stackars Julia låg hela natten i brinnande feber; och läkaren, som på morgonen tillkallades, förklarade bestämdt att det skulle bli kopporna. Professorskan skref en biljett till Leopold, och länge dröjde det ej innan han flög till Hillinge, för att trösta och uppmuntra sin lidande fästmö och hennes betryckta mor.

Men ännu skulle den sednares bekymmer ökas med en dubbel börda. Tvenne dagar, sedan Julia insjuknat, måste äfven Rosa, som i hemlighet och i trots af förbudet, besökt sin syster, äfven intaga sängen; och nu vandrade den arma modren i sitt hjertas djupa ångest från det ena sjukrummet till det andra. Ett nytt bud afsändes till staden med underrättelse för Wilhelm om hans fästmös vådliga tillstånd. Men det var först andra aftonen som auditören, blek och förstörd, anlände.

I salen mötte han Leopold med ett glas dekokt till Julia.

"Hur är det, hvad tror du?" frågade Wilhelm med en röst, som hörbart darrade. "Går du in i hennes rum?"

"Det kan du väl begripa!" svarade landskamrern förtrytsamt. "Hvad skulle jag väl göra här, om icke att trösta och lindra så mycket jag förmår."

"Ja, det är så, det — men om man har anlag för smitta, finner jag just icke att det precist är rätt att blottställa sig."

Leopold log. Det var ej tvetydigt hvad han tänkte.

"Nå, hur är det med min älskade, min så outsägligt älskade Rosa? Ack, min gudomliga Rosa — jag kan icke afhålla mig från att besöka henne, det är min pligt, om det än kostade mitt lif. Jag nekar dock icke, bror Leopold, att jag har en natur, som olyckligtvis — — men, hennes koppor äro väl icke svåra ännu, hoppas jag?"

"Icke än: de äro ej utslagne en gång; men om några dagar lär hon väl komma att se ut som min stackars tåliga Julia."

Wilhelm suckade djupt; likväl gick han att uppsöka professorskan, för att af henne begära hvad han säkerligen helst önskat att hon vägrat honom, nemligen tillåtelse att få besöka Rosa. Men mamma, som tyckte att han gifvit sig nog god tid, var litet kort om hufvudet och lät ett och annat ord undfalla sig om skryt med känslor, som endast lågo på läpparne. Auditören var vid de moderliga snubborna tålamodet sjelf: han svarade icke ett enda ord, som vidare kunnat reta den allvarsamma frun; och det var endast stammande som han vågade sig fram med några ursäkter om maktpåliggande göromål och flere andra hinder.

"Det är nog!" afbröt professorskan buttert. "Om det är din afsigt att se din fästmö, så följ med!"

Med långsamma steg gick Wilhelm upp för trappan. Hans hjerta var beklämdt, ty han måste inom sig i denna stund erkänna att kärleken visserligen är en skön och förträfflig sak, så länge den icke behöfver undergå några prof eller kräfver några offer, men att i dylika fall, synnerligast i sådane som det närvarande, känslornas öfversvall betydligt sjunker. Ännu kände han sig fast öfvertygad att han skulle sörja Rosa omätligt, om hon doge — åh, en sådan förlust måste göra honom vansinnig!

nig! Men för *den* händelse att hennes sköna utseende blefve förstördt, var han icke beredd på hvad han skulle göra. Ty en *ful* hustru — himlen bevare, hvad skulle han taga sig till med den, hela långa lifvet igenom? Det var rysligt att martera sig med tanken huru Rosas fina, fylliga kind, liljans och rosens hem, skulle förvandlas i en gropig, brunaktigt vattrad hud — o, till blotta föreställningen härom erfordrades en mer än mensklig styrka. Han fattades af det djupaste medlidande med sig sjelf: en så vanlottad hustru kunde ingenting vara för hans hjerta, nej, dermed blefve det förbi! Ingen menniska skulle fästa någon uppmärksamhet vid henne: inträdde hon med honom i ett sällskap, skulle man på sin höjd göra den anmärkningen att unga L. af ädelmod, för att uppfylla sin förut ingångna förbindelse, gift sig med den der olyckliga figuren. En dylik beundran vore likväl alltför dyrköpt, synnerligast som den snart skulle glömmas, men han deremot dagligen erinras om den boja, hvarmed han blifvit fastsmidd.

Nedböjd under tyngden af dessa betraktelser, hvilka allt sedan olyckspostens ankomst plågat honom, brådskade icke auditören att uppnå dörren, der hans svärmor väntade.

Nyckeln vreds sakta om i låset; och nu stod Wilhelm i ett rum, hvars dunkla skymning, i förening med lukten från medikamenterna, förekom honom som ett hemskt budskap af Eskulapii hårda dom. Han andades tungt, med tillslutna läppar, ty han fruktade att indraga smitta.

"Kom närmare, min dyre Wilhelm!" ljöd sakta och klagande Rosas stämma. "Gud, så du är blek och förställd! Icke skall du sörja så oförnuftigt, min älskade — jag blir nog bra igen, blott vi ha tålamod! Kom och sätt dig här bredvid mig, i mammas stora ländstol!"

Bäfvande för beröringen med henne, hvars hand han eljest aldrig nog länge kunde få hålla i sin, nödgades Wilhelm intaga den erbjudna platsen. Hans blick sökte med ett fruktande uttryck Rosas älskliga ansigte: det var

blossande rödt af febern, men ingen skymt af koppor hade ännu visat sig. ”Kanhända,” tänkte han, ”slipper hon igenom!” och erfor vid detta tröstande hopp en lättnad i hjertat, hvilken tillät honom att med ett ljuft småleende möta Rosas forskande öga.

”Wilhelm,” sade hon efter ett ögonblicks tystnad, ”jag ser att du är rädd. Då får du icke stanna qvar här: jag ber dig af hela mitt hjerta, vänd om!”

”Nej, min älskade Rosa, huru kan du tro någonting sådant!” svarade Wilhelm och bemödade sig att antaga ett fullkomligt lugnt skick. ”Icke kan jag vara härifrån, då du är i fara — jag skulle då rakt förtvifla.”

Orden ljödo rätt bra; men för Rosa voro de icke nog, ty tonen motsade dem.

”Du är icke alldeles uppriktig, Wilhelm,” yttrade hon; ”och det är likväl icke det ringaste ondt uti att vara rädd för smitta. Gör som jag ber dig: res tillbaka! Var säker att om det blir för illa med mig, så skall du nog få bud.”

Det rörde sig något smärtsamt, något, som liknade sig till blygsel, inom Wilhelms bröst; men hvad han kände, stod ej att öfvervinna. Halfhögt sade han: ”Nå väl, för att lugna dig, dyraste Rosa, vill jag icke längre vara envis. Jag skall uppfylla din önskan: men hvarenda minut, nära eller skiljd ifrån dig, skall jag tillbringa i de varmaste böner att du måtte bli förskonad från den rysliga sjukdomens följder.”

En knapp timma efter detta samtal satt auditören åter välbehållen i sin gigg, som rullade utåt vägen.

De dagliga bud, hvilka hädanefter sändes till Hillinge, förde bedröfliga underrättelser tillbaka. Den fjerde skref professorskan med egen hand att Rosas tillstånd var så vådligt, att doktorn fruktade för hennes lif. Hon uppmanade icke Wilhelm att komma ut, men hon sade att Rosa ofta, både vaken och i sina drömmar, nämnde hans namn.

”Jag måste dit!” utropade auditören. ”Min heder, min kärlek befalla mig att göra denna uppoffring! Det kan

ej hjelpas — jag skulle förakta mig sjelf, om jag nu icke reste.”

Samma afton, medan han ännu stod under inflytelsen af den nya paroxysmen, kuskade han upp på Hillinge gård, i det ögonblick doktorn satte sig i sin trilla för att återvända till staden.

”Hur är det med min fästmö, herr doktor?” frågade Wilhelm häftigt.

”Illa, herr auditör!” svarade doktorn medlidsamt. ”Lifvet hoppas jag, med Guds hjelp, kunna rädda; men med hennes skönhet är det, tyvärr, för alltid förbi. Hon har de svåraste koppor, jag någonsin behandlat.”

Liksom betagen all förmåga att röra sig, satt Wilhelm blek qvar i giggen, länge sedan doktorn rest. Slutligen hördes Leopolds röst från ett fönster i andra våningen: ”Hvad tusan kommer åt dig, Wilhelm, skall du icke stiga ur?”

Utan att svara, förfogade sig den på sin lycka bedragne fästmannen sakta ned. Oupphörligt ljöd samma röst i hans öra: ”Med hennes skönhet är det för alltid förbi!”

Så snart han inkommit i det rum, der Leopold uppehöll sig, tog denne honom under armen och gick åt dörren till Rosas kammare. ”Bemanna dig, Wilhelm!” hviskade han. ”Det är väl ruinen af din fästmös skönhet som du får se, men hur mycket annat äger du ej qvar! Wilhelm! du kan icke försvara den likgiltighet, du hittills visat; och såsom vän säger jag dig: godtgör den nu! Hon skall sätta värde derpå och kanske glömma den brist på öfverensstämmelse, som under en tid visat sig emellan dina ord och handlingar.”

”Jag skulle tro,” började Wilhelm . . .

”Jag skulle tro,” afbröt Leopold, och en flamma af förtrytelse gnistrade i hans blick, ”att det nu icke är tid för tomma undflykter!” Han öppnade dörren och sköt auditören in.

”Gud, min Gud!” utropade Wilhelm, häftigt skakad,

så snart hans ögon blifvit så vanda vid rummets mörker att han kunde urskilja föremålen. "Gud, store Gud, är detta Rosa?" Han hade skäl till denna fråga: så förfärligt vanställdt var den unga flickans ansigte genom denna all skönhet härjande sjukdom.

"Ja, Wilhelm, det är jag," frampressade en svag röst. "Med mitt utseende är det nu förbi, men mitt hjerta är likväl detsamma."

Wilhelm svarade ej. Blott ännu en blick, en lång och smärtsam blick, kastade han på sin älskarinna; sedan hviskade han knappt begripligt: "Farväl, farväl, Rosa! Mitt hjerta uthärdar ej denna upprörande anblick" — och ut störtade han, tillbaka ned för trappan och kastade sig i åkdonet, utan att tala ett ord med någon menniska.

Hemkommen på sina rum, gick han i en förfärlig spänning, upp och ned. Alla de rika, varma känslor, som bott i hans bröst — dessa känslor, som skulle räcka utöfver tid och evighet — de voro i en hast flydda, och endast pligtens och hederns bud talade ännu, manande honom att icke fegt öfvergifva den arma flickan nu, då hon som bäst behöfde emottaga prof på hans tillgifvenhet.

"Ja, men jag förmår det icke: det öfverstiger mina krafter. Må hvem, som kan, visa dylika hjeltemodiga handlingar — jag kan det icke; ty jag älskar henne icke mer, och skulle derföre endast göra henne lika olycklig som jag sjelf blefve — — Men, heder och tro hafva likväl hittills varit mig dyrbara — ack, jag är icke mera densamme: jag känner icke igen mig sjelf!"

Utmattadt af striden, kapitulerade slutligen auditörens medgörliga samvete. När så skett, nedsjönk han handfallen på soffan. Elden i hjertat och fantasien var slocknad — vattenperioden hade inträdt.

4.

En månad var förfluten. Under hela denna tid hade Wilhelm ingen enda gång rest ut till Hillinge: det fattades honom ännu kraft såväl att återse Rosa som att

skriftligen förkunna henne att den korta evigheten af hans kärlek nu tilländalupit. Emellertid hade han af flera personer, som besökt professorskan, hört omtalas och beklagas att mamsellerna M... helt och hållet blifvit "förstörda" genom kopporna, likväl "den fordna skönheten" Rosa vida värre än systern, hvarföre hon också aldrig ville låta se sig af någon.

Vid dessa underrättelser suckade Wilhelm djupt, suckade minst tjuge gånger i hvarje qvart. Åndtligen tog han likväl sitt parti — ty som allt måste ha ett slut, så måste äfven Wilhelms tvehågsenhet nå ett dylikt: efter en månads begrundande fattade auditören kurage och skref följande bref till sin fästmö:

"Dyraste Rosa!

Du har skäl att vara missnöjd med mig; och likväl kan du icke vara det i högre grad, än jag sjelf är med mitt handlingssätt. Men, goda Rosa, jag skulle bedraga dig, om jag betedde mig annorlunda — och det vore ännu sämre. Gud är mitt vittne att jag länge stridt med mig sjelf, innan jag beslutit taga det steg, som du vid första blicken på den inneslutna förlofningsringen förstår, äfven utan att bevärdiga mitt bref med någon uppmärksamhet. Men, bästa Rosa, läs det ändå och döm mig icke för hårdt! Jag är svag, jag är fåfäng, jag är sjelfvisk och jag känner tyvärr att jag aldrig upphör att vara annorlunda. När jag sade att jag älskade dig mer än mitt eget jag, att jag var din ända in i döden, då tänkte jag aldrig på möjligheten att ditt förtjusande, englahulda anlete — jag kan ej tänka derpå, utan att mitt hjerta blöder — en gång skulle så förändras, att jag icke (förlåt min uppriktighet!) kunde se dig utan en känsla af qval. Men jag skulle bli straffad för öfverdriften i mina yttranden — och jag är det mer än nog, då dessa känslor, som utgjorde min himmel, mitt lif, min salighet, nu förkolnat.

Måhända skulle få karlar hafva mod att vara så uppriktige som jag; men jag föraktar att uppfinna ursäkter för ett uppförande, som blott kan hafva en: hjertats o-

stadighet. Förlåt, dyra Rosa, förlåt, om du förmår, den smärta, jag kanske förorsakar dig! Men bättre att skiljas nu, än att genomlefva ett helt lif tillsammans i ånger och bekymmer. *Wilhelm L.*"

"Ja — bättre att skiljas nu!" sade Rosa sakta, i det hon höll den återsända förlofningsringen mot sina ögon och kände en tår nedfalla på den. "O, Wilhelm — så svag var du då, så utan fasthet din kärlek, så utan mening dina eder om evig tro! Har jag förlorat någonting? Nej, den man, som blott ägde förmåga att älska sjelfva skalet, och ej brydde sig om kärnan, är icke värd att den qvinna, han så lättsinnigt öfverger, egnar honom sin saknad. Denna tår må bli den sista!" Hon lade ringen i brefvet och inläste det i sin sylåda. Sedan drog hon, utan en enda tveksam rörelse, sin egen förlofningsring från fingret, vek ett papper och skref:

"Wilhelm! Din kärlek kunde ej bestå ett enda prof — jag tackar dig att du så tidigt öppnade mina ögon! Du har rätt: bättre att skiljas nu, än att genomlefva ett helt långt lif i ånger och bekymmer. Farväl, Wilhelm! Jag vill förlåta och söka till att glömma din lättsinnighet. *Rosa.*"

Hon inneslöt ringen i bladet, och samma afton var det i sin ägares händer. Dagen derefter anträdde auditören en längre resa, i afsigt att förströ sitt sjukliga sinne och försöka återställa den jemnvigt i lynnet, hvilken helt och hållet blifvit störd genom den olyckliga upplösningen af hans förlofning.

5.

Sommaren hade flytt och hösten redan bortsopat sista spåren af dess friska, gröna fägring. De gulnade bladen lågo strödda öfver alla gångar i Hillinge vackra trädgård, och den var för närvarande lika tyst och öfvergifven som den för några månader sedan var praktfull och besökt. Blott en ensam person vandrade nu upp och ned mellan häckarne, under det den e som oftast lutade sig

ned för att upptaga något, som synbart och med ifver efterletades. Han — ty det var en herre — hade redan nära nog fyllt med buxbomsqvistar den lilla korg, han bar i handen, då lätta steg förnummos i närheten; och inom några ögonblick stod Rosa, medhafvande en dylik korg, bredvid den främmande.

"Hvad vill detta säga," ropade hon leende, "hvem har gifvit min herre rätt att spela min riddare, om jag törs fråga?"

"Med du-kyssen, som min förståndiga moster i går aftons förskaffade sin gunstling, tog han sig sjelf friheten att inviga sig till din ridderliga slaf!" svarade unga brukspatronen i en ton, hvari på en gång djerfhet och blyghet bildade ett lyckligt lagom.

Rosa rörde omkring innehållet i hans korg och förkastade obarmhertigt det mesta såsom odugligt. Fruntimmerna hafva ibland en förmåga att icke höra; och derföre hade Rosa vid detta tillfälle ingen hörsel, än mindre såg hon på något annat än qvistarne.

"Mitt arbete lärer väl vara fruktlöst, ser jag," återtog Reinhold med lifvad blick; "men lika mycket, jag har ändå haft nöjet att söka förekomma din önskan: jag hörde dig säga till Leopold att du i brist af myrten måste skaffa dig buxbom för att fylla vakanserna i brudkronan."

"Det kallar jag att ha goda öron," inföll Rosa; "ty så vidt jag mins var du i andra rummet, när jag hviskade denna hemlighet till Leopold. Jag är riktigt ledsen att vår myrten icke räcker till: den har nära dött ut för oss."

"Visst icke dött ut! Jag förstår mig litet på botaniken, och vågar derföre påstå att bladfällningen, så vidt den rör den ena myrten, endast var en finess af den, för att slippa bestå något af sin prydnad på orätt hand. Få se, om den icke, när faran är öfver, åter smyckar sig i en ny frisk drägt: den vet nog att rätta dagen ännu icke är inne."

"Reinhold, min välsignade gosse," ljöd moster Ebbas röst från förstugbron, "kom för Guds skull och drag ut

min stackars katt! De ha släppt in honom i skafferiet, och nu har han visst förätit sig på råttor, ty han ligger raklång bakom brännheta kakelugnen; och der är så smalt att jag icke får in handen en gång!”

Det är bäst att lemna osagdt hvart Reinhold, i förtreten att så olägligt blifva störd, skickade moster Ebba och hennes katt. Men då Rosa skrattade åt hans bryderi, yttrade han med skämtsamt allvar: ”Du finner att dyrare pligter kalla mig!” Dessa måtte han likväl icke ansett särdeles maktpåliggande, alldenstund han dröjde att hörsamma kallelsen, tills Rosa uppmanade honom till hastig verksamhet, hvilken också hade den följd att moster Ebba ännu en gång kom i tillfälle att få återse sin kisse, ett nöje, som verkligen synts något tvifvelaktigt. Då Reinhold lade skatten välbehållen i hennes armar, hviskade hon, i det hon klipskt plirade med ögonen: ”Du är väl ond på mig, din skälm, för det jag störde dig, just som du mådde likt råttan i osten — men kom bara ihåg att du har mig att tacka för du-skapet! Gå nu och sök rätt på henne igen!”

Men Rosa var ej mer att finna: tillfället var försummadt — — den osaliga katten!

Samma dag om aftonen, det var den 20 Oktober, hemkom auditören från sin resa. Sorgen öfver förlusten af hans fästmös sköna ansigte var ännu nästan lika häftig. Bland alla de vackra fruntimmer, han sett, hade han icke funnit någon, som kunde mäta sig med Rosa. Och Wilhelms sätt att sörja var ungefär detsamma, som om hans fästmö blifvit honom beröfvad genom döden.

Sedan han afkastat reskappan och slagit sig i ro framför den vänligt inbjudande brasan, inträdde betjentgossen och lemnade honom ett invitationskort, hvilket, efter hvad värden nämnt, redan legat der ett par dagar. Wilhelm kastade ögonen derpå, och en djup suck undslapp hans läppar: det var nemligen en bjudning från professorskan M... att bevista landskamrer Leopold T:s och hennes dotter Julias vigselakt den 21 Oktober.

”Hvad ha vi för dato i dag, du?” frågade Wilhelm sin uppassare.

”Den 20:de, herr auditör!”

”Hm, det är då i morgon!” mumlade Wilhelm och försjönk sedan i djupa tankar vid minnet af den flydda sällheten, hvilken han ej kunde undgå att jemföra med det närvarandes bedröfliga verklighet. ”Ja, nu är det förbi!” Han uppsteg och fattade tobakspipan, för att på de lätta blå moln, som uppstego ur den, bortblåsa de moln, hvilka den förflutna tiden qvarlemnat i hans sinne. Men det ville icke lyckas: de tunga molnen fortforo alltjemt att hvälfva sig i samma kretsgång.

”Jag reser dit!” utbrast han, med ens beslutsam. ”Hvem vet, måhända kan jag vänja mig vid förstörelsen — det är ändå Rosa: hennes ögon, hennes leende, hennes milda, sköna stämma måste ännu vara desamma.” Underliga, veka känslor rörde sig omkring hans oroliga hjerta; han visste ej sjelf hvad han ville, mer än det att han ville dit. Huruvida Rosa skulle taga honom till nåder igen, var en sak, som icke togs i betraktande. Långsamt för hans otålighet smögo timmarne fram; den andra aftonen kom likväl. Wilhelm klädde sig omsorgsfullt, steg upp i sin gigg — och så bar det af utåt den gamla välbekanta vägen.

Alla fönster på Hillinge voro klart upplysta. Bordstudsaren i stora förmaket visade på tre qvart till sju. Gästerna stodo der redan samlade och rangerade i vanlig, formlig stelhet. Vid hörnet af kakelugnen hade Wilhelm fattat plats och utbytte några ord med unga brukspatronen.

Nu hostades i tamburen och hviskades i kabinettet. Dörrarne flögo upp, och brudparet trädde fram till kullerstolarne.

Leopolds utseende vittnade om lugn och belåtenhet. Hans ögon, i hvilka den renaste kärlek och frid strålade, vändes mot bruden; gästernas följde samma riktning, och mången liten suck qväfdes på halfva vägen, då en hvar bland husets vänner såg den härjning, som kopporna åstadkommit på Julias fordom så täcka ansigte; men när

bruden såg upp, när hennes blick, i hvilken låg ett förklaradt uttryck af sällhet och den skönaste tacksamhet, mötte brudgummens, när på de ännu så vackra och friska läpparne ett leende sväfvade, hvilket innebar ett rikt löfte om tro och hopp — då suckade ingen mer: hvar och en kände med visshet att de själar, hvilka här gingo att förenas till ett gemensamt lif, hade uppfattat den höga andemeningen i de heliga orden: "så varda de numera icke tu, utan ett!"

På Wilhelms kinder lågade ångrens och blygselns rodnad, då hans öga mötte det fröjdrika uttrycket i Leopolds. Vigselakten begynte; och Wilhelm, hvilken så länge som möjligt besparat sig den obehagliga känslan af första intrycket, sökte nu Rosa bland de unga tärnor, som omgåfvo bruden; och han var nära att uppgifva ett anskri af på en gång förskräckelse och glädje, då han såg henne stå der i hela sin lysande skönhet, mera retande än någonsin: icke det minsta spår af sjukdomen hade vanställt hennes fina och själfulla drag. Den stackars Wilhelm, som icke var fullt säker på huruvida han drömde eller verkligen var vaken, drog brukspatronen så häftigt i armen, att denne med låtsad förvåning vände sig om och litet spetsigt frågade hvad herr auditörn befallde.

Ceremonien var slut. Och medan gästerna lyckönskande trängde sig kring brudparet, störtade Wilhelm in i kabinettet, dit han sett Rosa ingå. Hon stod vid fönstret, och det var tydligt att hon väntade honom.

"Rosa, Rosa, min outsägligt älskade och tillbedda Rosa! Hvilka förskräckliga qval denna grymma lek kostat mig! Med dig, du engel, har jag dock nu återfunnit min himmel?" Han ville sluta henne till sitt hjerta, men hon sköt honom allvarsamt, fast mildt tillbaka.

"Icke så, Wilhelm!" sade hon beslutsamt. "Du har försakat mig, och emellan oss är det förbi — förbi för alltid."

"Gud, hvad säger du, Rosa? Nej, det är icke möjligt — du har endast velat pröfva mig?".

”Riktigt, Wilhelm, jag ville pröfva halten af den kärlek, öfver hvars styrka du så mycket ordade. Jag var endast helt lindrigt sjuk och hade icke en enda koppa i ansigtet; men för att få en stadfästelse antingen på allvaret eller lättsinnigheten af dina känslor, öfvertalade jag Julia, efter ditt första besök, då lättsinnet tycktes vara det rådande, att hon måtte öfvertaga min rol, under den tid hennes ansigte var som oigenkänligast, men faran för lifvet redan förbi. Jag visste nog att du var för rädd att gå riktigt fram, och af uttalet, förställdt genom sjukdomen, kunde du icke dra några misstankar. Jag hade invigt mamma, doktorn och Leopold i förtroendet; och jag måste tillstå för dig, Wilhelm, att den dag, som blef bestämd för ditt prof, var jag den enda, som ägde hopp att du skulle gå igenom. Men huru det rättfärdigades, vet du. Och jag har ej mer att tillägga, än att jag, för att icke störa din villfarelse innan ditt beslut var fattadt, höll mig inne och lät folket prata bäst det ville om mitt förstörda ansigte.”

Rosa tystnade. Wilhelm stod der blek och nedslagen. ”Jag har varit mycket lättsinnig,” började han, ”men tro, dyra Rosa, att min ånger redan infunnit sig; och jag hade icke kommit hit i afton, om icke för att afbedja ett uppförande, som jag nu afskyr, och för att åter anhålla om din hand.”

”Väl för dig, Wilhelm, om du i framtiden mindre kläder dina känslor i ord än i handling, och förskaffar dig mera fasthet i hjertat och karakteren. Men hvad förnyandet af vår fordna förbindelse beträffar, så kan du vara öfvertygad att, äfven om jag blifvit hemsökt af samma olycka som Julia, jag aldrig, efter hvad som förefallit, räckt dig min hand till det vigtiga förbundet. Låt oss nu återvända till sällskapet: vi hafva ingenting mer att säga hvarandra!”

Wilhelm kände Rosas fasthet i beslut och gjorde derföre inga vidare försök, då han såg på hennes blick och hörde af hennes ton, att hvarje hopp var honom

beröfvadt. Tigande bugade han sig för sin fordna fästmö; men då han till ett långt farväl förde hennes hand till sina läppar, föll på den mot hans vilja en förrädisk tår. Hans manliga stolthet förbjöd honom likväl ännu en bön.

I nästa minut var han borta. Och från fönstret såg Rosa honom på gården gifva en hastig tillsägelse om förspännandet af sin gigg.

”Wilhelm, stackars Wilhelm,” suckade Rosa, ”måtte denna erfarenhet icke gå förlorad för dig!” Hon qvarstod försänkt i djupa tankar, till dess en hand sakta vidrörde de yttre vecken af hennes klädning och en vältalig röst hviskade: ”Skall *han* alltid blifva den ende?”

Lätt rodnande uppslog Rosa sina vackra ögon, fäste dem på Reinhold och sade under ett leende, blandadt af skämt och vemod: ”Det är ej värdt att påstå — ty hjertat är en sak, som, efter hvad vi sett, icke låter fasthålla sig med händerna.”

Julie Nyberg.

DIKTER

AF

EUPHROSYNE.
(Julie Nyberg.)

RHENFÄRDEN.

Strödda Teckningar,

Tillegnade Artisten Billmark.

Stolt, som en konung på sitt segertåg,
Från stad till stad den sköna floden svallar,
Med seglen dansande på spegelns våg
Och berg till vakt med drufbeklädda vallar.
Der, liksom sörjande sin forntids da'r,
Står borgruinen uppå branten qvar.

Mosslupen, hålögd är den brustna mur,
Der rankor gro, och nattens fogel klagar;
Och dunkelgrått mot himlens blå azur,
En jettevålnad ifrån minnets dagar,
Det runda torn sig höjer trotsigt opp
I strid mot stormen under seklers lopp.

En gång deroppe, fast som klippans grund,
Har romantikens ädla kärlek lågat,
Som slöt med äran ridderligt förbund
Och med sin tro i strid mot drakar tågat.
Det var en tid, då styrkans sjelfförsvar
En hjeltedikt på Rhenens klippor var.

Dock otillgänglig ej för vänsäll gäst
Var göthisk sal, som af trophéer pryddes,
Då blott *en* lag på segrens glada fest
Vid bardalek kring runda bordet lyddes:
Att botten se af fyllda dryckeshorn,
Tills nattlig timma ljöd från väktarns torn.

I sammetsdrägt och fjäderprydd barett,
En firad gäst, dit opp kom troubadouren
Och sjöng om ädel bragd och frejdad ätt
Och än om kärleken till jungfruburen,
Der tärnan, lyssnande vid stjernans glans,
Göt hoppets suck i klagande romans.

I tagelskrud kom från sin valfartsort
Botgörarn, täljande i borgfrusalen
Legend och under, som han fjerran sport;
Och rikt begåfvad han till hemlandsdalen
Vid stafven gick, att kyrkans grundval ge
Sin byggnadsgärd i from försakelse.

Dit kom abboten: svår och mödosam
Sig vägen slingrade till klippans branter;
Borggrefven dock med ringa fröjd förnam
Hans lärdom, flödande ur folianter,
Men sparde ej det gamla rhenska vin,
Som klosterherren gaf en fryntlig min.

Än kom en vördig bisp i full ornat
Af vapensvenner följd, en väldig skara,
Då på sin färd han förde kunglig stat
Och bjöds att främst i riddarsalen vara.
Der stafven seger öfver svärdet vann:
Ve den, som slöts i kyrkans grymma bann!

I kåpan gömd än eremiten kom,
Till korståg manande mot Sarazenen.
Än syndakrämarn från det stolta Rom
Bar aflatsbref från borg till borg vid Rhenen.
Än kom en härold, som till festen bjöd,
Der glädjens sorl vid vapenklangen ljöd.

En ädel gunstling re'n vid porten stod,
I nöjets stund liksom i farans timma:
Stridshästen, gnäggande af eldigt mod,
Stolt att med perlprydd purpursadel glimma,

Då riddarn väpnad satt så stark derpå,
I stålblank rustning klädd från topp till tå.

Rhendalen smyckad i förskönad prakt
En trollkrets var, på tornerspelet, sluten
Af ädla damer, för hvars tjusningsmakt
Så mången lans mot riddarns sköld blef bruten,
Tills segrande, med höjdt visir, han fick
Sitt pris i strålglans af den skönas blick.

Men drog han bort till Palästinas land
I skaran främst bland lydande vasaller,
Korsfanan bar han i sin starka hand;
Och sänkt blef först den gyllne hjelmens galler,
Då molnet fjerran skymde borgens brant,
Der skärpet knöts till evig trohetspant.

Hvalfbågen brustit i det höga loft,
Der hjertats dam från målad ruta blickat
Och minnets suck med vindens blomsterdoft
Till Jordans flod från Rhenens stränder skickat!
Men solhvarf flydde, — från den helga stad
Brefdufvan kom ej mer med hoppets blad!

Då fjerran pilgrim förde ryktets bud
Att riddaren sin graf i östern funnit,
Snart stod vid altaret en klosterbrud
Åt himlen vigd... Men knappt ett år förrunnit,
Förr'n *Roland* kom med frejdadt hjeltenamn,
Att vinna segrens lön i älskad famn.

Se, *Rolandseck!* der eremitens tjäll
Han byggde sig på klippans brant den höga;
Och *Nonnenwerth!* der Hildegundas cell
I enslig dal han såg med längtans öga,
Tills hjertat brast vid klosterklockans ljud,
Då grafven bäddades åt dyrkad brud.

Der *Drachenfels* — en kämpavakt vid Rhen!
På skyhög topp, der örnens vingar sväfva,
I fordomtid vid blodig offersten
Bjöd christen jungfru hednisk afgud bäfva:
Då korsets bild mot blodigt gap hon höll,
Från branten, krossad, ormgestalten föll.

På *Treuenfels* har *Liba* sitt capell: —
Från härjad borg hon sökte klyftans boning
Med brottslig far, och bad i stormig qväll
Fromt för hans själ ett tecken till försoning:
Då, ljungande från skyn, en blixt sönk ned,
Som dödens frid till bådas hjertan spred.

Se, *Rhens Gibraltar!**) med befästad mur,
Från *Coblenz* speglad uti flodens vågor;
Och der, bekransad af en rik natur,
Bergskedjan, skiftande i solens lågor,
Bär sköna villor i ungdomlig prakt
Och borgar fallna under tidens makt.

Se, *Stolzenfels!* der alkimisten satt
I biskopsskrud och grubblade, att söka
Ej för sin själ en oförgänglig skatt,
Men guld i degeln, att sin rikdom öka.
En herrlig borg, hvars tornbeprydda vall
Stolt höjer sig vid flodens strida svall.

En gång deroppe, vid fanfarers ljud,
I furstlig prakt var bröllopssalen sirad
För Isabella, Barbarossas brud —
Hon var *så* skön, af riddarskaran firad,
Att för den blixt, ur ögats himmel bröt,
I blodig strid sig tornerspelet slöt.

*) Ehrenbreitstein.

På

På *Sternburg*, *Liebenstein*, hvars spillror stå
På skilda klippor, dock hvarann så nära,
Som eremiter bodde bröder två,
Att samma brud sitt hjertas hyllning bära:
Eliza, som i klostret gömt sin sorg.
Och *"Bröder"* kallas än den dubbla borg.

Se *Lurley-klippan*, der vid stjernans sken
Flodnymfen fordom klara stämman höjde,
Så tjusande att fiskaren på Rhen
I hvirfveln sjönk, om lyssnande han dröjde;
Men Lurley-jungfrun är ej synlig mer:
Mångdubbla svar hon blott ur grottan ger.

Vid *Phalz* och *Caub* har, med svärd i hand,
Trons riddare den Store Gustaf stigit
Med tappre Svenskar uppå klippig strand
Och sitt baner åt segrens Gud invigit,
Välsignad, helsad omkring dal och höjd
Af ett befriadt folk med jubelfröjd.

Der — *Rheinstein*, som på lodrät klippas brant
Förr otillgängligt var som örnens näste...
Nu bjuder flaggan ifrån tornets kant
Gästvänligt vandraren till borgens fäste,
Att se en forntid i föryngrad prakt
Och taflan af den herrligt sköna trakt.

Till *Rüdesheim* kom från den helga graf
Hans Brömser med de bojor, som han burit
Hos Sarazenerne som christen slaf.
Vid dem förnyades den ed, han svurit
På helig jord: att, blef han åter fri,
Hans dotter skulle kyrkan helgad bli!

Gisela trotsade sin faders bud:
En ädel riddare sin tro hon gifvit.
Men vid förbannelsen, ett thordönsljud,
Låg mellan kärleken och klosterlifvet.

Rhens djupa graf — och, lik befriad svan,
Hon störtade dit ned från borgaltan!

Se, Carl den Stores hem, der, Romarn lik,
Han odlade sitt fält, hvargång från striden
Han återkom, ej blott på lagrar rik:
Sydländska drufvan, som till fröjd i tiden
Han omplanterat i sin älsklingsverld,
Har ock odödliggjort hans segerfärd.

Hvart ögat ser, från flodens fagra strand
Till borgruinens brant hvad menskor kräla
Som trägna myror, att med flitens hand
I tidig vår de späda rankor spjela!
När drufvan, rodnat, o, hvad lek och fröjd
På skördens fest kring berg och dalar röjd!

Mot bergens mörka fond hur ljus och glad
Den rika taflan floden återstrålar,
Med dômer thronande från stad till stad,
Der idoghet sitt ädla välde målar
Från dal till dal och som vasall ej mer
Näfrättens skatt åt borgens herre ger!

Än höjer sig en herrlig forntidsbild,
Ruinen af en kyrkas hvälfda bågar,
Än, ifrån odlarns låga tjäll ej skild,
Tornspiran, der det gyllne korset lågar
I aftonglansen af en purpursky,
Då klockan hörs från löfomkransad by.

Säg, konstnär, hvilken tid du priset ger:
Ett *fordom* eller *nu*, ej fjerran skilda,
Då borgruin, lik fallen kämpe, ser
Det frihetslif, som nya slägten bilda? . . .
Åt båda gläds, och dröm på Rhenens färd
Vid minnets echo en romantisk verld!

VETERANEN

VID HJELTENS GRAF.

Hvem satte kronor på och tog dem af,
Allt med en vink utaf sitt eget varde?
Du i Paris kan se min hjeltes graf,
Der än han vaktas af sitt gamla garde.

Följ mig till Invalidernas hotel,
En verld för sig, der ej annaler fela,
Då minnen vakna, som på lifvets qväll
Tretusen gamle med hvarannan dela.

Ej bränner mer den heta öknens vind
Som fordom vid Egyptens pyramider,
Ej mer på isfält öfver ärrig kind
Sin hemska fasa nordanstormen sprider.

Se, skilda grupper njuta hvilans frid
På löfklädd gård, en park, som festligt prålar.
Hur ljuft att andas hemmets luft, så blid,
När lifvets dag sin aftonrodnad målar!

Från flydda dagars sol en återglans
Dock på sitt bröst, af åldern kyldt, de bära
I stjernan, smyckad af den lagerkrans,
Som Kejsarn helgat åt de tappres ära.

En cicerone lätt du välja kan;
Förbindligt språkande, han dig ledsagar:
"Vill, främling, du se grafven," frågar han,
"Och invalidens verld på gamla dagar?

Se dig omkring! Hvaren sin löfsal har
Der Kejsarns byst af murgrönskransen smyckas.
Hvi skulle han, som krigarns afgud var,
Från place Vendôme, liksom från thronen, ryckas?

Vid frihetsrop hans bild på sin kolonn
Af Juli-hjeltarne dock åter höjdes.
Och sist kring stoftet af Napoleon
I sorgligt tåg, hvad festlig hyllning röjdes!

Se, dômen hvälfver sig mot himlens blå,
Med strålglans öfver segerfanor gjuten;
Ej Clovis graf, men hjelten värd ändå,
Fast han från Saint Dénis blef utesluten.

Ett kungligt blod gör det så stora ting,
Om själens storhet ej monarken äger?
Hans tanke flög som örnen vidt omkring,
Som på sin flygt ej målet öfverväger.

På Simplon, tolkande Napoleons makt
Att föra ut hvad jetteverk han ville,
Du får ett svar, hvem som har grunden lagt
Till kungaväldet af hans djerfva snille.

Se, vid hans graf — liksom vid slutet tält,
Der Kejsarn slumrade från vunna strider —
Än stå med fanor ifrån ärans fält
Hans krigare på vakt — som invalider.

Här, inom kistan med insignier på,
Har seklets störste man nått fridens hvila.
Ej skall han mer, att verldens undran få,
En mäktig stormvind genom tiden ila.

Der ligger svärdet — erke-engelns svärd,
Som låtit bojor, liksom välden, brista.
Förhärjande på lyckans segerfärd,
En ljungeldskraft var själens gudagnista.

Den hatt, han bar vid hafvets dystra sång,
Den lampa, som på Sanct Helena brunnit
Med graflikt sken för hjeltens blick en gång,
Sin plats i griften som trophéer vunnit.

På klippön, ve — att inom fångens tjäll
Småsinnet vågade hans storhet kränka!
Här offras kransarne af eternell,
Som minnet gläds att åt sin älskling skänka.

Hvar dag med stolthet till vår post vi gå,
Fastän ett ben, en arm, som kulan hunnit,
Ej tjenstgör mer. Men vid hans graf vi få
Dock vaka än, fast segrens örn försvunnit!

Kom, se Hotelet! Se, från sal till sal
Hur franska äran åt soldaten gifvit
Allt hvad som mildrar åldrens tunga qval
Och lyckliggör hans sista färd i lifvet.

Inom den sal, som sjuklingar bebo,
I midten altaret du ser — derinne
En högre Makt ger krigaren sin tro
Än den, som bländade hans ungdomssinne.

Se ock de salar, der på rikligt bord
En kejserlig servis af silfver prålar,
Der konstens hand med sitt förtrollningsord
Bataljestycken för vårt öga målar.

Men — när vi kallas från vår vakt en dag,
Det gamla gardet får på lagrar sofva:
Hvem har som vi sett hjeltens anletsdrag?
Blott minnet lefver, att hans bragder lofva.

Jag varit med på branten af hans fall,
Liksom förut på höjden af hans ära;
Men frälst ur Berezinas vreda svall,
Må Gud mig sist en salig död beskära!" —

Så veteranen slöt. En vålnad lik,
Att stoftet af arméns idol bevaka,
Han glömt sitt nu, på stora minnen rik,
Blott kejsartiden kallande tillbaka.

HEMLÄNGTAN.

Föga bekant i de främmande länder
Hemlandet är, och dess vinter så lång.
Dock huru skönt, när till klippiga stränder
Flyttfogeln kommer vid lärkornas sång!

Skyhöga skogar och brusande strömmar,
Källor, som spela i dalarnas vår,
Väcka i slumrande tonernas drömmar
Harpan, som Brage på fjällarna slår.

Sjelfva Paris, att mitt öga förtjusa,
Egnas min gärd, men ej saknadens tår.
Endast i norden, der furorna susa,
Ljuder ett echo från barndomens vår.

Dit vill jag fly med den längtande hågen,
Der ser jag lifvet i klarare färg.
Ack, huru glad, då på speglande vågen
Kusten jag ser med de blånande berg!

Blickar af fröjd, o, jag vet hvar de stråla
Mildt som de vänliga stjernornas ljus!
Taflor för dig vill ur minnet jag måla,
Skild ifrån verldslifvets yrande brus.

Lyckliga dag, då i lundernas tysta
Landtliga tjäll mig du öppnar din famn,
Och blott i suckar, från läpparna kysta,
Klappande hjertat får hviska ditt namn!

Hemlandets språk med sin klangfulla stämma,
Djup och allvarlig som klippornas röst,
Ljude så sällt: "Nu hos dig jag är hemma,
Skiljes ej mer från ditt älskande bröst!"

VERSAILLES.

Första Söndagen i Maj 1843.

En flyktad storhet herrligt målar
Kring skyhög park sin kungaprakt,
Som än i brons, i marmor prålar,
Förevigad af konstens makt:
Se, med Olympens gudar alla
Ett galleri i solens glans,
Der spelande fontäner svalla
Ur löfvens hvalf i luftig dans!

Terrass ifrån terrass du följer
Från slottets herrliga façad.
Bildgrupper, se, kaskaden sköljer:
Än Faun hos en blyg Najad;
Än Aphrodite med svanor höjer
Sig gudaskön ur källans bad;
Än nöjets rus Bachanten röjer,
Symboliskt krönt af drufvans blad.

Af silfvermolnet öfvergjuten,
Står Zevs, en herrlig gudastod,
Med åskans vigg i handen knuten,
Strålglänsande i vågens flod.
Till nektarskåln, som Hebe räcker,
På knä vid gudens fötter sänkt,
En väldig örn i flygten sträcker
Sig ned, med vingen perlbestänkt.

Der Ceres på sin kärfve binder,
Der Flora på sin blomsterkrans,
Der en Triton, med spända kinder,
På snäckan spelar upp till dans

Åt vattenkonsterna, som leka
Kring Nympherna, i badet stå;
Der Kärleksgudar Sphinxer smeka
Och hvila vingade derpå.

Der, för att Gracerna beslöja,
Fontänerna i silfradt lopp
Likt vattenpelare sig höja
Till blommande kastanjer opp.
Cleopatra i vågen strider
Med döden i sin qvalda barm,
Då ormen slingrande sig vrider
Med giftig gadd kring rundad arm.

Der med sitt stolta spann i vågen
Uppå sin char Apollo står —
Ur hafsdjurs gap flyr vattenbågen,
En molnstod, opp ur lundens vår.
Af diademet krönt, Diana
Sig stöder i kaskadens flod
Mot Acteon, som på jagtens bana
Förböts till hjort i vredgadt mod.

Amphitheatern i det gröna
Omkring Neptun på böljans thron,
Hur rikt omkransad af de sköna,
Att se hur Sjöhäst och Triton,
Hafsunder och Delphiner bida
Liksom en vink af vasskrönt gud
Att ur sitt gap kaskader sprida
Mot skyn, vid folket fröjdeljud!

Men — kring Olympens gudastoder
Snart skådeplatsen öde är
Och hvilande kaskadens floder,
Då qvällen sina skuggor bär

Till parkens kronor, vårligt friska,
Fast sekler täljande ändå;
Och hemligheter bladen hviska,
Som intet dödligt öra nå.

Hvad fester och hvad herdestunder
Här firades i flydda da'r,
Då Ludvigs hof i parkens lunder
Åt nöjets gud sin hyllning bar!
Hvad snillen, som behaget delte
I den förtroligt slutna rund,
Då skämtets lek förfinad spelte
På mången skönhets rosenmund!

Här La Valliere vid Ludvigs sida
En jordisk himmel drömde om,
Tills, dömd att glömskans marter lida,
Hon sökte klostrets helgedom,
Då Montespan, den stolta, kalla,
Såg sin rival med segrens fröjd,
Lik Magdalena, ödmjukt falla
Till korsets fot i tårar böjd.

Hvad här för Bossuet blef bigtadt,
Är djupt i grafvens tystnad sänkt.
Hvad skönt Corneille, Racine ha diktat,
Månn' här ej sångens genius skänkt?
Molière satirens vapen förde,
Och hofvet log, då snillets hand
Så lätt vid tidens dårskap rörde,
Som blixten molnets dunkla rand.

Här Stanislai dotter andats
Sitt obemärkta lif, förglömd
Af sin gemål, hvars orgier blandats
Med låghet, ej för verlden gömd.

Marias öde, rikt och skiftadt,
Dock gjorde själen stark och fri
Mot väldet, så förmätet stiftadt
Af Pompadour och Du Barri.

Den skönaste ibland de sköna
På Trianon har sökt till vän,
Naturen blott i lunder gröna:
Hon kände der sin bild igen.
Marie Antoinette ej drömde
Att till martyr hon kallad var,
Förrn tempeltornets fasa gömde
Den kronas glans, med rätt hon bar.

Hit med sin verldsbekanta ära
Kom Galliens örn från stridens ban,
Att Josephine sin hyllning bära,
Lik blixtens gud förbytt till svan.
Men — — snillen, hjeltar, allt försvunnit,
Som förr så lysande en gång
Till mensklighetens höjder hunnit
Vid ryktets gälla segersång.

Versailles! i dine öde salar,
Med konstens skatter i förvar,
Graftystnad råder. Häfden talar
Nu endast hvad ditt fordom var.
Likt vålnader i hvita skrudar,
Stå hjeltarne på borgens gård
Kring konungen bland forntids gudar,
Bevakande hans minnesvård.

Lit. ef. nat. af A. J. Salmson.

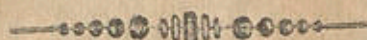
Tr. hos Anderson.

C. J. L. Almquist.

SJÄLARNES ÄNGEL.

AF

C. J. L. ALMQVIST.

SJÄLARNES ÄNGEL.

Själarnes ängel? Hvad menar du härmed, min dotter? min stackars olyckliga dotter!" utbrast grefvinnan och såg ömt på fröken Emilia, som satt vid hennes sida på den röda damastsoffan.

Själarnes ängel! utbrast hon med en svag, nästan smäktande, men intagande och skär röst. Denna ängel, min mor, är *Minnet*. Jag har läst derom; men jag har erfarit ännu mera sjelf. O min älskade mor — förakta icke — jag ber, jag bönfaller.

Fröken Emilia steg upp. Hennes sköna, bleka hufvud lutade emot bröstet; och i det klara ögat, så bedjande fästadt på grefvinnan, simmade en tår. Hon sammanknäppte sina händer och syntes beredd till ett knäfall.

Men grefvinnan afbröt henne, tog henne i sina armar, kysste henne och hviskade: "så låt oss gå ditinn, efter det är der det skett! För din skull skall jag vara svag i dag; jag skall höra på alla dina skäl."

Sedan de begge tillsammans inträdt i det lilla kabinettet med sina täcka taflor, symmetriskt hängande öfver de med grönt siden tapetserade väggarne, slöt grefvinnan åter sin dotter till sitt bröst, bad henne sätta sig och utan förbehåll säga allt.

Fröken Emilia kysste sin mors hvita, mjuka hand, och sade: "Minnet, det trogna minnet — o min mor — jag kan icke lemna det ur min själ. Jag kan icke låta den renaste och bästa ande fly ifrån mitt väsendes grannskap. Hvad blefve väl jag, om jag glömde — om jag öfvergaf tanken på honom, som jag — nej vid Gud! Just här i detta rum, i dessa taflors anblick, såg jag honom sista gången, innan han reste. Han tog här — just vid detta fönster — afsked af mig. Få se, sade han, hvilkenderas hågkomst

lefver längst, din hos mig, eller min hos dig? Jag ser, oh, jag ser ännu så tydligt, som hade det varit i går, hans glimmande ögonkast på mig. Genom denna dörr försvann han! hvilken helgedom är mig icke derföre denna lilla kammare? Det är allt, hvad jag härinne önskade få säga min mor."

Stilla dig, mitt barn!

"Och honom, honom skulle jag öfvergifva för en annan? Gå inga stjernor då upp öfver de haf, der han kanske nu seglar? Får då äfven jag icke skåda dessa stjernor och i dem helsa på honom, när de stiga öfver randen af vår horizont här? Jo, min mor. Och honom bör jag glömma? Solen skulle sedan icke mer kasta några strålar på mina fjät: och jag skulle nu först kalla mig olycklig. För alla menniskors blickar finge jag darra som en brottsling och sjelfva nattens svarta vingar, när de höljde den sömnlösa, skulle tyckas mig ljusare, än jag, den trolösa! Min mor skulle kunna förlåta mig, menniskorna skulle kunna ursäkta mig — de skulle till och med berömma mig? — men jag, jag skulle fördöma mig sjelf."

Gode Gud, hvilka ord?

"Inga böner mer — jag bönfaller derom, min mor!"

Men Wilhelm*) har fem år varit borta. Under de första två skref han dig till; under de sista tre har du intet ord erhållit ifrån honom. Var lugn, min goda Emilia. Major Fabian är likväl en person, som i alla afseenden både till börd, utseende, karakter och rikedom kan mäta sig med hvem, som helst. Du är tjugutre år, och — tillåt din mor att säga, hvad jag ber dig icke missförstå — du bör nu sätta det aktningsvärda framför allt annat i verlden. Och kärleken? nåväl, hvarföre skulle du icke äfven kunna älska en man, som major Fabian? Jag kan icke inse något grundadt hinder för knytande af det innerligaste förhållande emellan tvenne så rena väsenden, som hans och ditt. Din far är död, mitt barn; jag må-

*) Den bortresta Grefvens familjnamn anse vi ej vara att utsätta.

ste således ensam råda dig. Framför allt, Emilia, var klok. Jag ber dig: blott en enda gång, blott *denna* gång, var förnuftig. Jag bestrider alldeles icke Wilhelm sina förtjenster, och att äfven han var en förträfflig yngling. Han har rest till Brasilien. Det är möjligt, att han der gjort lycka; någon gång i verlden skall han väl återkomma. I Brasilien finnas diamantgrufvor, säger man. Jag vill icke neka det. Det är möjligt, att han i Columbien, i någon af Bolivars stater, vid sjelfva Rio de la Plata, genom sin tapperhet svingar sig upp till en plats, som anstår hans namn och hans börd. Men — jag säger — allt detta utgör dock endast möjligheter. Major Fabian är deremot en verklighet, en solid verklighet. Och jag frågar dig uppriktigt: har det varit rätt gjordt af Wilhelm, att i tre hela år icke låta dig få en enda bokstaf till underrättelse om hans tillstånd?

Fröken Emilia fortfor ett ögonblick försänkt i melankolisk tystnad. Hon hade släppt grefvinnans hand. Hastigt fattade hon den åter och utbrast, likasom väckt till lif genom en ingifvelse. "Och min mor tror då fullt och fast, att major Fabian är en så ädel, en så fullkomligt aktningsvärd man?"

Utan tvifvel, mitt barn. Huru kan du sätta detta i fråga? Du har sjelf utan svårighet kunnat bedöma honom under denna tid, som han gjort dig sin uppvaktning; och — du vet — han kommer äfven till oss i eftermiddag, för att få ett slutligt svar på sin förnyade bön, sedan han en gång nödgats emottaga ditt afslag.

"Jag skall undersöka, jag skall utforska: ja, jag skall!" hviskade fröken Emilia, med en ännu högre blekhet utbredd öfver sitt anlete. "Visar han sig — som han bör dervid, så —"

Godt. Du lofvar då, att med mera vänlighet, mera innerlighet, skulle jag säga, emottaga honom nu, än förr?

"Jag lofvar ingenting. Men är han en så aktningsvärd man, som min mor säger, så — få se."

Åh, utom all fråga.

"Låtom oss då icke vidare tala i detta ämne nu, om min mor älskar sin stackars Emilia?"

Grefvinnan log och teg. Samtalet öfvergick till andra föremål, och man åtskiljdes.

På eftermiddagen, redan tvenne timmar före den vanliga emottagningstiden, inträdde grefvinnans kammartjenare och anmälde herr majoren.

Grefvinnan tyckte väl, att han kom något tidigt, men föreställde sig lätt skälet. Major Fabian inträdde: en kraftfull gestalt i sina bästa år, eller litet deröfver; och som ännu till och med kunde kallas skön, i fall man icke redan hade själens innersta veck draperade kring någon annan. En knappt märklig darrning öfverföll fröken Emilia.

Men herr majoren, med en lätt bugning för henne i förbigående, vände sig till grefvinnan. Efter en helsning, som tillika innebar en ursäkt för en alltför tidig ankomst, öfvergick han till framställningen af en önskan. Han bad, att en gång få se fru grefvinnan och hennes dotter på sitt landtställe utanför staden, nyligen inköpt, ordnadt och möbleradt. Han ingick i en kort beskrifning öfver egendomen, hvilken, till och med hvad åker, äng och skog beträffade, alldeles icke var att förakta. Slutligen tillade han, att vädret denna dag var så förtjusande, att det lockat honom till den djerfheten, att till och med just nu anlända med sin vagn, låta den hålla utanför grefvinnans port, och fråga, om han icke finge tillåtelse, att ledsaga henne på en promenad genast. Derute hos mig, slöt han, är i afton ett litet valdt sällskap af personer, som fru grefvinnan känner allesammans.

Grefvinnan fann ingen svårighet i att bifalla detta förslag, och fröken Emilia ansåg, att om majoren skred så långt, som till en förklaring derute på landet, så vore alltid stället, äfven der, att svara det hon föresatt sig.

Efter en liten stund rullade man af. Major Fabian var den mest förekommande. Att i ett vackert åkdon med sköna hästar skynda fram öfver de bästa gatorna i en

stor

stor stad, utgör redan ett nöje: att slutligen befinna sig utom staden, är dock en ännu bättre himmel. Landet stod denna årstid blomstrande i sitt rikaste behag. Vägen krökte sig genom lundar och skogar, der en och annan tokrolig vind susade på försök emellan några af de spädaste grenarne. För öfrigt herrskade fullkomligt lugn. Alla äldre, större träd, med sina allvarsamma qvistar förmådde ej rubbas af så svaga luftvågor. En aromatisk aftonånga ifrån blommor och gräs höjde sig i en osynlig sky från jorden. Snart flydde den sista skogen bakom de åkandes vagn; utsigten öppnade sig, ett fält vidtog, en lång allé mötte, och vid dess slut ett praktfullt landthus, utvisande egarens rikedom och fina smak.

Fröken Emilia besåg allt med en ofrivillig suck.

Man steg ur vagnen.

Icke utan en glad öfverraskning inträdde grefvinnan i en så täck boning. Hon hade under den tid, bekantskapen med major Fabian egt rum, hyst de fördelaktigaste begrepp om hans personliga företräden; men att han tillika besute nog af denna verldens goda, för att kunna köpa det sköna Sans-souci, hvartill de nu anländt, och hvars salonger hon såg i den elegantaste och tillika enklaste stil öppna sig för hennes ögon, det var mera än hon väntat. En flamma af ganska ljus dager gick genom hennes känslor, vid tanken på en sådan måg. Blott en droppa af smärta göt sig i fantasiens pokal, vid föreställningen om möjligheten af en ännu fortfarande vägran ifrån Emilias sida.

Man såg sig snart omgifven af ett litet sällskap förtroliga vänner ifrån staden, alla tillhörande grefvinnans vanliga cirkel.

Emot skymningen spatserade man i små afdelningar genom trädgården. Man nalkades parken. Major Fabian hade erhållit fröken Emilias arm, och vände sig till några mindre besökta gångar. Grefvinnan varseblef detta utan missnöje.

Efter en stund blickade fröken omkring sig och fann

sig alldeles ensam med majoren. Ännu en vändning kring några höga hagtornshäckar, och hon märkte framför sig en pavillon, alldeles ny, efter hvad man lätt kunde se; byggd likväl i den byzantinska stilen. Majoren, som önskade visa fröken Emilia sina anordningar, sitt lilla "landtbibliothek" derinne, och rådfråga hennes smak öfver ett och annat, bad henne stiga in. Hon gjorde det utan tvekan.

Inne i pavillonen stod en soffa. Framför fönstren helsade blomrika camelier, och, betydelsefullast af allt, en hög passionsblomma i fullt flor, stående i en svart vas.

"Min fröken! jag behöfver icke säga afsigten, hvarföre jag vågat denna promenad, och hvarföre jag sökt —" började majoren. Han fortsatte med en högsint mans hela förtroende till den goda sak, hvarför han talar, att utveckla skälen till den förnyade bön, han gjorde om hennes hand. "Det Nej — det, som jag dock hoppas, icke alldeles afgörande afslag — jag en gång förut nödgats höra, har icke afskräckt mig ifrån, att åtminstone våga visa hurudan den boning är, jag har att bjuda på, i fall den högsta lycka skulle skänkas mig."

Fröken Emilia såg på major Fabian med rörelse. Hon stod oviss ett ögonblick; men snart, med en beslutsamhet, som öfvervann allt, yttrade hon: tillåt mig en öppen förklaring!

Majoren förde henne till soffan, och de satte sig. "Jag väntar min dom ifrån sköna läppar," svarade han.

Ännu en gång tycktes hon behöfva göra våld på sig, och sade derefter, med handen sakta hvilande på majorens arm, med blicken varmt riktad i hans öga: jag, jag skulle ej till maka kunna taga någon, för hvilken jag ej hyste den oinskränktaste, den fullkomligaste aktning.

Majoren teg, litet förvånad öfver denna början.

Emilia fortfor: jag — jag skulle icke för herr majoren kunna fortfara med den djupa aktning, jag hittills hyst, om —

"För Guds skull säg ut!"

Om herr majoren fortfar, att vilja hafva mig till sin

maka. Ty, förstå mig! jag skulle icke handla rätt, om jag bifölle, att blifva herr majorens. Således — om herr majoren det oaktadt toge mig, *mig*, en person, hvilken uppfört sig orätt, så skulle ju herr majoren derigenom sjelf handla emot hvad det aktningsvärda kräfde? Och huru skulle jag *då* kunna fortfara i min aktning för herr majoren?

Fabian runkade, smått leende, på hufvudet öfver dessa ord, hvilka mer liknade spetsfundigheter, än ett känslofullt sinnes uttryck. ”Alltsammans synes då hvila på det,” inföll han, ”att det egentligen är fröken Emilia, som anser sig göra illa genom att taga mig; och sedan är det jag, som i min ordning uppförde mig klandervärdt, derest jag förenade mig med en person, som i det nyssnämnda afseendet handlat oförsvarligt? Haha! är det icke så? Denna cirkel i framställningen är sinnrik och vacker, men icke smickrande för mig.”

Jag visste, att jag skulle sätta herr majorens godhet i en svår frestelse att öfvergå till vrede, då jag yttrade tankar, som låta så förnärmande. Men jag hoppas på förlåtelse?

Han kysste hennes täcka hand, hvilken hon sakta drog tillbaka.

”Säkert,” fortfor hon, ”har min mor underrättat herr majoren om den äldre förbindelse, jag redan knutit?”

Med Wilhelm —?

”Herr majoren känner således allt?”

Min fröken, låt mig tala utan omsvep. Wilhelm** utgör en af mina äldsta, varmaste bekantskaper. Hans resa till Brasilien, för fem år tillbaka, smärtade mig mycket. Men frånvaron utplånar många veck på hjertats duk.

”Icke alltid!”

Fabian såg på henne med en blick, hvars hemlighetsfulla mening ej var lätt att utforska. Fröken Emilia! fortsatte han, jag har af fru grefvinnan hört omtalas denna bekantskap emellan min lyckliga vän och fröken sjelf. Men, att det var en *knuten förbindelse,* visste jag i sanning ej?

"Hvad menar herr majoren?"

Jag vet icke.

"Missförstå mig ej. Emellan Wilhelm och mig kom det icke en gång så långt, som till förlofning. Blott ord voro vexlade oss emellan; men ord, som uppblommat ur våra tankars renaste sanning. O herr major, jag skulle vara den mest föraktliga, om jag glömde honom och hvad han sagt till mig. Ingen hörde oss. Blott min mor fick del af våra tankar. Men "*minnet är själens ängel,*" så var det sista han sade till mig, innan han for: "få se, Emilia! om du bevarar den för min räkning?" Jag såg honom fara! I min enslighet, i min mors kabinett, der vi sist samtalade, svor jag — ingen mer än Gud hörde mig — men jag svor min egen själ den troheten, att icke låta dess bästa blomma få vissna."

Fabian steg upp. En tår glänste under hans ögonlock; han bad fröken Emilia följa sig till ett inre rum. Hon gjorde det.

Ej utan ett märkbart våld på sig sjelf, började han åter. Min fröken! jag har ett svårt, ett grymt uppdrag att verkställa. Men var öfvertygad likväl —

Emilia såg på honom med en skymt af förundran. Hon nalkades dörren för att, i värsta fallet, ega en undflygt.

Jag förstår allt, fortfor han hastigt och qvarhöll henne. Af fru grefvinnan, er mor, var jag fullkomligt underrättad om den outsläckliga kärlek, min fordna vän njöt af fröken Emilia. Jag skulle sjelf förakta mig, som den största niding, om jag vågat lägga en kall hand emellan så varma sinnen. Men hör hvad jag vet!

Emilia studsade.

Nödvändigheten fordrar, att jag uttalar det sorgliga. Wilhelm är icke mer. Redan för två och ett halft år sedan stupade han för en kula i en drabbning vid Montevideo emot den beryktade diktatorn Francia. Min fröken! jag hade ej velat underrätta er härom, för att ej förkrossa er. Men aldrig skulle jag hafva sökt lyckan att blifva

min väns efterträdare vid er sida, om jag icke känt omöjligheten för honom sjelf, att någonsin få njuta den.

Emilia reste sig småningom och endast med stor svårighet ur den vanmakt, hvari hon var nära att falla. "Död? död?" hviskade hon.

Fabian tryckte hennes hand med en känsla, som nu helt och hållet blott var den sörjande vänskapens.

Men, utan att med den minsta rörelse trycka denna hand tillbaka, fortfor Emilia till sig sjelf: "Död? jag är då så mycket mera hans maka. Andar i det höga, i det trogna lifvets hemvister! hören mig: ingen, *ingen* på jorden skall jag tillhöra mera nu."

Fabian betraktade henne. Det utgjorde en förtjusning, som gränsade till bestörtning, att se henne i detta ögonblick. Han hade någon gång hört talas om en sådan kärlek, men med möda trott derpå. Han gjorde ett slag öfver golfvet, kom tillbaka, tryckte handen emot sin panna och sade: fröken Emilia! det är med en rysning, hvars namn jag ej kan uttala, som jag måste tillägga någonting. Men sätt er, min fröken!

Han förde henne till en fauteuille vid närheten af en dörr, som gick in till det lilla biblioteket.

Jag tvekar, om jag icke hellre borde tiga, fortfor han. Det är förfärligt, att sönderslita ett så skönt nät, som det illusionerna bundit omkring oss. Men — verlden har fordringar på oss; vi måste uppfylla pligterna äfven emot den. Fröken Emilia får icke förgås, får icke vissna bort, lik en i förtid afplockad ros. O, min fröken! läs detta bref ifrån Rio Janeiro.

Han räckte henne ett papper, som han hastigt hemtat ut från en af lådorna under bibliothekets fack. Hon ögnade deri, sjönk utan medvetande ned emot fauteuillens karm, och en dimma lade sig öfver hennes ögon.

Fabian vågade taga hennes hand för att återkalla henne till lifvet. När hon, med en brusten blick emot taket, svårmodigt ännu en gång höjde sitt hufvud, sade han: min fröken ser häraf, att det var för att skona er, jag sade

Wilhelm vara död. Jag ansåg detta lindrigare, ljufvare, bättre för ett hjerta, så himmelskt vekt.

"Vekt! vekt? Nej, det är icke vekt i denna stund. Det är hårdt — det är kallt — det är dödt."

"Oh Wilhelm," fortfor hon med svagare röst: "du är då icke död? men — — du är förenad — med en annan?"

Fabian drog sig af vördnad för sorgen litet undan. Han smög sig in tillbaka i bibliotheket. Men hon fortfor för sig sjelf:

"Det må du hafva gjort. Wilhelm! du må hafva låtit Minnets helgedom fly ur din själ. Jag är då intet — intet för dig mera? Men jag skall icke göra så, som du: ach, jag kan det icke. Du skall lefva evigt i hjertat hos mig; och det, som du var, det är, och det skall vara odödligt hos mig."

Hon sammanknäppte sina händer, förde dem mot sin panna, nedsjönk likasom i en hänryckt bön och hviskade: "Dig glömmer aldrig jag. Och ingen, ingen skall jag tillhöra nu, hvarken på jorden eller hos Gud mera, då jag icke fick dig."

I detta ögonblick låg en gestalt vid hennes fötter. Dess sänkta, lockiga, sköna hufvud stödde sig i hennes knä; och med sina armar omslöt han henne.

Major Fabian steg också nu ut ur bibliotheket, efter sin upptäckta vän; och han såg triumferande på fröken Emilia, som så lyckligt genomgått det farliga prof, hvarpå hon blifvit satt. "Du har segrat, Wilhelm!" utbrast han, "låt nu också se, att du kan vinna förlåtelse för din grymhet.

Men Fabian ville icke vidare störa de lyckliga, som måste hafva så mycket att säga hvarann. Han gick bort ur pavillonen, för att söka grefvinnan och föra äfven henne hit.

. . . .

Efter en liten stund, sedan den första öfverraskningens känsla gjutit sig tillsammans med hjertats öfriga

glädje, utbrast fröken Emilia: "Wilhelm, när jag tänker på alla faror, på alla otaliga äfventyr, för hvilka du under dessa år måtte hafva varit utsatt! Du har varit i Amerika? till och med i Södra Amerika! Der finnas ju krokodiler i Amazonströmmen? Alligator tror jag man der kallar ett sådant hiskeligt vidunder? Och nu, Wilhelm? har jag dig verkligen åter här? Kan det vara sanning?"

Faror? svarade han och såg på henne. Krokodiler? Ja, Emilia, jag vill berätta dig en händelse, som i sanning var nära att kosta mitt lif.

"O Gud?"

Jag har varit i kamp med en fasansfull krokodil.

"Hu!"

Du har ju sett sådana afbildade? Det är någonting förskräckligt. Svartgula fjäll, likt ett kopparpansar öfver hela kroppen: käkarne flera alnar långa, och fullsatta med otaliga hvassa tänder: ögonen dock värst af allt! ettergröna, med en blick så genomträngande som dolkstygn.

Emilia satte händerna framför sig, likasom till försvar. Hon tyckte sig hafva det fasliga odjuret midt framför sig.

Gudskelof, det är förbi, sade Wilhelm och tryckte henne i sina armar. Det var min enda stora fara i den nya verlden; och den är öfverstånden.

Hon såg på honom med en sällhet utan namn. I detta ögonblick tillät hon honom en kyss.

Wilhelm fortfor. En svart tanke stod för mig i Amerika en gång. Jag var så säker på din trohet, Emilia. Under fem år föll mig ej det ringaste in. I början af det sjette satt jag, en skön majafton, i ett samqväm. Jag talade vid en af mina från fäderneslandet nyligen ankomne landsmän. Jag hade gifvit honom del af mina öden: vi hade till och med blifvit så förtroliga som bröder. Jag berättade honom den framgång, jag omsider vunnit: de lyckliga omständigheter, jag efter fem års strider såg mig uti: jag förtrodde honom slutligen min lyckliga kärlek. Han afbröt mig med ett dystert flatskratt. "Trohet?" ut-

brast han: "trohet af en flicka? Nå ja, vi måste förlåta dem; ty när visa väl vi, män, mera af det slaget emot dem? Fyra år kan trofastheten stå bi; men fem? Jag håller vad med dig," utropade han och sprang upp, "att du icke eger någon fästmö hemma mera, som du kan kalla din. Skulle hon också ännu tänka på dig, så är det endast, emedan ingen annan infunnit sig, som himmelskt frestat henne. Märk väl hvad jag säger: *frestat* henne *himmelskt*; ty just derpå hänger det," slutade han med en slug och tillika förfärlig blick. En isande tanka genomfor mig vid hvad han sade. Han kommer ifrån mitt fosterland, tänkte jag, och vet måhända mera, än han med ännu ytterligare ord vill förklara. Det är kanske icke blott en allmän, dyster erfarenhet han velat måla. Ett tvifvel, o Emilia, uppreste sig för mina ögon. Ser du! det var den grymma krokodil, hvarom jag talat: det var den, som anföll mig med vildt hotande, med mörkt, förskräckligt gap.

"Himmel, hvad hör jag?"

Jagad af detta vidunders ettergröna blickar, var det som jag ingen ro hade i Brasilien. Jag slet mig från alla band i mitt nya land. Jag ilade hem öfver hafvet. Det öfriga vet du! Dödt ligger det hemska vilddjuret nu för våra fötter, Emilia: försvunnit har krokodilen. I denna stund finnes ingen fara mer för mig: och ingen för dig.

. . . .

Major Fabian hade under tiden genomträngt trädgårdens löfomskuggade gångar, för att träffa grefvinnan hos det öfriga sällskapet. Han fann henne slutligen, och han bad henne om ett ögonblicks samtal.

Sedan de kommit på en af gångstigarne, der ingen såg dem, upptog han en ring, fullsatt med blixtrande, brasilianska diamanter af det klaraste vatten. Han bad att få fästa den på hennes finger.

Grefvinnan såg frågande på sin major. Hon tycktes begära en förklaring.

"Jag har haft en svår befattning att utföra," svarade han. "Jag har lyckats; eller, rättare sagdt, det är icke

jag, som har lyckats. Kärleken, den sanna, odödliga, verkliga troheten, har firat sin triumf. Tag denna ring, min grefvinna! Den är nyligen kommen öfver hafvet ifrån Brasilien. Er blifvande måg ber er, genom mig, emottaga den såsom en underpant af den djupaste vördnad. För öfrigt bör jag nu icke längre hålla hemligt för er, att det icke är jag, utan han, som är egaren till hela denna vackra gård; ehuru han icke velat visa sig, förrän han förut gjort sig fullt förvissad, huruvida han ännu egde ett rum qvar i er dotters hjerta, då han hörde, att de bref, han skrifvit på de sednare åren, icke så rätt framkommit, som de bort."

Grefvinnan kunde icke dölja sin förvåning. Hon besåg den dyrbara ringen, som i behag täflade med hennes eget finger, der den satt. "Och det är då således Wilhelm —?"

Låtom oss skynda, min grefvinna. Jag säger uppriktigt, att jag nästan blygs för det uppdrag, jag lät vänskapen förmå mig till; men jag var alldeles förvissad, att fröken Emilia skulle gå segrande igenom och gifva mig ständigt förnyade afslag. Min vän, Wilhelm, hade fallit i tvifvel om sin egen värdighet, att få behålla henne. Han ville erfara till hvad grad han kunde vara älskad ännu, om han vore det alls. Jag har upplefvat en skön anblick. Kom, min grefvinna, att sjelf blifva vittne dertill. Förlåt mig, om det är möjligt, för att jag vågat något sådant, som att anhålla om fröken Emilias hand, utan att hafva den ringaste mening dermed för egen räkning.

"Hvar har då Wilhelm varit under hela denna tid?"

Han har gjort en lycka, som motsvarade hans förtjenster. Han har icke blott stigit till öfverste i Boliviansk tjenst, utan äfven, sedan han återgått ifrån militärlifvet och lemnat republikens fanor, gjort sig till egare af en plantage inom Brasiliens gränsor, i trakten af Bahia. Han är rik. Han är ärad. Men hvad vore han utan Emilia? Återkommen till fäderneslandet för en tid sedan, ville han spela ett djupt inkognito, för att utforska sina gamla vän-

ner; och blott jag, såsom den äldste, egde hans förtroende om allt. Med hans penningar, men under mitt namn, så länge, är denna gård inköpt, för att utgöra hans Arcadien, medan han vistades i sitt land. Framför allt ville han se bevis på sin lycka eller olycka hos er dotter; och han bodde under den tid, jag varit en så bedröflig friare, härute i en pavillon, endast sysselsatt med sitt bibliothek. Vi skola gå till detta lilla hem, der han under några veckor, delade emellan hopp och fruktan, dagligen ifrån min mun hörde berättelsen om fröken Emilias och hennes mors skönhet. Han har lefvat häraf.

"Hvilket infall? hvilket lefnadssätt?" utbrast grefvinnan. "Sådant hade kunnat slå illa ut."

Icke emot mig, svarade majoren, med en ganska anspråkslös vändning. En friare, som jag, kunde ej räkna på annat än afslag.

"Det begriper jag icke!" utropade grefvinnan hastigt och kanske nästan för oöfverlagdt. "Uppriktigt sagdt," fortfor hon med en mera återhållen ton: "jag kan verkligen icke inse något skäl, att hafva ansett afslaget så säkert."

Åh — min grefvinna! betrakta mig blott ett ögonblick. Skulle jag väl kunna vara värd ett fruntimmers ynnest?

"Men — i sanning —"

För öfrigt är jag ju ej så obetydligt äldre än fröken Emilia, om också vid äktenskaps afslutande denna skillnad stundom kommer mindre i fråga. Hvad är också min förmögenhet?

"Ganska betydlig, om jag skall tro ryktet."

Nå, det må vara, min nådiga grefvinna, att, ehuru jag icke är rätta egaren till den gård, der vi nu befinna oss, jag likväl besitter tvenne gods i —ie, icke långt ifrån grefvinnans egna utarrenderade hemman. Men oförställdt taladt: på allvar vågar jag icke fria till någon — nej, icke till *någon*. På skämt eller för en annans bästa kunde jag några veckor göra det.

”Och det skulle aldrig någonsin i det förflutna hafva händt herr majoren, att för egen räkning försöka en så oerhörd djerfhet, som att — —.” Grefvinnan afbröt sig med ett småleende.

Det är visst, inföll han, att jag burit en hemsk, en nästan för långt drifven rädsla för att misslyckas. Det har troligen kommit af högmodet hos mig, att icke vilja se mig förkrossad.

”Men skall man då verkligen alltid misslyckas? Man bör icke vara högmodig. Det är icke rätt.”

Säg mig — säg sjelf, hvad min grefvinna tror? Skulle det för mig kunna vara en tillåtlighet, att verkligen drista vända sig till — någon?

En lätt rodnad smög sig öfver den vackra enkegrefvinnans kinder. Hon svarade väl ingenting, men lät dock majoren trycka den sköna hand, der den brasilianska diamantringen redan satt så förtroligt.

Efter ett ögonblick föll det majoren in att säga: hör då, min grefvinna, en liten saga. Jag har ej sagt full sanning, när jag berättade, att denna ring var skickad ifrån min vän; ehuru jag visst är öfvertygad om, att äfven han skulle hafva tryckt den på grefvinnans finger, om blott — men han hade nu så mycket att säga fröken Emilia. I sjelfva verket var ringen min. Från Brasilien är den visserligen. Min vän har skänkt mig den. Men då jag nu öppet bekännt, att den i detta ögonblick kom ifrån ingen annan än mig, kan jag ändock få hoppas på tillgift för hvad jag dristat? Kan ringen få sitta der den är?

”Låtom oss skynda till pavillonen! till våra barn!” hviskade hon, och återlemnade icke ringen.

De gingo.

I pavillonen sprang Emilia sin mor till mötes, och hon förde vid sin sida den återfunne. Fem års resor i de länder, som solen älskar, hade brynt hans kind. De utståndna farorna hade gjort honom manligare; de många segrarne, om möjligt, ännu vackrare. Grefvinnan stadnade ett ögonblick förtjust framför en så intagande bild.

Grefve Wilhelm kysste hennes hand med återseendets hela glädje.

Under djup rörelse vände sig grefvinnan till sin dotter och sade: "du har haft rätt, min Emilia! Med mod och ståndaktighet försvarade du vår själs bästa helgedom: troheten och hågkomsten. Du har blifvit belönad. Det brukas ej vanligen, att en mor ber sin dotter och säger: förlåt mig! Men jag går ifrån bruket, och gör det ändock. O Emilia, tack! Huru mycken lycka i dag?"

Emilia stod tyst, men med ett strålande uttryck af tacksamhet emot sin mor sjelf.

"Nu, mina barn," sade grefvinnan, "är det nog af den stumma, öfverflödande känslan. Låtom oss med munterhet utvexla frågor och svar öfver så mycket oförväntadt."

Grefve Wilhelm omfamnade sin blifvande svärmor, och sedan han med några ord redogjort för sin resa, förklarade han sitt nöje öfver den lycka och helsa, hon säkert måste hafva njutit under dessa förflutna fem år, då han ej i hennes utseende kunde spåra den ringaste förändring, om icke snarare den, att hon i dag tycktes honom föryngrad, emot för då han for. Hon såg alldeles ut att blott vara sin dotters äldre syster.

Hon svarade ej på denna artighet, men kastade ett gladt öga på major Fabian.

Denne upptog tråden. Han vände sig till sin yngre vän och sade: "har du i dag sinne för någon annans sällhet, än din egen, så tryck min hand och lyckönska mig. Ja, se hit! gör stora ögon! Om du, i förargelsen att icke kunna förvandla mig till en lottlös man, ej längre vill kalla mig broder, så benämn mig så gerna — far!"

"Fröken Emilia," fortfor han, "kan ni förlåta mig för hvad jag tillåtit mig, så utplåna all tanke på mig såsom — det jag aldrig var. Jag begär icke en gång er vänskap, jag bönfaller blott om nöjet att få vara er —"

Låt det blifva min omsorg, afbröt grefvinnan leende. Emilia skall hafva den största lätthet, att som sin älskade

far innerligt vörda den, hvilken gifvit henne lifvet för andra gången, genom att återskänka henne sin första vän.

"Blott ett begär jag!" utbrast majoren.

Fröken Emilia såg på honom med ett varmt ögonkast, hvari dock låg mera högaktning, än vänlighet.

"Jag önskar," fortfor han, "att min fröken aldrig, såsom det stundom brukas, behagade kyssa sin far på hand; men i stället tillåta honom, att göra det med sin sköna dotters. Den faderliga vördnaden begär någon gång att få hafva det så."

Vi skola tala mera härom en annan gång, sade grefvinnan med en skämtsam nick; till och med litet svartsjuka låg deri. Men nu, fortfor hon, måste vi oförtöfvadt gå till det öfriga sällskapet, att för gästerna framställa deras egentliga värd.

"Och," slöt majoren, "bedja dem deltaga i firandet af tvenne förlofningar på en gång, af hvilka de ej väntat sig någondera. Men så går det, när menniskor komma tillsammans för att tillbringa en ljuf afton: man vet aldrig hvad som kan hända, eller huru det slutar. Mycket sammanknytes genom minnet ur fordna tider, som ingen mera tänker på, ingen anar. Hvem är det då, som fogar allt så hemlighetsfullt, och ändock så väl, för oss? Det är själarnes ängel."

Trenne år derefter se vi oss i samma rum, samma pavillon. Ännu skönare camelier utbreda sina blommor vid fönstren: en ännu högre passiflora thronar i den svarta, stora vasen.

Emilia fann sig här i sitt käraste hem. Hon hade en dag återfunnit den förlorade vid sidan af denna soffa. Och gref Wilhelm dröjde ingenstädes med mera behag; ty här såg han oftast nu vid Emilias fötter sin lilla tvååriga dotter. Angelica lekte med de fransar, grefvinnan knöt; hon log och andades på de eterneller, mamma målade på sitt hvita sammet.

Wilhelm och Emilia buro ej så ofta det förflutna i sin hågkomst nu. Hade då Minnet flygtat? Hade det kanske en gång blott bestått i ett moln utan namn?

Nej. Minnet hade förvandlat sig. Det var icke nu en känsla. Det hade tagit gestalt, stigit ned på jorden, blifvit en menniska sjelf. Angelica var detta väsende, som förut sväfvat i tankarnes verld allenast.

När den lilla dottern satt på Emilias knä, och den unga grefvinnan skämtade med sitt barns lockar, var det på Wilhelm hon tänkte. Och när han tog Angelica på sina armar, kysste henne och såg på sin maka, sade han: "detta är *nu* våra själars ängel!"

P. D. A. Atterbom.

P. D. A. ATTERBOM.

Stycken ur Skådespelet

"FÅGEL BLÅ."

I.

Lilas Vårvisa.

När morgonens stråle på rutorna faller,
Som lärka jag vaknar, när lärkan jag hör;
Jag flyr genom fönster, jag flyr genom galler,
Jag flyger till våren, som står utanför.

I natt kom, helt tyst, han från himlen tillbaka,
Der åter, på englabesök, han var gäst;
Han hviskar till jorden: "Förlåt mig, min maka!
Du väntat; men nu är jag här, till vår fest."

Och upp ur sin blund spritter rodnande bruden,
Och sveper i ljusgröna täcket sig tätt;
Han småler, och hämtar den smyckade skruden,
Och lofvar se bort, tills den sköna sig klädt.

Hon frågar: "Nå väl! hvilka smycken består du?
Syren till mitt hår, och narciss till min barm?" —
Han svarar: "Ja visst! efter andra ej trår du;
Men fagrast dig pryder, att själen är varm."

Då spelar bland löfven den lyckliga flamman
Af ljuset, af lifvet, i söder, i nord;
Och alla små fåglar, de stafva tillsamman
På kärlekens bön, på onämneligt ord.

Men spörjs han: hvad vill all den leken *betyda*?
Då svarar han tvärt: "Gör ej tiden mig lång!
Min pligt är, att älska; min fröjd är, att lyda;
Min tanka är blomma; min lära är sång."

II.

Krigarbruden.

Min käraste är en soldat,
Min käraste kommer med fanan;
Till kamp mellan kärlek och hat,
Hör, trummorna hvirfla på banan!
När skogen står löfgrön i skrud,
Och hjeltelik sol går ur öster,
Trumpeterna ropa hans brud
Med jubel af smattrande röster.

Hon sitter på grönskande brant,
I klädnad så hvit som hans fana;
Hvad hjerta kan älska så sannt,
Som det, hvilket lurarna mana?
Sin väg han framför sig ser klar,
Ju mera sig striden förbistrar:
En stråle af framtida dar
På lansarnas spetsar der gnistrar.

O, hvad makt utan gräns, i det band,
Som till hjelten evärdligt oss drager!
Hvilken qvinna förskjuter den hand,
Som förärar en krona af lager?
När ett hjerta sig kallar för vårt,
Som i seger gevär för oss sträcker, —
Hvilken kärlek kan sofva så hårdt,
Att ej ärans basun honom väcker?

III.

Midnatts-hälsningar till Florinna.

1.

Prinsens.

Längesedan skogens dufva,
Sädens ärla, gått till ro;
Slumra äfven Du, o Ljufva,
Der, hvar mina tankar bo.

Längesedan trast och siska
Sina tysta gömslor nått,
Träden till hvarandra hviska
En och annan saga blott.

Dunkla vingar sträcker friden
Öfver berg och sjö och dal,
Menskohjertat glömmer tiden,
Glömmer dagsbestyrens qval.

Men på blåa himla-ängen
Vandrar, silfverhvit, en hjord:
Sakta darrar citterstängen
I dess glans, till sångens ord.

Herden, som den hjorden vallar,
Klädd i skir från topp till tå,
Njuter af det sken, som svallar
Hvart hans ljusa fötter gå.

Utåt stumma rymden glimma,
Vid hvart steg, hans drägt och staf;
Allt berör han med sin strimma,
Mången vagga, mången graf.

Och i ljumma luften bryter
Från hans läppar trollsång fram,
Som i stilla kretsar flyter
Öfver park och spegeldam.

Hörd af själen blott, den strömmar
Ut i nattens vida rund,
Formar sig till tusen drömmar,
Skönare från stund till stund.

Öfver häckar, öfver tegar
Hoppa de, från topp till topp,
Klättra, likt på gyllne stegar,
Till ditt kammarfönster opp.

Hvad de möta, hvad de sprida,
På och kring din hufvudgård?
Det är lugn, du Englablida, —
Lugnet af din oskulds verld.

2.

Fågelns.

Hör du hviskings-frågor ila,
Darrande, från blad till blad?
Lifvets skönhet gick till hvila,
På en skogsmörk lägerstad.
Toner klaga, facklor tändas,
Månen kastar ut sitt nät
Att för suckarna, som sändas,
Fånga hennes sista fjät.

Skall den sofvande väl vakna?
O, hvem vet det, om ej du?
Att en himmel kunna sakna,
Redan är en himmel ju!

Träd och berg i djupa tankar
Öfver gåtans lösning stå;
Endast bäcken hoppar, vankar,
Kysst af strålar då och då.

Känn dock åter sångarbuden
Från vår lyckas fordna tid!
Hör! de minnesgoda ljuden
Tala än om fröjd och frid!
Hjertats strängspel än kan bäfva,
Oförändradt, liksom förr;
Vännen vingar fått, att sväfva
Till sitt tempels fönsterdörr.

Kom! De svarta molnens flockar
Blixtrat ut och fly sin kos;
Kom med dina gyllne lockar,
Med min krona, med min ros!
När din nickning du förnyar,
Ler med dina blickars makt,
Möta mig, ur gyllne skyar,
Nattens stjernor, nattens prakt.

IV.

Jemnförelse.

Hvad blänker på grenen af rosens träd?
En droppe, som tillrar och tindrar!
Hur ringa han är! hur skälfvande späd!
Men en sol i den lilla dock glindrar.

Hvad blänker på grenen af Lifvets träd?
En själ, som lider och njuter!
Hur trång hon sig känner! hur arm till och med!
Men en Gud hon inom sig dock sluter.

Så äro de båda speglar, förvisst,
Af ett ljus, som fyller all verlden;
Och båda bland törnen, först liksom sist,
Tillbringa blinken af färden.

Men droppen, hvad är han? En dagg, en tår,
Som vinden föraktar att spara.
Åt själen blott gafs ett lif, som består;
En ljusbild, som *hon* kan förvara.

Och glänser den klar — hur ljufligt är då,
Att vara en droppe af Lifvet!
Må vindarne komma, må vindarne gå:
Dig är det *evärdliga* gifvet.

V.

Råd.

Begäran.

Siare! jag står vid valet
Mellan lefnadsbanor flera;
Men med valet följer qvalet;
Gif mig råd till någondera!

Svar.

Hvalen sig i hafvet tumlar,
Än åt djupet, än åt höjden;
Men han böljan för sig grumlar,
Jagar bort den skrämda fröjden,

Svanen på den klara vågen
Simmar genom sommarlunder;
Ser, förtjust i stilla hågen,
Himmel öfver, himmel under.

Lärkan har det ännu bättre,
Der hon fritt i rymden svingar;
Ingen stäcke, ingen fjättre
Hennes sång och hennes vingar!

Må de dunkla makter verka
I det djup, der hvirflar brusa:
Lefvom *vi*, som svan och lärka,
I det Sköna, i det Ljusa!

VI.

Deolätus.

Sällhet är du en dröm? — Nej! blott i *dig* vår själ
Vaken är, och en syn äger af evigt sannt!
Hjertat slumrar i gråt från dig, med stumt farväl;
Men *du* är dock dess morgons pant.

När den dagas, o bröst! intet har flytt sin kos;
När din längtan igen öppnar sitt ögonlock,
Se! ditt fordom står qvar, friskt som en daggstänkt ros,
Närd af sol, men af tårar ock.

Smärtans törne, det hör skönhetens blomning till:
Njut din glädje likväl; andas den fullt, och dö!
Allt, hvad heligt du tror, allt, hvad du ädelt vill,
Bär sin himmel i jordiskt frö.

KYRKOFESTEN VID ALBANO.

En bild ur Italiens folklif.

Eho som varit nog lycklig, att få tillbringa en sommar i det paradis, som omgifver Albano och Nemi, räknar den visserligen alltid till sin lefnads angenämaste minnen. Det sköna, glada, barnsliga folk, som bebor Cynthias fordna trakt, skall han ständigt erinra sig med tacksamhet och saknad; och äger han för sina hågkomster någon åhörare, så försmår denne troligtvis icke att lyssna äfven till *den*, som vi nu gå att meddela. Den framställer en *lekande* Gudsdyrkan; vi försvare den ej, vi måle den blott.

Återvändande till Albano från en lustvandring till Villa Barberini, der fordom Domitianus haft sin sommarboning, hörde vi timman af *Ave Maria* ringa från tornen, och med detsamma salvor af små kanoner, som förkunnade begynnelsen af följande dags högtid. Det var sabbats-aftonen till den sista söndagen af Juli månad; vi påminte oss, att denna söndag tillika var den heliga *Annas* dag, och att den skulle med en särskild högtidlighet firas till ära för jungfru *Marias* moder. Redan ett par veckor före festen hade man sett i Albano kringvandra män och gossar, som i husen och på gatorna insamlade penningar dertill, ifrigt skakande sina bläckbössor och tiggande *per l'amore della Santissima Madonna.* Genom den klara, blida sommarqvällen började, i och utom staden, på torg, gator, vägar, otaliga eldar uppflamma: an-

tända halmmassor efter uttröskad säd, dem man låtit i veckor ligga hopstaplade till detta ändamål.' Omkring eldarna dansade små barn; några slogo på kastagnetter; alla skrattade och sjöngo. Från en djupblå himmel nedsågo de stora, gullglänsande stjernorna på förlustelsen, som fortfor genom större delen af natten, tills ändtligen framåt morgonbräckningen allting blef stillare; blott en och annan guitarrklang förspordes ännu, som från ett håll beledsagade orden af en andaktssång:

Dunque, Madre sconsolata,
Facci sempre l'avvocata!

från ett annat, i snabbare takt, af en kärleksvisa:

Discendi, mia diletta,
Non darmi più dolor!

Söndagseftermiddagen, omkring kl. 22 efter detta lands tideräkning, omkring kl. 6 efter vår, sammanropade alla stadsklockornas ljud den christna menigheten, att begifva sig ut till kyrkan *Madonna della Stella.* På högra sidan om landsvägen till Aricia öppnar sig en jemn, grön och skuggrik plats; vid dess ända framlyser den lilla vänliga kyrkan, gentemot en på venster om vägen befintlig grafvård, hög, grå, femspetsig, öfverst bevuxen med gräs och murgrön. De ben, som hvila der, äro antingen Horatiernes och Curiatiernes, eller Pompeji (det förra är folkets, det sednare de lärdes påstående); nu tjenar hjeltegrafven till fristad åt tiggare, som under dess hvälfning, tillgänglig genom ett hål vid jordbrynet, söka ömsom nattläger, ömsom värn mot middagssolen. Blickar man rakt fram öfver den lilla slätten, åt träden och häckarna på kyrkans hinsida, så fägnar ögat sig att uppåt följa en sakta stigande bakgrund af trädgångar och kullar, hvilkas yppiga grönska slutar sig med det högländta Aricia och den fordom åt Diana helgade park, hvars väldiga ekar omfamna grundmuren af Chigis förstliga borg. Sådant är läget af den landskyrka, till hvilken det glada folkhvimlet strömmade. Väderleken kunde ej önskas gynnsammare; himlen var, på italienskt sommarvis, ren från hvarje

molnfläck, och blandade angenämt en mildrad lemning af middagshettan med den sunda, lätta, svalkande albanska bergluften.

På den gröna platsen voro bygdens rätt-trogna redan för det mesta samlade; mången låg i gräset, makligt utsträckt; flertalet — serdeles det qvinnliga — vandrade fram och tillbaka under glädtiga samtal. Hvart ögat vände sig, mötte det här de skönaste unga qvinnor, smyckade i deras präktigaste helgdagsdrägt, omskiftande i flerahanda bjerta färgor; från deras sirligt uppkransade mörka hår fladdrade de finaste hvita slöjor, dem en smekande vind ständigt hviftade af och an kring en hals, en nacke, en skuldra af detta idealiska slag, som Ehrensvärd och Goethe så hänryckt prisat. De hafva rätt deri, att hos en italiensk skönhet är, näst ansigtets profil, halsen, nacken, skuldrorna, barmen det fagraste: allt är här plastiskt, marmorfast, ståtligt, allt har uppfyllda, bestämda, kraftiga, men dock vekt i hvarandra smältande contourer; allt är fullbordadt; ingenstäds magerhet, bröstben och andra kantigheter, sjukliga eller liksom blott halft färdiggjorda förhållanden. Ofvan hjessan prunkade, i dag mer än vanligt stora och blanka, de frejdade silfver-hårnålarne, hvilkas hufvud utgöres af en hand, som med ett naivt tecken tillkännager, om ägarinnan är hustru eller flicka; några hade vid den lilla silfverhanden fästat en smakfull blomsterqvast. För öfrigt inskränkes dessa nålars bestämmelse, tyvärr, ej alltid till praktens och kärlekens tjenst: de likna små dolkar i fasthet och spetsighet; och då folkets uppfostran här ej synnerligen bereder menniskan att bli visare genom åren, händer det vid tilltagande ålder ej sällan, att deras egarinnor använda dem mot hvarandra såsom stridsvapen. Långa örhängen af guld och silfver, med blixtrande stenar och infattningar, fulländade hufvudets prydnad; kring halsen voro snören af perlor eller koraller lindade i flerfaldiga hvarf; till de täcka liftröjorna, af siden eller atlas (vanligast ljusblått eller gult,) med armens ofvandel omfladdrad af mångfärgade sidenband, och enligt dessa bergs-

trakters allmänna bruk frammantill befästade med styfva bröstvärn, på hvilkas nog öfverdrifvet tilltagna utböjning, den yppiga barmen hvilade, anslöto sig långa, dock icke fotsida kjortlar, der en viss ärbar stelhet i veck och drapering, förorsakad af tygets solida kostbarhet, lustigt afstack mot dess ingenting mindre än allvarsamma färgton. Alla buro solfjädrar, öfverströdda med små stjernor, som glittrade mot den sjunkande solen. Så utrustade, sväfvade omkring oss de rikaste af dessa skönheter, hustrur, döttrar, systrar, brudar af förmögna paktare, landthandlande, vingårdsägare; dock voro jemväl de fattigare, fastän uppträdande med mindre glans och mindre fina slöjor, lika sina medtäflarinnor i styl af fägring och drägt, samt framför allt i hälsa och glädje: allas ögon, stora, svarta, lågande, förrådde ett lyckligt medvetande af en toilett utan klander. — Men också den *manliga* personalen hade, till Madonnas och hennes moders ära, gjort sitt bästa: den stoltserade ej litet i jackor och korta underkläder af svart sammet, hvita silkesstrumpor, skor med stora silfverspännen; hvartill de yngre hade fogat åtskilligt efter tycke och lägenhet, såsom t. ex. vid hattarne blomsterqvastar, fjädrar och brokiga silkesnäsdukar, vid knäbanden och skorna rosenröda vippor, omkring lifvet skärp af samma färg, och så vidare. I sådant skick kunde ynglingarne, synbart med sig sjelfva ganska belåtne, visst icke tveka att inblanda sig mellan flickorna, dem de artigt fägnade med limon-vatten och annan förfriskning, frukt, bakelse, med mera, som vid kyrkdörrarne fanns att köpa.

Bland denna muntert hvimlande skara sågos äfven romerska herrar och damer majestätiskt upp och ned spatsera; nyss från hufvudstaden ankomna i granna vagnar, som i det gröna, på afstånd, med sina spann dröjde spridda bland träden, misstänkte de förmodligen icke, huru deras nymodiga fransyska klädsel fördunklades af landtfolkets antikartade bonad. Mellertid bidrogo de, i *sitt* slag, att föröka det helas prakt. Af de förnäma gästerna voro många rätt vackra, och *romerska* skönheter veta öfverallt göra sig

gällande. Nordiska konstnärer och poeter, med blonda hår, hvita halskrås och svarta, forntyska lifrockar, syntes än här, än der anställa sina ästhetiska betraktelser. Svårare blef oss att physiognomiskt utspana, hvilka slags betraktelser anställdes af en mängd långlagda och i långa frackar kringvandrande engelsmän; sannolikt var åskådandet af denna enfaldiga högtid ett dagsverke, som hörde till fullständigheten af deras *classical tour*. Mellan gående, stannande, samtalande, skrattande grupper sprungo af och till festligt putsade barn; somliga lekte på det gröna fältet, andra nedklättrade från Pompeji grafvård, sedan de en stund tumlat sig om i murgrönan mellan de fem små pyramiderna derofvanpå. Framför kyrkan skallade en lustig janitschar-musik, som ville vara krigisk; den är i detta land ett oumbärligt tillbehör vid alla religiösa högtidligheter. En tropp soldater, — också en vid dylika tillfällen vanlig dekoration, — hade korsvis sammanställt sina gevär, och hvilade bredvid dem i gräset på sina lagrar.

Man ingick i kyrkan. Blomster och rosmarin, i svällande festoner, omkransade hennes inre; golfvet var öfverströdt med friska myrtenqvistar; de angenäma dofterna tycktes förkunna att en *moderlig* godhet begåfvat denna leende natur. Allt knäföll här: framför högaltaret, på en ställning, satt under en thronhimmel den heliga Anna, mellan eldstungor af otaliga vaxljus; i famnen höll hon sin dotter, ännu späd, men redan bärande på hufvudet en drottningskrona, Belätet var för öfrigt ej något konstverk; det liknade en stor docka, målad, förgylld, och nu till helgonets hedersdag utstofferad med en ny statsklädning, ymnigt försedd med halskedjor, armband och gullhjertan. Men detta ögonblick var ej gjordt för kritiska anmärkningar: allt förekom oss passande till det hela och till sitt ändamål, allt var godt, gladt, oskyldigt och rörande. Man säge derom hvad man vill; den inre betydelsen motsvarade dock, hvad ett folk af lyckliga *barn* förmår i öfversinnliga ämnen tänka och hoppas. Det hade vid inträdet ej förvånat oss, att se kyrkan full af nästan

blott qvinnor: denna högtid är ju egentligen en qvinnofest. Det är Qvinnlighetens och Moderkänslans apotheos, som gör dess innehåll; att de kunde ej annat, än gerna och nitiskt böja sina knän för tecknet af dessa egenskapers nyfödda urbild. Åt artisterne och andra kännare, som sågo saken från en mera profan sida, kunde beqvämare tid och rum ej skänkas till mönstring af den behagliga skara, som led för led utbredde sig, med sina lockande skuldror och halsar, hvilka stolt och ledigt buro den sirliga bördan af sina hufvuden, hvarifrån de hvita, stickade slöjorna nu sväfvade ända ned till föttren. Äfven de ålderstignare hade mestadels ett utseende, som besannade Thorvaldsens (visserligen något öfverdrifna) utrop på ön Procida, men icke af samma anledning*). Mången gestalt påminte onekligen om Leopolds "vackra bedjerska;" och lika sannt, som att knappt något skönare skådespel gifs i naturen, än en sådan i detta land, torde jemväl vara, att hon bör ses från sidan eller i allmänhet från en synpunkt, der man ej ledes på stränga betraktelser af att i blickar, anletsdrag, miner sakna uttrycket af ett djupare lif, en andligare själ, ett för himmelska rörelser tillgängligare hjerta.

Men snart nalkades från staden ett underbart tåg, på den med vatten bestänkta och med gröna qvistar beströdda vägen; en lång procession, som efter och mellan rader af ljus bar ett stort kors, utan någon dervid hängande bild, men från ofvan till nedan omlindadt med friska, mångfärgade blomsterkransar, och smyckadt med den fagraste på det ställe, der försonarens hufvud eljest skolat finnas. Processionen bestod af ett bland dessa verldsligt-andliga "brödraskap," som alltid församla sig till tjenst vid vissa religiösa bruk och högtidligheter. Innevånare i orten, men till värdigt utöfvande af denna förrättning höljde

*) "Se," sade dessa raders författare der till Thorvaldsen vid anblicken af en gammal bister qvinna, "huru lik hon är en Furie, en Eumenid!" — "Ja," svarade han hänrykt: "i Italien är hvarenda käring ett skönhets-ideal."

i fotsida hvita drägter, med röda pilgrimskragar och likadana vippor nedhängande öfver högra höften från ett rödt virkadt gördelsnöre, framskredo bröderna par för par, under entonig, men högljudd sång; två, som gingo en på hvardera sidan om bäraren af det stora blomsterkorset, förde stafvar, som äfvenledes voro med blommor lindade; de öfriga buro dels ljusen, dels långa stafvar ofvantill förgyllda, på hvilka gyllne laternor voro fästade. På något afstånd från blomsterkorset följde i tåget en gammal, på duk målad och i vinden liksom en fana svajande bild, med hvars bärande fyra personer voro sysselsatta; den var så föråldrad, att vi ej förmådde tydligt urskönja hvad den föreställde. Ändtligen kom ett icke stort, men starkt blänkande crusifix; Frälsarens beläte, ej illa bildadt, var bronzeradt eller förgyldt, och bar ett gullskimrande skärp omkring midjan. Allt efter som blomsterkorset, och sedan, hvar i sin ordning, de tvenne bilderna fördes förbi åskådarne, blottade alla männer sina hufvuden, och de frommaste bland båda könen böjde sina knän till jorden. Andlige, i deras ordensskrudar, hållande framför sig uppslagna choralsång-böcker, utgjorde de eftersta lederna. Blott en endaste svart klädning var med i det brokiga tåget, tillhörigt S. Madonna della Stellas egen prest, som i denna enkla drägt ledsagade de främmande gästerne till sin gudomlighets boning. Sålunda sammansatt, ryckte den sjungande processionen med glada, kanske nog hastiga steg in i kyrkan.

Det dröjde icke länge, så hade man der, efter flerahanda vördnadsbetygelser, hämtat den heliga Annas bild; den skulle aflägga ett besök i Albanos förnämsta kyrka, och sedan med tillbörlig ståt, välsignelse-spridande, bäras omkring genom alla större gator. Äfven soldaterne anslöto sig nu till prosessionen, och beledsagade, en på hvarje sida om hvarje led, de ärevördige vandringsmännen till staden. Såsnart den korsfästade Försonarens skepnad, som nu öppnade tåget, trädde utom kyrkodörren, gaf en rad af små kanoner, uppställd nära vägen midt emellan stadsporten och Pompejanska grafven, en häftigt knallande eld,

som åtföljdes af en mängd genom luften fräsande raketer. Ingen märktes finna något opassande i dessa fyrverkerie-anstalter, utan allt sönk på knä med synnerlig tillfredsställelse. Näst efter kom nu den heliga Jungfruns moder, hög och högt buren, med alla ljusen, likt en gloria, församlade omkring sig: nu knallades åter och knäfölls; som vi tyckte, med ännu större ifver. Tåget stod ungefär i tio minuter orörligt, på det man skulle få tid att ordentligen betrakta henne och hennes barn; outsäglig var folkets trängsel och fägnad, att se Madonna, såsom nyfödd, på sin moders armar framträda under den himmel, hvars drottning hon sedan var vorden. Framför bilden gingo, hvardera med ett väldigt vaxljus i handen, sex små englasköna flickor, från åtta till tio års ålder, klädda i en smak, som verkligen var himmelsk; lätt höjde sig deras menlösa, lockiga hufvuden, utan allsköns betäckning och besmyckning, öfver de späda gestalterna, som från skuldror till fötter voro höljda i en ätherisk sammanväfnad af snöhvita flor och fransar. Efter dessa flickor, — bland hvilka en, som gick i första ledet, sades vara en romersk prinsessa, följde sex fullvuxna, också, med ljus i händerna, men i albanisk folkdrägt. Man utkorar till dylika förrättningar alltid de vackraste bland bygdens qvinliga ungdom. De gingo med nedslagna ögon och ärbara steg; i deras anleten stod skrifven, med älskvärda drag, en blandning af förlägenhet och glädje öfver denna dem vederfarna hedersbevisning, hvilken i sjelfva verket måste synas dem såsom en af kyrkan sjelf bekräftad kungörelse, att de i fägring öfverträffade alla sina medsystrar. I sällsam motsatts till dessa hvita och glänsande skönheter, slöt sig näst intill dem en hop gamla svarta munkar, från Passionisternes kloster på det fordna *Mons Albanus*, hvars namn nu blifvit förbytt till *Monte Cavo*. Derefter kom blomsterkorset och det återstående af processionen, som nu förde med sig en lång, skimrande svans af hela qvinnornas menighet. De gingo så tätt intill hvarandra, att deras skara, sedd på något afstånd, såg ut som en enda stor,

hvit, rörlig, i mångfaldiga bugter sväfvande duk eller slöja. På sidorna gingo männerne, mera spridda, mindre symetriska i klädsel, åthäfvor och gång.

I Albano voro alla fönster, alla balconer vid storgatan, eller den så kallade *Corso*, smyckade med nedhängande röda, gula, blå, gröna förlåter, täcken, tapeter, och fullproppade af åskådare. Öfver en lång mur till höger, bakom hvilken en rad af små trägårdar sträcker sig från stadsporten ett stycke inåt staden, nedblickade, under tak af vinlöf, ett oräkneligt antal brunletta, lifliga och nyfikna ansigten. I hufvudkyrkan helsade den heliga Anna, med åtskilliga ceremonier, en större bild af sin dotter, och tog derpå det märkligaste af staden i ögonsigte. Sedermera kom processionen i samma ordning tillbaka, och hemförde helgonet till dess boning. Innan det försvann inom kyrkomurarne, knallades dock åter och knäböjdes på den gröna platsen i flerfaldiga omgångar. Sedan önskade man Madonnas moder en *felicissima notte*, och processionen upplöste sig. Alla blandade sig om hvarandra i ett brokigt hvimmel, som i temlig brådska strömmade inåt staden, för att der betrakta den sista akten af dagens skådespel. Denna är — en kappränning af hästar; en sak, vid alla italienska folkfester lika oumbärlig, som skott och fyrverkerier. Såsom sylfer eller alfer, trippade af och an i denna menniskoström de ofvanbeskrifna små hvitslöjade flickorna, nu mindre högtidliga i gång och uppsyn; af alla lemnades dem med omsorg plats, och allas ögon följde dem med innerligt välbehag.

Aftonen hade infunnit sig; naturen beredde sig till hvila och svalkade sina barn, som dock slätt icke ville följa hennes exempel. Den förestående kapplöpningens märkvärdighet spände alla sinnen. Midten af storgatan hölls af soldater, icke utan möda, ren och öppen från den påträngande mängden. Ändtligen kom det efterlängtade uppträdet: en knall-raket sprang i luften, och tre hästar, utan ryttare, men utstofferade med band, toffsar och fjädrar

drar, lössläpptes af sina förare på det lilla fältet vid *S. Madonna della Stella*. De rännde, allt hvad de förmådde, tvärs igenom staden till *Porta Romana*, som var vädjomålet; en blef omsider den först ankomne, och höga glädjeskri helsade den flåsande segraren. Skri af mindre glad beskaffenhet utstöttes dock snart af personer, som kort tillförene slagit vad med hvarandra om täflingens utgång; de som förlorat, förargade sig. Ännu högljuddare grälade sinsemellan de trenne hästarnes stalldrängar, som ledsagat dem ut till kampen; den segrande hästens blef beskylld af de tvenne andra, att han begagnat otillåtliga medel, till och med trolldom, för att skaffa sitt kreatur triumf. Några åskådare blandade sig i tvisten; vreden och förvirringen steg mer och mer; då lyckligtvis genom qvinnornas mellankomst friden i en blink återställdes. Man kan ej visa större böjlighet och hörsamhet mot det vackra könet. Nära bredvid oss trätte tvenne karlar med alla tecken af den häftigaste förbittring; plötsligen kommo deras hustrur, fattade hvardera sin man i axeln, och skakade honom helt lindrigt ett par gånger af och till; männerne sågo sig om, igenkände sina makar, tystnade på stunden och skiljde sig åt, till utseendet fullkomligt sansade och lugna.

Festen var slutad, men glädjen fortfor. I alla Osterior, — så heta krogarna här, — brunno gästvänliga ljus, och på smala bänkar, längsefter aflånga bord, drucko män och qvinnor af alla åldrar hvarandra tappert till, ur blänkande, alltid på nytt fyllda vinflaskor; spisande dervid sina enkla gunstlingsrätter, sallat, *prosciutto* och *salami*. De förnämare sutto på flätade stolar utanför stadens prydligaste caffehus, och slukade med hänryckning det ena isglaset efter det andra. Näppligen behöfs det tillägg, att i hela den stora folkhopen allt tillgick anständigt och stilla. Italienaren är af naturen så måttlig, eller så lyckligen physiskt danad och omgifven, att en drucken menniska i detta land skattas för en lika stor, som skändlig sällsamhet. Der-

före äro ej här, liksom i Norden, skoj och slagsmål väsendtliga beståndsdelar af folklustbarheter. Med en vida mindre vårdad moralisk och religiös uppfostran, än *var* allmoges, har den italienska en instinkt för hofsamhet, skick, skönhet, som i många stycken ersätter den. Vi, såsom Svenskar, måste i detta fall (liksom i flera) trösta oss med den utsigt, att småningom, genom immerfort kraftfullare och i det allmänna lefvernet verksamt ingripande grundsatser, lagar, sedliga, vetenskapliga, politiska och poetiska bemödanden, kunna eröfra oss en jemnvigt mot de håfvor, dem Naturen så ymnigt slösat på Söderns innevånare, och hvilka de visserligen föga benyttja till framskridande i mensklig förädling. Men hvilka öden än hädanefter denna Naturs barn må undergå, synes, hvad deras religion angår, alternativet för alltid vara ställdt mellan *ingen*, eller en i viss måtto polytheistisk. De, som nu vilja reformera Italien, utan att bättre förstå sitt folk än någonting annat, hafva hunnit till förstnämnda ståndpunkten; men skola just derför aldrig kunna lyckas, eller åtminstone aldrig frambringa något beståndande. Tills vidare dyrka dessa bygders harmlösa menniskor Christendomens Gud; men på *sitt* vis. De tro, att han gerna ser sina Heliga ihågkommas med festlig vördnad; de erkänna hans närvarelse, men icke med djup tystnad och melancholisk värdighet, utan med jublande fröjd; de prisa honom, liksom foglarne under himmelen, med sång och lekar.

Wilh. von Braun.

WILHELM VON BRAUN.

MITT KONTERFEJ.

Se ej på de ögons himmel,
se ej på de lockars gull!

TEGNÉR.

Det var för rasande lustigt! Nej!
Skall detta vara mitt konterfej?
Är denne "gubbe", så tjock i synen,
Och med de rynkade ögonbrynen,
Min egen älskade, såte vän,
Den sig så kallande *Brn?*
Den der poeten, som jemt vill bråka
Att komma fram med det "equivoqua"?
Den der, som damerna *aldrig läst,*
Och som af dem blir tillbörligt snäst?
Ja, det är verkligen just densamme,
Som nu på linan är åter framme,
Att visa sig för det täcka kön,
Oemotståndlig och "manligt skön."

Jag länge tvekade huruvida
Jag borde *släppa mig lös* — och sprida
Min fagra bild öfver Sverges land,
Och sätta tusende bröst i brand;
Ty, ack! en aning mig redan säger,
Att det blir gråt i de skönas läger.
Det är naturligt: det kostar på
Att se mig ständigt — och ej mig få.
Det är naturligt: jag är så vacker — — —
Här blir vapörer, här blir attacker,
Och mitt porträtt bäddar mången graf,
När det till slutet blir lungsot af.

Jag kan ej hjelpa det, flickor, täcka!
Jag, på sin höjd, blott för *en* kan räcka;
Men det var verkligen icke rätt,
Att så er fresta med mitt porträtt.
Jag bordt haft medömkan för de svaga,
Som aldrig kunnat min bild förjaga:
Den framstår ständigt, vid tårars ström,
I dagens tanke och nattens dröm.

J, arma, som jag har gifvit soten!
O, kunde också jag ge er boten!
Jag vill försöka. Djerft på mig sen!
Det är *en* tröst, om den ock är klen,
Ty man står lättare mot en fara,
Om vid dess åsyn man vänjes bara — — —
Här sitter jag då på understol,
Ett mål för kärliga blickars sol.
Här sitter jag. Mig i handen tagen
Och mig bekiken gudslånga dagen! — —
Nåväl! hvad sägen j om min bild?
Är ej min blick obeskrifligt mild?
Är pannans hvalf ej ett fridens tempel,
Der sjelfva skönheten tryckt sin stämpel?
Och munnen sedan, med sina fjun? — —
Om konstnärn gifvit mig en basun
Och satt i handen en liljestängel,
J säkert tagit mig för en — engel.
Hvad är all honung, som jorden har,
Mot mina leende läppars par?
Det *vore* något, att mig få klappa
Och kalla mig för: ”du lilla pappa!”

Men hvad är detta? J skriken ”fy!”
Och synens färdiga till att fly.
Jag hör er ropa, förskrämda, skygga:
”Hvad dessa ögonbryn äro stygga!
”De kunna anstå en leopard,
”Men ej en lekande, munter bard.

"Se, hur han blänger, den ätticksure!
"Vi föreställt oss en lustig ture,
"En hygglig, sjelfsvåldig, glad garçon,
"Med magra kinder och näsa lång
"Och vackert hår och mustacher nätta;
"Men *intet* funno vi af allt detta.
"När *glada* rimmare grina så,
"O, gudbevars för de *sorgsna* då!
"Det var ett ansigte, just, att ritas!
"Det ser ju ut, som det ville bitas."

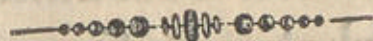
Hör du, mitt käraste konterfej!
Det der var säkert en pik åt *dej*.
Håll du till godo, min vän! Förlåt mig,
Jag tar den aldrig i tiden åt mig.
Du är väl *Jag*, men jag är ej *Du*:
Der ligger skillnaden, ser du ju;
Och än hvar flicka i döden ginge,
Om blott *mig sjelf* hon att skåda finge.
Men *om* du skulle mig vara lik,
Jag ändå eger en tröst, så rik:
Ty hvar jag friar jag undfår korgen,
Och med detsamma jag undgår sorgen.

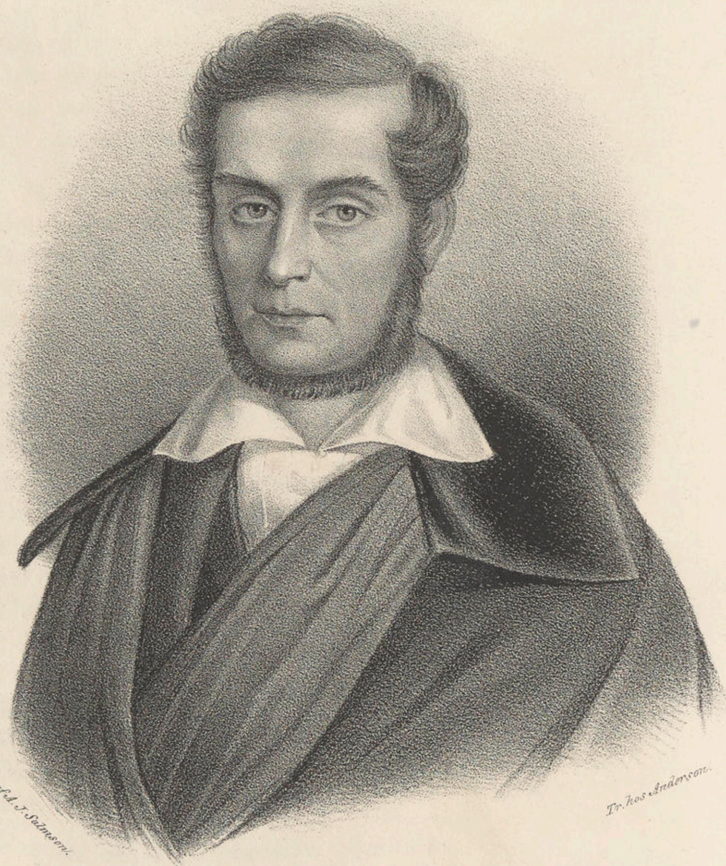
Men, *allvarsamt*, du min stackars bild,
Så långt från mig och — det sköna skild!
Jag minns en tid, då jag var den glade,
Ty jag förskönande speglar hade:
Det var ett strålande ögonpar,
Och, deri sedd, du så grym ej var;
Ty kärlek lifvade sträfva dragen,
Som öknen lifvas af solskensdagen.
När mig den älskade gaf en blick,
Ett annat uttryck mitt öga fick,
Och drog till löjen hon rosenmunnen,
Från mig all dysterhet var försvunnen;
Och, med dess vänsälla hand i min,
I mina speglar jag djupt såg in.

Och jag var lycklig och glad till sinnet,
Var nöjd med verlden, var nöjd med — — skinnet.
Men döden speglarne sönderslog,
Och med detsamma min glädje dog;
Och mörka sorgmoln mitt anlet höljde,
Ty hjertat *henne* i grafven följde . . . .

Men jag skall skämta, är det ej så?
Det vill förläggarn. Nå, hopp! låt gå!
Det är bra roligt att vara rolig,
När man med saknaden är förtrolig!
Men, lika godt! Man har blifvit van,
Att tro mig vara en lustig f—n.
Hopp! derför, Pajas! Det går väl öfver:
I grafven gyckla du ej behöfver.
Hur lycklig den, som är lyckligt död!
Jag måste skratta, för att få bröd — —
Om folk blott visste hur glädjen brister
För de så kallade *humorister*,
De skulle tacka sin Gud för det
Han utan humor dem födas lät.
Som benen ligga i helgonskrinet,
Det ligger sorg i det ystra grinet.
Dock, hvad bryr verlden sig om det der,
Om humoristen blott "rolig" är!
Men ha'n j skådat hans skrifdon, dårar?
En törntagg pennan, och bläcket — tårar.

Och nu, min gunstiga allmänhet,
Du bilden sett af en *glad* poet,
Som sig *numera* åt litet gläder,
Åt mycket litet — blott fyra bräder.

C. W. Böttiger.

C. W. BÖTTIGER.

Början af

TASSOS "GERUSALEMME LIBERATA"

i svensk öfversättning.

1.

Det fromma krig, den Höfding, vill jag sjunga,
Som Christi graf med härsmakt återtog.
Vid dess eröfring led han mödor tunga,
Men, klok och tapper, fienden han slog.
Förgäfves Afgrund sågs mot honom ljunga,
Förgäfves väpnadt Asien, Libien, drog;
Ty himlens skydd har till de helga fanor
Hans kämpar återfört från vilsna banor.

2.

O Sångmö, du, hvars panna ej med lager
På Helicon förgängligt kransad är,
Men, högt i skyn, bland sälla, himmelskt fager,
Odödlig krans af gyldne stjernor bär!
Gjut himlalågor i mitt bröst, gjut dager
Uti min sång! Förlåt, om dikt jag här
Bland sanning väfver in, och bladen skina
Af andra smycken någon gång, än dina!

3.

Du vet, att dit helst löpa hopens vägar,
Der af sin sötma mest Parnassen göt;
Att Sanningen, i vers insockrad, plägar
Sig smeka in i hårda hjertans sköt.
Så sjuka barnet räcka vi den bägar,
Hvars rand vi strukit med en vätska söt:
Det sväljer, villadt, dryckens bittra safter,
Och af sin villa får det lif och krafter.

4.

Storsinnade Alfons! jag mins den gången,
Då vreda hafvet våldsamt mot mig gick;
Bland våg och skär jag nära var förgången,
Men hamn, men räddning, utaf Dig jag fick.
Då gjorde jag en löftes-ed: — tag Sången,
Dig svors den då — tag den med vänlig blick!
En dag om Dig den högt skall våga sjunga
Hvad nu som aning dör på skaldens tunga.

5.

Väl är det skäl (om fred det nånsin blifver
Bland Christi folk, hans läras trogna vakt,
Och skepp och härar återta med ifver
Det rof, som Thracern fräck sig underlagt)
Väl är det skäl att då åt *Dig* man gifver
Till lands, till sjös, befälets högsta makt.
Du Gottfrids like, lyssna undertiden
Uppå min sång, och rusta Dig till striden!

6.

Re'n har det sjette årets sol upprunnit,
Se'n Christna hären drog till Österns strid:
Med storm Nicea, Antiochia vunnit
Med list den hade inom ringa tid:
Den sista staden ock försvaras hunnit
Mot skog af Perser, som höggs ner dervid.
Tortosa vanns; men tid, med regn i spåren,
Bröt in: man ger den plats, och väntar våren.

7.

Och vintern, som kom vapnens blanka rader
Att sorglöst hvila, vek alltre'n för Vår,
Då, från sin thron, den evige Allfader
(Den thronen högst i klara himlar står,
Så högt uppöfver stjernors myriader
Som Afgrund lågt inunder dessa går)
Då, från sin thron, han blicken nedåt vänder
Och i *ett* NU ser verldens alla länder.

8.

Allt såg han; men sitt öga sist han fäste
I Syrien vid korsets kämparad.
Med blick, som tränger in i själens näste,
Och läser hjertats hemligaste blad,
Han Gottfrid ser, den frommaste, den bäste,
Hur varmt han åtrår frälsa Christi stad,
Och full af tro, af nit för himlens lära,
Föraktar gods och guld och makt och ära.

9.

Hos Balduin han röjer eldigt sinne,
Som fiker efter mensklig storhets prakt:
Tancred åt lifvet leds. Ett kärleks minne
Så kring hans själ har ångst och oro lagt.
I Antiochia Bohemund. Derinne,
Han ser, hur denne stadgar mer sin makt,
Införer konst och sed och lag och kyrka,
Der blott man får den sanna Guden dyrka.

10.

Han ser, hur denne härvid så fördröjer,
Att annat företag han tycks ha glömt. —
Ett krigarbröst han hos Rinaldo röjer,
Som slår af stridslust, älskar faran ömt.
Ej honom guld, ej honom makt, förnöjer
Men *ära, ära*, han omättlig drömt.
Hur varm på Welf han lyssnar, och sig gläder
Att höra skildras store ättefäder!

11.

Men se'n nu Gud i dessa hjertan alla
Har sport, hvad innerst tänks och gömmes der,
Han låter till sig engeln Gabriel kalla,
Som bland de öfversta den andre är:
Han — ljufligt värf! — Hvad Herren vill befalla,
Som bud, som tolk, till fromma själar bär.
Ned bär han himlens bud till jordens söner,
Och återvänder se'n med deras böner.

12.

Sök Gottfrid! sade Gud till engeln höga,
Och i mitt namn spörj honom, hvarför man
Med krigets fortgång skyndar nu så föga,
Hvi man Jerusalem ej frälsa kan?
Till råds han samle Drottarna; de tröga
Han mane på! — Vald är till höfding *han*
Här utaf mig, på jord snart vald af flera,
Hans likar förr, hans tjenare nu mera.

13

Så talte han, och Gabriel sig reder
I hast att föra ut, hvad ålagdt var.
Sitt väsen, förr osynligt, han ombreder
Med luftig klädnad, skönjbar för en hvar:
En menskas blick, en menskas lemmar, leder,
Med himmelskt majestät försmält han har:
Halft barn, halft yngling, synes han till åren,
Och prydt med strålar har han ljusa håren.

14.

Han hvita vingar ses på skuldran sätta,
Som silfver skinande, med gyllne rand:
Med dem han klyfver vind och sky, och lätta
De bära honom öfver haf och land.
Så klädd, till låga jorden, mål för detta
Hans budskap, sänks ur skyn han efterhand.
Först öfver berget Libanon han svingar
Och dröjer, vägande på jemna vingar.

15.

Men när han snart Tortosas slätter röner
Midt under sig, han skjuter ner derpå. —
Ny sol gick opp: en del re'n östern kröner,
En större del göms än i böljor blå.
Och Gottfrid frambar sina morgonböner
— Hans fromma plägsed! — se! ur östern då,
I bredd med soln, i glans, som mer dock blänker,
Den ljusa engeln för hans blick sig sänker.

16.

Och sade: "Gottfrid! Vintern är förliden,
Se soln, som väntats, skiner redan klart!
Hvi dröjer man då nu? Hvi nyttjas tiden
Ej att Jerusalem befria snart?
Till råds du samle furstarna! Till striden,
Till slut på verket, gif de tröga fart!
Dig Herren re'n till höfding valt, och dessa
För dig snart sjelfva böja villig hjessa.

17.

"Det Herren är, som sänder mig. Jag bringar
Hans vilja Dig. Hvad hopp du hysa bör
Om seger nu — ur skyn dess löfte klingar —
Hvad nit för hären, som du ställdes för!"
Här tyst blef engeln, lyfte sina vingar,
Flög hem, der ljuset himlen klarast gör;
Men full af undran öfver glansen, orden,
Står bländad, häpen, Gottfrid qvar på jorden.

18.

Dock, när han, sansad, hunnit sig besinna,
Hvarfrån, *hvarom* och *hvilkens* rösten var,
Om förr han önskat, nu han börjar brinna
Af lust, att ända få på kriget snar.
Ej som han vore uppblåst af att finna,
Hur *honom* Gud för andra föredrar;
Nej, men med Guds *hans* vilja smälter samman
Allt mer och mer, som gnistan uti flamman.

19.

Åt hjeltarna, att de sig samla böra,
(Ej vidt de voro spridda) bud han ger;
Och bref på bref, och bud på bud nu föra
Hans maning kring. Han råder och han ber.
Allt hvad en ädel själ kan sporra, röra,
Allt, hvaraf somnadt mod sig uppväckt ser,
Det tycks, han finner ut och så förstärker,
Att man ej tvånget, blott behaget, märker.

20.

Så furstarna (och deras kämpar vandra
Med dem) dit komma, utom Bohemund.
En del slog läger utanför: de andra
Tortosa slöt inom sin egen rund.
Nu härens Store samlas med hvarandra
På festlig dag (ett värdigt rådsförbund!).
Här fromme Gottfrid hof sin stämma mäktig,
Hans röst är klangfull, hans gestalt är präktig:

21.

"J krigare, som himlens konung sänder
Att bygga opp, hvad Otron rifvit ned,
Och trygga förde öfver haf och länder,
Bland svek och vapen, mången farlig led;
Att re'n vi *nu* bragt åter i hans händer
Så månget land, som afföll från sin ed,
Och vi, bland slagna folk, bredt ut med ära
Hans segrande standar, hans namn och lära.

22.

"Ej blef väl — tror jag — af oss öfvergifvet
Vårt hem, med mången älskad pant deri,
Ej vågade på trolöst haf vi lifvet,
Ej krigets faror sökte fjerran vi,
Blott att ett rykte få, som dunst fördrifvet,
Blott af barbarers jord att herrar bli;
Karg vore då den lön vi sökt, och illa
Vi gjorde för vår själ att bloden spilla.

23.

"Nej, ytterst stod för edra, som för mina,
För allas tankar: *"fräls Jerusalem!"*
De Christna, som i nesligt ok förtvina,
I slafviskt tvång, vi ville rädda dem;
Ett rike grunda nytt i Palestina,
Der fromhet kunde ha ett säkert hem,
Och ingen mer den fromme pilgrim störa
Att dyrka Christi graf och bot fullgöra.

24.

"Hvad hittills gjordes, mycket är till *fara*,
Till *möda* mer, till *ära* föga; — men
Till *sak* ett intet, skjutes kriget bara
Nu opp och vänds mot andra trakter se'n.
Hvad hjelper oss Europas stora skara,
Och eld, i Asien tänd, hvad båtar den?
När slutet på de hvälfningar, som göras,
Blir, ej att riken byggas, men förstöras?

25.

"Ej bygger den, som välden söker bilda
På verldslig grundval, aldraminst der han
En ringa hop, — bland massor, hedniskt vilda, —
Af främlingar, till hem och tro, för an;
Der hjelp af Vesterns land, de fjerran skilda,
Der tro af Greker, han ej hoppas kan:
Men väl omstörtningar han föranleder,
Hvaraf han, krossad, sjelf en graf sig reder.

26.

"Och — *Turkar*, *Perser*, *Antiochia*, (härligt
Till namn, som sak, man denna treklang hör)
Ej voro de vårt verk; nej, tillstån ärligt!
Blott himlens under tacka vi derför.
Men himlen hämnas skall — jag räds — förfärligt,
Om mot dess mål man bruk af segern gör:
Jag räds, han skall sin skänk då från oss taga,
Och segerns dån blir folken sist en saga.

27.

"Ha! må bland oss, vid Gud, så dyrbar gåfva
Till bruk så slätt af ingen slösas ut!
Mot hvad, den första början tycktes lofva,
Må verkets fortgång svara, verkets slut!
Nu, då hvar väg är fri, och stormar sofva,
Och gynnsam årstid lockar, hvar minut,
Hvi ila vi ej fram mot staden, — sägen!
Mot segerns mål? — Hvem stänger mer oss vägen?

28.

"Er, Furstar! jag försäkrar (höre orden
Ej samtid blott, men efterverld också!
De himmelska dem höra ofvan jorden):
Nu tid är mogen, att till verket gå.
Den blef det mindre, om J uppskof gjorden;
Hvad *nu* är säkert, blef högst ovisst *då*.
Jag spår: Egypten, om vi äro sena,
Med Palestinarns skall *sin* makt förena."

29

Han slöt. Ett sorl flög hastigt genom laget;
Men upp steg Petrus, Eremiten. — Han,
Som först om helga tåget väckt förslaget,
Till råds bland Furstar satt, fast enskilt man. —
"Med Gottfrid röstar jag för företaget,
Vid sak, så sjelfklar, man ej tveka kan.
Utförligt han har visat oss det rätta:
J gillen det. Jag lägger till blott detta:

30.

"Vill jag de tvister, skymfer, sammanställa,
Här lidna, gjorda, likt med täflans flit,
Den strid, som låter ingens mening gälla,
Och ert, så nära målet, brutna nit;
Så hänför jag till *en* ursprunglig källa
All grund till hvarje uppskof, hvarje split:
Till denna myndighet, som *ingen* äger,
Men som här lika mellan alla väger.

31.

"Der ej en enda får befälet föra,
Som delar ut belöning, straff, bestyr,
Som säger alla, hvad de få och böra,
Der blir, som här, all ledning hufvudyr.
Upp, att *en* kropp af brödralemmar göra,
Ett hufvud, som dem alla leder, styr!
Ja, lemnen åt en enda makt och spira,
Och honom må, som Kung, vi vörda, fira!"

32.

Den gamle tystnar. Nu hvad bröst väl blifver
För dig, du Andens gudalåga, lyckt?
Åt Eremitens mun du orden gifver,
I riddarenas bröst du in dem tryckt.
Du röjer bort all rotad, medfödd ifver
Till tvångfri makt, till sjelfvisk äras flygt,
Att Wilhelm, Welf, de främsta bland dem alla,
Nu med sitt val på Gottfrid genast falla.

33.

De andra stämde in. — Af *honom* bara
Må allt bero! Han må från denna dag
Krig, *när* han vill, *mot* hvem han vill, förklara,
Och åt de slagna föreskrifva lag!
Hans vapenbröder förr, nu skola vara
Hans tjenare, och lyda hans behag. —
Så afgjordt: ryktet flyger, högt att sprida
Det ut, från mun till mun, i hären vida.

34.

Han visar sig för tropparna. Den ära,
Hvartill han lyftes, syns han väl dem värd,
Och gladt sin hyllning de åt honom bära
Med krigar-jubel och med klang af svärd: —
Han, mildt alfvarlig, svarar på de kära,
De undergifna hjertans vördnadsgärd;
Och, på en vidsträckt slätt, dem alla bjuder
I morgon samlas, när trumpeten ljuder.

35.

De östra bergen Sol'n med purpur målar,
Nu, mer än vanligt, lysande och klar,
Då, med den nya dagens första strålar,
Hvar kämpe träder under sitt standar:
I bästa skrud han för sin Höfding prålar; —
Men Gottfrid sjelf midt bland dem stadnat har,
Och rytteri och fotfolk nu på heden
För honom tåga fram i slutna leden.

36.

O Minne, tingens trogna vårdarinna,
Som evigt hat till år och glömska bär,
Mig bistå nu, att namnen jag må finna,
Hvar höfdings, och hvart folks, i denna här!
Hvad åren skymt, i nyfödd glans må brinna,
Må åter ljuda, hvad förstummadt är:
Min sång försköne så, hvad du mig lånar.
Att *hvarje* tid det hör, ej *en* utplånar!

— — — — — — — — —

Lit. eft. nat. af A. J. Salmson.
Tr. hos Anderson.

HISTORISKA EPISODER,

ROMANTISKT BEARBETADE

AF

M. J. CRUSENSTOLPE.

I.

SOLFJEDERN.

1744.

På Mälarens mörkblå hyende, siradt med glittrande fransar af solens guld, gungade en präktig slup, hvars långa vimpel och hvita sidenflagga, der svenska riksvapnet utsydt, blänkte i färger, skalkades med den ljumma sommarvinden och hägrade i spegeln af den klara sjön. Dånet af hurrarop från Tyska botten, der farkosten lade ut, genljöd på afstånd, men öfverröstades efter hand af jubblet från kusterna, förbi hvilka slupen ilade. Oaktadt söckendag var befolkningen, som öfverallt skockade sig kring stränderna af farvattnet, der den kungliga farkosten gled fram, klädd i högtidskläder: hela orten hade för dagen inställt sitt arbete: allt smyckades till fest: alla brunno af längtan att få beskåda festens föremål, — föremålet för alla samtal, för allas nyfikenhet, för Sveriges framtida förhoppningar.

Undra ej, Läsare! öfver denna glädjeyra. Mera än ett halft århundrade hade förflutit sedan Svenska Folket sist såg någon af sina varande eller blifvande regenter fira sitt biläger. Ty när Fredrik från Hessen, som nu höll Wasarnes spira, förmäldes med systern till Carl den Ende, anade man ingalunda att brudkronan en vacker dag skulle förvandlas i kronan öfver Sveriges rike. Nu stod på slupens däck den nyligen utkorade Thronföljarens väntade gemål, Preussens Konungadotter, Prinsessan Lovisa Ulrika,

namnet och sinnebilden af sin på slupen sönderbrustna solfjeder.

En allmän glädje uppstod öfver den nya omvexling invignings-akten skulle bereda hofvets tidsfördrif. En allmän hjertklappning af oro bemäktigade sig hofkretsen, än af hopp att vinna den höga utmärkelsen; än af fruktan att varda förbigången och blottställd för de belyckligades triumferande hån. Lovisa Ulrica, som känt ett hemligt nöje af denna spänning, lät den omsider upphöra, då hon till medlemmar af sin Orden utnämnde: Öfverhofmästarinnan Grefvinnan Strömfelt, född Wrangel, enka efter Riks-Rådet Grefve Strömfelt, som efterlemnat ett aktadt namn både på Carl XII:s slagfält och i Fredrik I:s rådkammare, — Grefvinnan Tessin, född Sparre, perlan nu i den svenska Konungaborgens umgängen, och som förut varit det i flera utländska hof, hos hvilka hennes man, beklädd med lysande uppdrag, utfört svåra och vigtiga värf; — Hoffröknarna Sjöblad, Liewen, sedermera gift med den ryktbare Öfver-Intendenten Baron Hårleman, — Ulrika Strömfelt, som fick till make Stockholms makalöse Öfver-Ståthållare, Riks-Rådet Baron Carl Sparre, — Agneta Strömfelt, den oförgätlige Landshöfdingens i Malmöhus-län, Baron Adlerfeldts hustru, — Grisheim, Taube, slutligen gift med en af Rikets Herrar Grefve Pontus DelaGardie, — Sparre, vid Bourbonernas hof, dit hon åtföljde sina nära anförvandter Grefve och Grefvinnan Tessin känd och firad under den smickrande benämningen: ”*la charmante rose*” och moder sedermera, i sitt äktenskap med En af Rikets Herrar Grefve Carl v. Fersen, åt tvenne af de tre behagens döttrar, Augusta och Ulla, dem Kellgren besjungit i skaldestycket ”Gratiernes döpelse” — och slutligen vännen från hemlandet, Fröken von Knesbeck. Vid instiftelsen utnämnde Lovisa Ulrica blott en enda riddare af det andra könet, och denne var, som läsaren lätt torde föreställa sig, Riks-Rådet Grefve Tessin.

Ordenstecknet tydde helt och hållet på den händelse, som föranledt upptåget. Det bars på venstra bröstet i

citrongult band, och bestod i en himmelsblå emaljerad glob, derpå ett förgyldt skepp, hvaröfver nordstjernan strålade. Globen hvilade på pinnarne af en utspänd solfjeder, genomdragna med ett hvitt band, hvarest med svarta bokstäfver stod skrifvet, på ena sidan: "*La liaison fait ma valeur*;" och på den andra: "*La division me perd*" öfver Ordensstjernan syntes Lovisa Ulricas namnchiffer, prydt med furstlig krona.

Det fanns den tiden icke i Sverige någon af staten erkänd Orden. Kronprinsessans gjorde just derföre så mycket större uppseende, hvilket stegrades i mohn som hennes inflytande på sin gemål blef oinskränkt och i ögonen springande. Man ansåg ordenstecknets valspråk för en partifana, och tog illa vid sig deröfver, att blott Hattarnas hufvudman, Tessin, blifvit hedrad med utmärkelsen, eller, som man fastmera förmodade: invigd i förtroenderna. Missbelätenheten med detta förhållande uttalade sig högt samt nådde till och med utländningens öron.

Lovisa Ulrica, som hvarken ville öfvergifva sin stiftelse eller sina syften, sökte lugna misstankarne dermed, att hon till riddare af sin orden utnämnde äfven en Mössa. Hennes val föll på Riks-Rådet Baron Cedercreutz, vid hans återkomst från beskickningen till Ryssland, emedan hon ansåg honom för den fogligaste bland pelarne för sitt parti. Detta var den tiden avigt sinnadt mot det *unga* hofvet; men hade kanske just derföre gamle kungens öra.

Arffursten Gustaf (III) föddes: nytt jubel i palats och hyddor; nya fester vid hofvet; nya medlemmar af den höga modrens orden. Denna gången träffade utmärkelsen Riks-Rådinnorna Dücher, Lagerberg och Posse. Kung Fredrik, som ännu icke hade några ordnar att öfva nåd med, rynkade ögonbrynen åt Kronprinsessans utdelningar af stjernor. För att ställa honom till freds fästade hon en sådan på Riks-Rådet Eduard Taubes bröst: fadren till Konungens begråtna förklarade älskarinna, Riks-Grefvinnan. Detta blef *sista* gången Solfjeders-Orden förunnades. Korrt derefter inrättades stats-ordnar äfven i Sve-

rige. Adolf Fredriks högdragna gemål ville undvika förödmjukelsen att finna *sina* utnämningar mindre eftersträfvade än Konungens, och inställde dem derföre en gång för alla. I afsigt sannolikt att trösta henne, föranstaltade Tessin, som både i Sekreta-Utskottet och i Rådkammaren genomdrifvit förordnandet om statens Riddare-Ordnar, att Svärds-Ordensbandet fick lika färg med det, i hvilket Lovisa Ulricas Solfjedersorden burits.

II.

GUSTAF III och FÄLT-VÄBELN.

1786.

Praktstycket Gustaf Wasa inöfvades under Konungen-författarens egen tillsyn och ledning. Ingen oregelbundenhet i spel, klädsel, eller skådeplatsens anordning undföll hans skarpa, öfvade blick, och i den sofrande degeln af hans säkra smak sammangötos de spridda dragen från Gustaf den Förstes bragdrika, kärnfulla, något råa tidehvarf, med förfiningen, glittret och glädjen af den Tredjes.

Arm i arm med sin förklarade gunstling spatserade Konungen fram och tillbaka på theatern, under en mellanakt. Blixtsnabbt stötte hans rörliga inbillningsgåfva mot någon oangenäm tanka; ty hans panna mulnade hastigt; han tvärstadnade och yttrade, så högt att de kringstående förnummo hvarje ord:

”Jag vet att en hånskrift mot skådespelen är i omlopp: har du sett den, Armfelt?”

”Nej, Ers Maj:t,” blef svaret.

Några steg bakom stodo manskap och underbefäl af Gardet, som skulle biträda vid styckets uppförande. En Fältväbel närmade sig, vördnadsfullt och frimodigt, samt hviskade till Baron Armfelt: ”jag minns hånskriften helt

och hållet och skulle, om det befalles, kunna till och med teckna upp den."

"Hvad säger han?" sporde konungen lifligt.

Armfelt anförde ordalagen.

De Brandenburgska ögonen mätte, forskande, Fältväbeln från hjessan till fotabjellet. Hans raka, smärta, resliga skepnad, hans klara själfulla blick, hans otvungna men tillbörliga hållning, hans öppna sätt behagade Gustaf. Ingenting gjorde på honom starkare intryck än ädel dristighet. Förenades den med fördelaktigt utseende, qvickhet och belefvenhet, så hade man sin lycka i egna händer medan denna spira blänkte i norden.

"*Foi de gentilhomme!* alldeles icke illa! — utbrast konungen, efter slutad mönstring, vändande hufvudet från Fältväbeln till Armfelt, som med en jakande åtbörd gaf sin hyllning åt beskyddarens omdöme — följ mig!"

Gustaf vinkade åt Fältväbeln, nickade åt Armfelt och så gingo alla tre lilla trappan från theatern till konungens enskilta rum i Operahuset.

När de kommit in i röda kabinettet, kastade Gustaf sig vårdslöst på divanen; Armfelt satte sig, opåminnt, vid hans sida, och Fältväbeln, stående midt framför dem, fick befallning att börja. Han upprepade nu ur minnet: "Svar på Götheborgska Vitterhets-Sällskapets prisfråga: hvad verkan göra skådespel på folkets seder?"

Lekande med berlockerna i sina uhr, afhörde konungen, med slukande uppmärksamhet, hvarje ord, som flöt öfver Fältväbelns läppar. När denne slutat, frågade Gustaf, temligen hvasst och med lågande ögon:

"Hvad tycker du om det der."

"Fältväbeln: "Jag förstår ej att bedöma det, Ers Majestät.

Konungen (bittert:) "Du är försigtig, märker jag; men det som smakar stadnar qvar i minnet."

Fältväbeln: "Jag har nyligen afskrifvit tre exemplar af prisskriften, derföre har jag ej kunnat undgå att komma ihåg innehållet."

Konungen (med mildare röst:) "Hvad heter du?"

Fältväbeln gaf tillkänna sitt namn.

Konungen: "Huru gammal är du?"

Fältväbeln: "19 år, Ers Maj:t."

Konungen: "När kom du i tjenst?"

Fältväbeln: 1777 blef jag, på mitt elfte år gammal, frivillig vid Östgötha hästfolk, och tjenstgjorde för nummer under mötet."

Konungen (skämtsamt): "Hur gick tjensten då?"

Fältväbeln (i samma ton): "Bakfram, Ers Maj:t, ty hästen var gammal och öfvad."

Gustaf och Armfelt vexlade blickar; begge skrattade.

Konungen: "Fortfar!"

Fältväbeln: "Samma år blef jag Sergeant utan lön, vid Lifdragonerne i Finland; men fortsatte mina studier och började först göra tjenst vid stora lägret på Parolamalm 1783.

Konungen (lifligt): "Der jag bröt af min arm!"

Fältväbeln: "Jag var den högst olyckliga händelsen helt nära."

Konungen: "Hvarföre har du begifvit dig från Finland och hit?"

Fältväbeln: "Jag hade inga medel att ackordera till indelning, derföre tog jag afsked förlidet år och gick i Holländsk tjenst; men freden kom emellan, och jag sökte mig då in vid detta regemente, der jag nu är anställd.

Konungen: "Hvilken är din kompagnichef?"

Fältväbeln: "Kapten L. G. Tersmeden."

Konungen (skalkaktigt): "Han är ju sträng?"

Fältväbeln: "Ja, Ers Maj:t, och det visste jag *innan* jag sökte min plats. Han är en duglig officer."

Konungen (med allvar): "Aha! . . . . I din tanka äro således icke alla officerare duglige?"

Fältväbeln (efter något besinnande): "Jo—o . . . . naturligtvis; eljest utnämnde Ers Maj:t dem väl icke till officerare."

Konungen (storskrattar): Ha! ha! ha! (sedan han hvi-

skat några ord till Armfelt, som likaledes hviskade svaret). Vill du ej träda in på den theatraliska banan, der dina vilkor kunde bli bättre?”

Fältväbeln: ”Dertill anser jag mig icke skicklig, Ers Maj:t. Jag kunde bli utskrattad, när åskådarne i stället bordt gråta.”

Konungen: ”Men *jag* tror att du skulle lyckas.... Hvad har du i lön?”

Fältväbeln: ”2 R:dr 19 sk. 2 rst, samt vid pass 24 sk. spanmålspenningar i månaden.

Konungen: Det är visserligen litet; men du har ju också uniform?

Fältväbeln: Åh ja, Ers Maj:t, på tre år och syrtut på sex; men det är otillräckligt i sträng tjenstgöring, dag och natt, helst man icke får visa sig trasig.”

Konungen: ”Nä, gå då in vid theatern, så får du så mycket mer.”

Fältväbeln: ”Om nåd ers Maj:t! Flere bland theaterpersonalen gästa ofta hos oss på högvakten för skuld.

Konungen: ”Ja, chorsångare och skådespelare af mindre grad.”

Fältväbeln: ”Ännu en gång nödgas jag underdånigst bönfalla hos Ers Maj:t om nåd; men Fernstedt hör väl icke till de sämre, efter han dublerar sjelfve Karsten.

Konungen (hastigt): ”Om den menniskan hade en tunna guld årligen, vore han ändå häktad för skuld, eller försummelse. Fernstedt är intet exempel att åberopa.”

Fältväbeln (efter en suck): ”Jag vet allt för väl, att jag är dömd till korsgeväret för all min tid; men verlden är vid, som ordspråket säger.

Konungen (stolt, med rynkade ögonbryn): ”Förmätne yngling! hvad skall det heta?.... Vet ni icke att skicklighet befordrar?

Fältväbeln (utan att förlora fattningen): ”Jag får aller-underdånigst nämna, att jag har många skickliga kamrater, som grånat vid korssgeväret.

Konungen (mildare): ”Sådant kan ju hända bland 90;

men flere hafva gått från Gardet, befordrade i landtarméen.

Fältväbeln: "Ja, adelsmän, Ers Maj:t.

Konungen reste sig upp från divanen, klappade med ena handen Fältväbeln på axeln, och tog med den andra några dukater ur västfickan, dem han lemnade honom under yttrande:

"Gif dig tillfreds, min gosse! mycket kan ändras i denna verlden...... Här har du till skrifmaterialer. Skrif ett exemplar af det der otyget, du nyss upprepade, och gif det sedan till Baron Armfelt. Farväl!

1790.

Svenska skärgårdsflottan låg för ankar i Finska Viken, der vår Fältväbel var stationerad på galèren Ekeblad. Den 9 Maj fick han befallning från Sekundchefen för gardet, Öfversten Friherre Bror Cederström, hvilken hos Konungen tjenstgjorde som General-Adjutant, att inställa sig hos honom på Hans Maj:ts fartyg Amphion. Ditkommen och införd i salongen frågade honom

Cederström: "Vill ni landstiga med en liten trupp vid landsvägen mellan Fredrikshamn och Wiborg, för att bemäktiga er en resande betydande person, ett ilbud, som Hans Maj:t är angelägen att få i sitt våld?

Fältväbeln: "Jag går hvart hans Maj:t befaller, nu som förr, Herr Baron!

Cederström: "Här är nu icke fråga om befallning, utan det är en frivillig handling, som man tilltror er kunna uträtta, och jag är öfvertygad att ni får manskap, som utan missnöje följer er; ty jag känner ert inflytande på soldaten.

Fältväbeln: Jag är beredd, blott jag får skriftlig befallning, på det att jag icke må anses för en stråtröfvare, om jag blir öfvermannad.

Ce-

Cederström: Det skall ni få. Huru många man tror ni er behöfva?

Fältväbeln: "Högst åtta, Herr Baron! Kan jag få en karta till rättesnöre?

Cederström: "Här finns blott en, och den kan icke undvaras.

Fältväbeln: "Tillåter Herr Baron mig att se den?

Cederström (sedan han framtagit kartan och Fältväbeln afttecknat något i sin plånbok): "Ni får med er en Klockare till vägvisare; han är hemma i orten; men ni skall taga yxor med er och bleka i träden, så att ni må hitta tillbaka till kanonjollen, som förer er till stranden och blir qvarliggande tre dagar. Kommer ni icke igen senast morgonen af den fjerde, så anses ni förlorad. Proviant för er och manskap får ni här.

Fältväbeln: "Förlåt, Herr Baron! att bleka går långsamt och gör buller. Jag är skogsvand skytt och har icke råkat vilse de föregående åren, jag varit anställd som regementets jägare och varit i handgemäng med Ryssen."

Konungen, hvars sängkammardörr stod på glänt, så att han kunnat höra samtalet, steg nu upp från sitt skrifbord, stack ut hufvudet genom dörren och yttrade halfhögt: "Cederström! låt honom göra som han vill; jag känner honom." Och så satte Gustaf sig ånyo ned att skrifva.

Cederström (sedan Konungen dragit sig tillbaka i sängkammaren): "Nå skynda då till galèren, välj ut ert manskap och låt dem medtaga pelsar, efter J kommen att ligga i skogen. Vänd sedan snart tillbaka, så skall ni få skriftliga befallningar.

Fältväbeln: "Jag anhåller ödmjukast, att i dem namnet må bli utsatt på Prinsen, som jag skall bemäktiga mig."

I detta ögonblick slog konungen upp på vid gafvel dörren från sängkammaren till salongen, dit han kom inspringande, med pennan i handen, samt utbrast häftigt, med snäsande ton, rynkad panna och gnistrande ögon:

"Hvad skall det heta, min gunstige herre? Hvilken Prins är det ni understår er att tala om?

Fältväbeln (frimodigt): "Prinsen af Nassau, Ers Maj:t!

Konungen (brydd): "Huru vet ni det?

Fältväbeln (småslugt): "Jo, Ers Maj:t, en Underofficer vet också något ibland, och om jag icke visste att denne Prins är stadd på resan för att bära vapen mot min Konung och mitt fädernesland, hade jag aller-underdånigst undanbedt mig en förrättning, som eljest fått all likhet med det försåt, hvilket lades för Major Sinclaire, då han mördades af Ryssen......; och till sådant värf duger icke jag.

Konungen (läggande sin hand på Fältväbelns axel, mildt småleende): "Du har rätt, min raska gosse! Jag älskar sådana tänkesätt.... Gör nu ditt bästa; men tig för soldaten. Farväl!.... (I begrepp att träda in genom dörren till sängkammaren, vänder Gustaf sig om och yttrar): "Men huru är nu din plan?

Fältväbeln: "Någon plan, Ers Maj:t, har jag ännu ej hunnit fatta, och sällan till och med har jag kunnat följa förut uppgjorda planer, när jag så der på egen hand haft att göra med Ryssen, under mina vandringar i skogarna och emot deras fältvakter; utan jag har rättat mig efter omständigheterna. Nu tror jag mig likväl böra låta fyra skarpskyttar behålla sina gevär; mig och de öfrige väpnar jag med pistoler. Två af skarpskyttarne förständigar jag att skjuta ner hästarna för Prinsens vagn, när jag lagt mig i bakhåll vid vägen. Sedan får jag väl se hvad som är att göra, för att kunna taga honom till fånga och föra honom till Ers Maj:t.

Konungen (svänger sig på klacken): "Rätt bra!.... Men hvar får du pistoler?

Fältväbeln: "På galèren, Ers Maj:t, finnas sådana tillräckligt.

Konungen: "Det är sannt. Nå godt! Du har min nåd."

Och Konungen framräckte, vänligt nickande, sin hand, den Fältväbeln, hänryckt, kysste. Sedan konungen stängt

igen dörren efter sig till sängkammaren, tog Fältväbeln afsked af sin Öfverste, kastade sig i en båt och rodde till galèren.

Här samlade han soldaterne kring sig och talade till dem i dessa ordalag:

"Kamrater! jag behöfver åtta man att följa mig i land, genast och frivilligt, förstå'n J; ty det gäller *äfventyr*, som kan bli bra hett på köpet. Hvilka bland eder gå in på att följa med mig?

"Jag! jag!" ropade soldaterne nästan mangrant och stego upp vid tofterna, icke blott de, som tillhörde det kompagni, vid hvilket vår Fältväbel var anställd, utan äfven andre, så att han kunde välja bland omtrent 200 man. Han utsåg 7 handfasta karlar, af godt bepröfvadt uppförande, och en skräflare, emedan han var serdeles hemmastadd med Ryska språket. Till honom hade dock Fältväbeln föga förtroende; ty han visste af erfarenhet, att storskrytare och kroghjeltar merändels äro fege stackare i farans stund. Från Amphion erhöll han Kanonjolle, vägvisare samt kostlig och ymnig matsäck. Och nu begaf han sig åstad, två mil sjöväg, till den strand, der han skulle landstiga.

Klockaren, tankfull och svårmodig, syntes föga belåten med sitt uppdrag. Ju djupare Fältväbeln inlät sig med honom i samtal, desto mera blef han öfvertygad, att vägvisaren ej var skapad för den förrädiska roll, han nu skulle utföra. Med sin vanliga uppriktighet sade han honom detta helt öppet och lemnade derföre Klockaren vid landstigningen qvar på kanonjollen, med tillsägelse åt den som der förde befälet, att icke släppa honom i land.

Sedan Fältväbeln landstigit, tillika med sina åtta man, vandrade de flera timmar, innan de i skogssnåret hittade rätt på landsvägen. De följde den en stund, vester ut, till dess de träffade en liten bäck, som genomskar vägen. Här fattades posto, och med tillhjelp af unga granar, som rothöggos och nedsattes i marken, bildades ett bakhåll, fem steg från vägen, öfver hvilken dessutom lades tvän-

ne stockar, som brötos ur den öfver bäcken befintliga bron.

I detta bakhåll lurade Svenskarne på det väntade rofvet. Det dröjde länge innan de blefvo varse någon menisklig varelse. Omkring dem herrskade lugn och tystnad; men i Fältväbelns inre rasade en storm af stridiga känslor, och för hans upprörda inbillning sväfvade ömsom tjusare-konungen, med sina lockande löften om gunst och utmärkelser, — ömsom Malcolm Sinclaire, varnande för straff och hotande med vanrykte. Fältväbelns mulna blick undföll icke soldaternes uppmärksamhet; men de trodde orsaken vara otålighet öfver dröjsmålet; och de delade den af själ och hjerta.

Ändtligen hördes på något afstånd slag af hästhofvar, som närmade sig mer och mer.

"Pass upp, gossar; nu gäller det! — förmanade Fältväbeln, halfhögt, de sina — försigtighet, påpasslighet, köld och mod vare vår lösen!"

Svenskarnes väntan blef gäckad; det var tvänne Kossacker, som kommo ridande i sporrstreck från Fredrikshamnssidan. De hejdade något litet sin fart vid de öfver vägen kastade brostockarna; men utbristande i svordomen: "*Ecka jebjonamat*!" sprängde de öfver och fortsatte, utan vidare undersökning, sin ridt.

Fältväbeln lät det ske obehindradt, oaktadt det för honom varit lätt att taga Kossackerne till fånga eller af daga; men under handgemänget hade Prinsen kunnat anlända och af stridsbullret funnit en väckelse att vara på sin vakt.

Kort derefter framtågade en bataljon Skoppska Grenadierer.

"Hållen eder tysta, kamrater! — varnade Fältväbeln — Här duger ej försöka att slåss; vi äro blott nie och fienderna flere hundrade."

Bataljonens timmermän lade i hast brostockarna i ordning, och tågade fram, utan att någon bland Ryssar-

ne föll på den tanken att efterspana orsaken till brons upprifvande.

"Denna gången sluppo vi undan faran för godt köp" — yttrade Fältväbeln glädtigt till sina följeslagare, sedan de förlorat den siste af fiendens eftertrupp ur sigte — Det tycks vara ett förebud, som lofvar oss framgång."

Det dröjde ej länge innan vägen på afstånd ånyo hvimlade af krigsfolk.

"Död och förbannelse! Allt är förfeladt! — mumlade Fältväbeln vid sig sjelf, när truppen kom så nära, att man kunde urskilja anletsdragen. — Det är ju Prinsen af Nassau till fots i egen person, som går der bredvid Chefen för regementet, med hvilken han så förtroligt samtalar."

Så förhöll det sig ock i sjelfva verket, och det var Newskys regemente, som tågade fram.

Emedlertid skred ena bataljonen obekymrad förbi, utan att upptäcka bakhållet. Ryssarne hade ej sidopatruller, fastän deras fiende låg dem så nära på sjön och utan svårighet kunde landstiga. Men då trossen och krigsförnödenheterne skulle färdas öfver den illa lagade bron, brast axeln på en kärra. Medan en ny axel skulle insättas ställde eftertruppen gevären från sig, och manskapet gick på sidorna af vägen. En rysk soldat förirrade sig bland buskarna, upptäckte bakhållet och gjorde larm.

"Försöken att fly, kamrater! — ropade Fältväbeln till de sina — Det är nu icke att krusa med."

Och de begåfvo sig hals öfver hufvud på flykten.

Det hade snögloppat på morgonstunden. Ryssarne hade derföre låsbetäckare på sina gevär. Det dröjde således innan de kunde skjuta. Slutligen aflossade de på vinst och förlust några skott, men sköto bom.

Fältväbeln, som förmodade att fienden skulle undersöka hvarest Svenskarne landstigit, drog, för att missleda honom, sig långt vester från stället der Kanonjollen låg. Vid en hafsvik, nära en by, påträffades en gammal båt, i hvilken fanns blott en åra. Fältväbeln och sex man

stego i båten; två hade skiljt sig från honom under flykten. Med den qvarblifna åran samt en gevärskolf kafvade man sig nu utom skotthåll och låg sedan en god stund stilla, för att invänta de begge borttappade soldaterne; men då desse icke hördes af, fortsattes den obeqväma rodden till en holme, der en not var utspänd. Af noten togs tågen; den enda ahl, som växte vid stranden, nedhöggs och blef mast; fyra af manskapets pelsar häftades samman till segel; åran begagnades till styre. Så utrustade gingo flyktingarne till sjös, för att komma till kanonjollen eller flottan. Det var dock föga sannolikt att de med lifvet skulle hinna dit. Half storm, stark sjögång, nästan motvind, hvarföre mångfaldiga vändningar måste göras, då vattnet rusade in i båten, som dessutom var läck, så att två man, hvilka skiftesvis aflöste hvarandra, oupphörligt voro sysselsatte att ösa vatten med hattarna: det var mödor, som uttömde deras yttersta krafter, medan döden hvarje ögonblick sväfvade öfver deras hufvuden och vågen öppnade sina afgrunder för att begrafva deras lik. Efter tvänne dygns seglats, under oafbrutna ansträngningar och öfverhängande lifsfara, fingo de ändtligen jollen i sigte. "Vi äro räddade!" utbrast Fältväbeln. Det var också hög tid, om eljest räddning skulle bli möjlig; ty redan tröttnade deras öfverdrifvet tillitade krafter och förtviflans likgiltighet började innästla sig i deras håg. Kanonjollen lade ut emot dem så fort den hann: man anade der, hvilka desse sällsamme seglare voro; ty de två man, som vid flykten från bakhållet vid landsvägen, skiljt sig från de öfriga, hade, medan desse kämpade mot böljor och vindar, sökt sig fram en annan väg till jollen, och underrättat sina landsmän der om förloppet. Genomblötte, uttröttade och utvakade gingo flyktingarne ombord på den säkrare och beqvämligare farkosten. Hvila var nu deras första behof; sömn blef deras första förrättning. De insomnade så tungt, att de ej vaknade förr, än vid tillropet från Amphion, dit jollen under tiden styrde kosan. Konungen sjelf stod på däck och afbidade otåligt

underrättelse om utgången af det uppdrag, som blifvit Fältväbeln anförtrodt. Stillatigande, allvarsam och med spänd uppmärksamhet afhörde Gustaf hans berättelse, yttrade, sedan han slutat, icke något enda ord, förafskedade honom med en hastig böjning på hufvudet, lika litet utmärkande nåd som ogunst, och skyndade från däcket ned i salongen.

Fältväbeln, som bespetsat sig på och ansåg sig berättigad till ett helt annat bemötande, gick misslynt tillbaka i kanonjollen, som nu förde honom och manskapet åter till galèren Ekeblad.

De hade knappt hunnit der sätta foten på däck, då befallning ankom från Baron Cederström, att två gardister, som varit med vid ströftåget, skulle i ögonblicket inställa sig på Amphion. Det skedde. De utvalde gjorde lika stora ögon som de qvarlemnade. Fältväbeln blef mer och mer mörk i hågen.

På Amphion släpptes gardisterne in en i sender uti salongen, der Konungen personligen förhörde dem, hvardera särskildt, rörande förloppet vid landstigningen, bakhållet och flykten; och sedan han från de största till de minsta omständigheter jemfört soldaternes berättelser med Fältväbelns, fingo de befallning att återvända till galèren.

Nygirigt sporde Fältväbeln sina förra olyckskamrater hvad de haft att göra och huru de blifvit bemötte på konungens yackt; och sedan de begge soldaterne redogjort för alltsammans, yttrade han halfhögt: "Således misstroende till på köpet! Det är då den tack och vedergällning man har, för det man af fri vilja sätter lif och ära på spel."

Följande morgonen fick Fältväbeln befallning att, tillika med det manskap, som vid landstigningen stått under hans befäl, ånyo infinna sig på Amphion, paradklädde. De blefvo der uppställde på däcket och fingo tillsägelse att vänta. Under tiden visades dem utmärkt höflighet af alla på den Kungliga farkosten; Officerarne slogo en ring kring dem och läto dem förtälja sitt äfventyr, af hvilket

Fältväbeln endast förteg namnet på Prinsen, som varit ströftågets hemliga föremål.

Efter en stund uppträdde Gustaf sjelf på däcket, uppvaktad af sin stab. Han höll till den lilla kommenderingen från galèren ett smickrande tal; berömde krigshärens tukt, nit och mod i allmänhet, sedan det jemförelsevis ringa antalet illvilliga orostiftare blifvit afsöndradt och hemskickadt; och slösade de utsöktaste loford på dem särskildt, som nyss, i ett vigtigt och frivilligt uppdrag, uthärdat oerhörda mödor och stundliga lifsfaror. Nu vinkade han Fältväbeln fram till sig och räckte honom med egen hand skådepenningen "för tapperhet i fält", hvilken Adjutanten af Flygeln Baron Hamilton genast, på Konungens befallning, fästade i ett blått vattradt band, på Fältväbelns bröst, medan andre Adjutanter tilldelade lika beskaffade utmärkelser åt de åtta soldaterne.

I detsamma hviskade Gustaf till Fältväbeln: "jag vet att du är misslynt, för det att jag anställt förhör med ett par af ditt manskap och sålunda kontrollerat dina uppgifter. Så ofta som jag blifvit bedragen, bör det ej förundra dig att jag är misstänksam. Var nu vid godt mod; jag är nöjd med dig."

Med hög röst tillade Konungen: "Du har min nåd och skall icke bli glömd, var viss derpå. Farväl nu, tappre bussar!"

Och med en nådig åtbörd förafskedade han den lilla truppen, som, hänryckt, svarade med ett skallande: "Gud bevare Konungen! Lefve Gustaf! hurra!"

Konungalöftet till Fältväbeln föll icke ur Gustafs minne och hölls i helgd äfven af hans närmaste efterträdare. Innan kort blef Officersfullmakt utfärdad för den käcke och frimodige ynglingen. Han lefver ännu (1843), grånad under vapen, med Majorstecknet på sin axelprydnad och Svärdsorden på sitt bröst, bredvid belöningspenningen i silfver, som der fästades af tjusare-konungen, hvars dyrkade bild den 80-årige Krigaren förvarar djupt ristad i sitt tacksamma hjerta.

III.

ETT BLAD UR MIN DAGBOK.

1813.

Augustisolen den 3:dje på morgonen hade knappt hunnit sprida sina glödande flammor öfver himlabrynet i öster, då vid Ramlösa allt hvad lif och anda hade befanns i verksamhet, icke för att uppfriska sig med det ur klippväggen framspringande helsovattnet, utan för att åkande, ridande eller gående, ila till Helsingborg. Trängseln var utomordentlig på vägen dit, och gatorna i den lilla trefliga staden kunde knappt rymma de otaliga skarorna. Alla fartygen på svenska redden flaggade. Gent öfver det spegelblanka Sundet hvimlade det af menniskor på Selands vackra kust och på bryggan vid Helsingöhr. Den ovanliga rörelsen på svenska sidan hade väckt uppmärksamhet och oro hos danskarne; ty en olycklig broderstvist söndrade den tiden Skandinaviens folk, och den förkolnande syskonkärlekens gnistor glimmade blott svagt under askan af de styrandes politiska funder.

I Helsingborg såg man denna morgonstund, blandade om hvarandra, krachaner och trasor, utsökta fruntimmersdrägter och klumpiga trädskor, — *blandade*, utan att draga sig undan för hvarandra. Man gissade, man väntade, man undrade, man frågade, allt högt, man stötte på hvarandra, så snart någon mensklig varelse skönjdes på trappan af ett hus, som utgjorde medelpunkten för allas uppmärksamhet.

Ändtligen öppnades en port och tre personer utträdde. Liksom medelst ett trollslag blottades i ögonblicket, frivilligt, alla karlars hufvuden. Excellencen Grefve Fabian Fersen och Generalen Grefve Strömfelt höllo sina hattar öfver de på rockarna insydda stora ordenstecknen, för att dölja sin rang.

Den ena af de personer, som visade sig på trappan, bar uniform och ordensband, hade framstående anletsdrag: näsa af en örn, ögon af en falk, till färgen mörkbruna, starka svarta ögonbryn och krusigt hår.

"Det är han!" hviskades halfhögt ur hopen, och tusen blickar fästades, forskande, på mannen med det söderländska utseendet. "Nej, det är *icke han*!" invändes dock genast; och på en gång vände sig alla ögon åt den andra personen, med sydliga, ehuru mindre starka drag. "Icke han heller!" anmärktes straxt derefter. Åh, kors! då *måste* det vare den tredje; ty nu finnas ej flere att välja på."

Och denne var det.....

Hvem?

Den fordna Franska Republikanska Rhenarméens frejdstore General en chef, *Segraren vid Hohenlinden*.

Ett mera nordiskt utseende har knappt vår tids svenskar, om man kanske undantager den mörka hyn, hvilken dock mot slutet af varma somrar ej är sällsynt att träffa äfven bland oss. En i form, höjd och bredd ganska vanlig panna, föga vittnande om snillets eld, men destomer om en bergfast jernviljas beslutsamhet; små dunkelblå ögon; en ganska stor näsa, med en knappt märklig böjning; en mun, fattig på uttryck, om man så vill, men desto rikare på vackra jemna tänder, af en bländande hvithet; kal hjessa, omgifven af en tunn krans grånadt hår; yfvigt grått kindskägg: men rakad öfverläpp; solbrända händer och ansigte; stark kroppsbyggnad; breda axlar; längden något öfver medelmåttan; lutande ställning, stora knäskålar och ganska krokiga knän, då han går: se der Hjeltens trogna bild, hvarken smickrad eller vanställd.

Med iakttagande af anständighet och snygghet kan ingens klädsel vara enklare, än General Moreaus den 3 Augusti 1813. Grön frack, med släta förgyllda knappar, hvit väst, ljusa casimirspantalonger, stöflar, rund, något

luggsliten hatt, guldur, med vidhängande svart sidenband och nyckel af stål: deruti bestod alltsammans.

Man letade förgäfves efter något spår till ordenstecken på hjeltens från Republikens tider *fria* bröst.

Moreau's sätt att vara passade fullkomligt till hans anspråkslösa drägt: ingenting utmärkt, hvarken frånstötande eller intagande. Allvarsamt, höfligt, men kallt, besvarade han allas helsningar, allas vördnadsbetygelser och syntes föga bekymra sig om att folkskaran fanns der blott för hans skull. Så vidt man kan dömma af den stund, jag hade tillfälle se honom i dag, måste hans väsende vara särdeles lugnt och allvarligt; ty för leende tycktes hans läppar ej danade.

Han gick ned på Helsingborgs brygga, lät gifva sig en tub och beskådade genom den länge danska kusten, medan han gjorde en och annan strategisk anmärkning, för den händelse att Sundet blefve krigets skådeplats.

När Generalen vände tillbaka att sätta sig i resvagnen, begärdes företräde af en korporal vid den fördelning af konungens eget värfvade regemente, som var anställd till hedersvakt hos Moreau, och som för honom gick i gevär. Korporalen, som hette Rinaldi, hade tillförene tjent under Moreaus befäl; och denne lofvade nu att draga försorg om hans framtid.

Hjelten kom från Amerika, hade tagit vägen öfver Götheborg och var stadd på resan till de förbundna härarne i Tyskland. Sveriges utkorade Kronprins, frihetens Riddare, han också, innan verldshändelserna kastat honom på öfversta trappsteget till en thron, hade skrifvit till Republikens fordne öfverbefälhafvare vid Rhen: "Er ankomst hit till Tyskland anser jag lika fördelaktig, som en förstärkning af 100,000 man." — Det var *mot* Frankrike Moreau och Bernadotte nu förenade sina segervanda svärd!.....

IV.

UTAN KRONA.

1829.

I Leipzig bebodde Öfverste Gustafsson *ett* numreradt rum på värdshuset "*Die goldene Säule.*" Han spisade i källarsalen ensam vid ett litet bord, dit han sjelf bar ett glas och en butelj dricka. Hans middagsmåltid bestod blott i två rätter mat, tillika med aptitsupen och en liten smörgås. Vin förtärde han aldrig, mer än en gång då han var bjuden på en familjfest hos värden, i anledning af dennes hustrus tillfrisknande efter en barnsäng. Vid detta tillfälle föreslog f. d. Konungen tvänne skålar: en för modren; den andra för barnet. En gång lemnade han ned till värdfolket sin svarta halsduk, med begäran: "att en bit måtte bli tagen *inuti,* för att laga ett söndrigt ställe *utanpå,* som mer föll i ögonen." Sjelf borstade han sina kläder och stöflor. Han sysselsatte sig mycket med att skrifva, tog aldrig emot besök och gjorde ej eller några, oftare än när han uppbar sina qvartaler; då drack han thé hos bankieren. F. d. Konungen hade sålt sina juveler och utsatt beloppet mot 3,000 riksdaler Sachsiskt kurant i lifstidsränta, af hvilken han knappt lefde upp mer än tiondedelen. Svenskar blefvo hos honom aldrig emottagne: en som gjort försök att vinna inträde, visade han på dörren, hvilket förfarande kan förklaras, dels af farhåga för det efterträdande regenthusets kunskapare, som äfven plägade förkläda sig i deltagandets larf, och dels af harm öfver den 13:de Mars och dess följder. En annan Svensk hade velat lemnat värden en börs med guldmynt och en vexel för f. d. Konungens behof; men värden, kännande de Gustavianska föresatsernas oböjlighet, afslog anbudet. En dag under måltiden i källarsalen, der Öfverste Gustafsson brukade språka med dem som sutto

vid andra bord, talades om det just då pågående kriget mellan Ryssland och Turkiet. F. d. Konungen spådde olyckor åt Profetens folk, äfven derföre, att Mahmud låtit raka bort Muselmännens skägg, dem af Försynen gifvet till en prydnad. Härvid yttrade någon, med tonvigt, att om skägget befordrade framgång, borde en viss John Hall i Sverige göra stor lycka, emedan han i många år låtit sitt vexa. Fastän detta sades på tyska, blef f. d. Konungen ganska uppmärksam, fixerade skarpt den som talat, kände igen honom, vinkade honom till sig, frågade efter Hall, efter hans svåger Excellencen Grefve Claës Wachtmeister, efter svenskens "vackra" syster och efter hans fader, som fått fullmakten på sitt embete af f. d. Konungen. Samtalet, som nu blef lifligt, förflyttades från det lilla bordet, der svensken blef stående medan f. d. Konungen satt, till en fönsterfördjupning. Hans sista reflexion gällde Grefve Rosenblad, hvars nit och verksamhet f. d. Konungen berömde, med tillägg: att "den mannen vore brukbar för alla Regeringar."

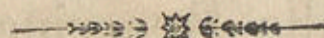
Öfverste Gustafsson var vid detta tillfälle klädd i blå bonjour och nankinsbyxor samt bar långa röda mustacher. Intet ordenstecken syntes på hans rock. Han var i Leipzig särdeles afhållen för sitt fromma uppförande.

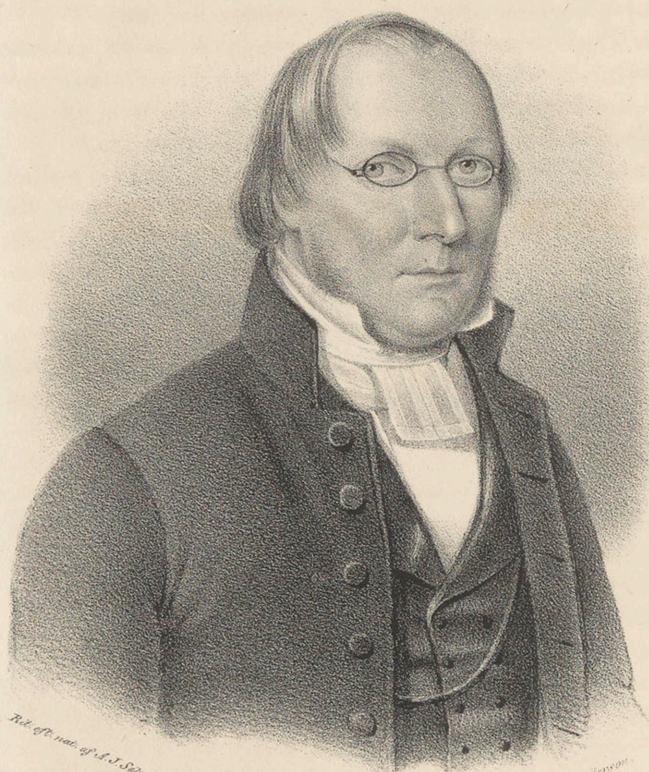
Ett offer för sitt okufliga hat till Napoleon, så länge Europa darrade för hans värja, försonades Öfverste Gustafsson af hans motgångar och blef hans vän *efter* slaget vid Leipzig. Med den ridderlighet. som låg i f. d. Konungens lynne, gaf han sjelf sin fordne fiende dessa förändrade tänkesätt tillkänna; förklarade *honom* vara den monark, öfver hvars uppförande Gustaf Adolf hade minst orsak att beklaga sig; begärde en fristad i Frankrike, — och erböd sig att blifva Napoleons Adjutant. Kejsaren svarade med försäkringar om högaktning, erkänsla och välönskningar, samt med ett afslag i smickrande ordalag. Napoleon har för efterverlden yppat bevekelsegrunden till detta afslag. Han ansåg nemligen, för sin egen äras skull, sig ej kunna erbjuda exkonungen af Sverige gästvänlighet med

mindre, än att återställa den spira, Napoleon låtit rycka ur hans händer, och till ett sådant företag var tiden nu mera oåterkalleligen förbi för dem *begge*.

Tvänne år senare befann exKejsaren sig i nära nog samma belägenhet, och tillitade samma utväg som Öfverste Gustafsson: den, att förtro sig åt sin mäktigaste fiendes högsinthet. Englands svar blef St. Helena.

Ödet hade ställt dessa begge ex-monarker emot hvarandra i lifvet först, och på samma olyckslinea sedan, för att visa *sin* allmakt öfver de mäktige på jorden. „Huru stor, huru firad som helst: när motgångens timma slår, — farväl med samtidens egennyttiga hyllning! Statskonsten erkänner endast välden, som stå upprätt, och låtsar ej märka Furstar, ehvad de lysa af anor från Oden, eller af bedrifter, odödliga som hans, så snart desse Furstar råkat blifva — utan krona.

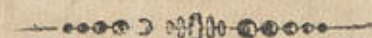
G H Mellin

KARIN DE LA GARDIE.

SKIZZ

AF

G. H. MELLIN.

KARIN DE LA GARDIE.*)

Hunne- och Halleberg upplyfta sig, liksom tvenne borgar uppmurade af naturens egen hand, mot Wenerns vågor. Den öfversvämmande sjön skulle härja det låga slättlandet, om ej dessa höga murar bildade ett fast värn, mot hvars branta fot vågorna studsa tillbaka och, liksom förvirrade öfver detta motstånd, flyende söka ett utlopp genom Göta Elf.

Skönare utsigter än dessa väldiga, tvärbranta höjder erbjuda, öppnas på få ställen. Man ankommer till bergfoten af Hunneberg. En oräknelig mängd af hopstaplade granitblock, dem fordom en öfversvämning ditvältrat, eller hvilka nedrasat från de höga tinnarna, och nu, efter oberäkneliga tider, blifvit betäckta med mossa och beskuggas af tallar, som öfverallt framtränga mellan dem, bildar en vall, ett stöd, hvaröfver sjelfva berget lodrätt reser sin vägg. Bergväggen består af idel ofantliga basaltkolonner, hvilka här och der framträda fristående ur den öfriga massan.

Man känner sig betagen af häpnad och beundran, då man ser den valplats, der fordom mäktiga naturkrafter kämpade. Man står ibland ruinerna efter en strid, hvilken naturen sjelf höll, innan menniskoslägtet uppstått och börjat sina strider. Men äfven sedan menskligheten här bemäktigat sig sitt rike, naturen, hafva dock de fordna, kämpande andarna ej alldeles utdött. Ännu nedslungas stundom ofantliga klippstycken från höjden. Med ett förfärligt brak, som uppfyller de närboende med fasa, nedrycker en klyftmassa sina tallar och störtar sig i djupet, så att jorden bäfvar rundtomkring.

---

*) Ur ett större arbete.

hvilka den höggrefliga familjen med sitt talrika följe nalkades. Vid sjelfva randen af berget, der praktfulla tält voro uppslagna, väntade skaran af jägare, hundar, hästar och allt som tillhörde ett så förnämt skådespel, som det nu tillämnade.

En jagt, sådan Rikskansleren nu tillställt den, var ingalunda det för jägaren mödosamma arbete, hvarigenom en enskild skogsströfvare, försigtigt och med omtanke, måste uppsöka och besegra sitt vildbråd, utan en bullrande fest, ett slags vild utflygt af de eljest inom den stränga hofetiketten bundna förnäma till skogens hejdlösa fröjder. De eljest så ömtåliga fröknarna fingo här, i stället för de tvungna och regelbundna lektionerna i ridhuset för stallmästare, sträcka ut i det fria, åtföljda än af en byssespännare, än endast af en rask tärna, och än, om tillfället vore gynnande, alldeles ensamma.

Då Rikskanslerens mångbespända vagnar stannade vid tältgruppen, dit en flock nyfiken allmoge icke försummat att församla sig, ilade prydliga kammartjenare och livrébeklädda lakejer till fotstegen, för att lätta damernas och de förnäma herrarnes utstigande. En blick på de förnämsta af De la Gardieska familjen på den tiden! Främst ur sin vagn steg Rikskanslern sjelf, en reslig, ganska välmående man, med ett stort ansigte, fullt af värdighet, kanske stolthet. Så snart han kastat endast en flyktig blick omkring sig, liksom för att öfverse anordningarna, vände han om och räckte handen åt sin gemål, konungens faster, den ädla pfalzgrefvinnan Maria Euphrosyna. Ehuru hon nu var ett femtioårigt fruntimmer, i hvars drag och gestalt en med åren tilltagande fetma, hade lagt ett visst uttryck af långsamhet, blixtrade dock de lifliga ögonen ännu i oförminskad glans. Hon emottog sin gemåls artighet med en blick af på en gång belåtenhet och stolthet. Man kunde se, att furstinnan var van att emottaga artigheter äfven af de allraförnämsta och att grefven så införlifvat artigheter mot könet med sin föröfrigt höga värdighet, att han äfven mot sin gemål icke försummade den uppmärk-

samhet, som hörde till tidehvarfvets seder och fordringar af bildning.

Medan den unga grefven förde sin gemål till ett af tälten, stego ur den följande vagnen hans båda fullvexta döttrar. Båda voro utmärkta skönheter, firade såsom hofvets prydnader, och föremål för de förnämsta herrars inställsamma bemödanden att vinna uppmärksamhet och välvilja. Den äldsta, fröken Karin, nu tjuguettårig, kämpade i tyst slutenhet mot sina föräldrars lifligaste önskningar och den redan af stora och ärofulla bedrifter utmärkte unge generalen Otto Wilhelm Königsmarks ifriga sträfvan att vinna hennes tycke och hand, medan den nittonåriga systern, utan tvekan, redan lemnat sitt jaord åt den lysande Carl Gustaf Oxenstierna, sonson af Sveriges störste statsman, den odödlige Axel. Der nu de båda systrarna skyndade att följa sina föräldrar, framställde de gruppen af tvenne motsatser: den bestämda, qvinnliga beslutsamheten med sina behagfullt säkra, elastigt oböjliga steg, och det glada, barnsliga, sjelfsvåldiga, oregelbundna, nästan dansande sätt att röras, som utmärkte den lyckliga, oskyldiga kärleken.

I de följande vagnarna följde fröknarnas hofmästarinna, en gammal fru Lilja, hvilkens man under Carl X, medan Rikskansleren var Guvernör i Estland, stupat mot Polackarna. Bredvid henne hade en sällskapsdam sin plats. Hon hette fröken Papegoja, och hennes far hade varit Guvernör i Nya Sverige, der det lofvande nybygget, som redan förvärfvat sig de omgifvande amerikanska vildarnes förtroende, innan det ännu utvecklat sig, af de afundsjuke Holländarne blifvit förstördt. Blomman af Vestgöta-adeln, det vill säga de förmögnares döttrar här och der försedda med en moder eller äldre slägtinge, såsom beskyddarinna i sjelfva det grefliga huset, der likväl den stränga Pfalsgrefvinnan förde sedlighetens spira med ett vördadt alfvar, följde derefter i vagn efter vagn. Alla samlade sig till det vidsträckta tältet, der Rikskansleren och hans gemål nu såsom värd och värdinna på detta landt-

besök, artigt emottogo sina gäster och inbjödo dem till en lysande måltid, hvilken borde föregå jagtens glada mödor.

Medan de grefliga musikanterne från randen af det väldiga berget läto ljuden af sina skallande jagthorn strömma ut öfver den djupa slätten och hastigt den norra väggen af tältet uppdrogs i yppiga draperier, så att den öppnade den herrliga utsigten öfver sommarlandskapet, grönt ifrån bergsfoten intill stranden af Wenern och sedan blått till dess vattenspegeln sammansmälte med himmelen, skynda vi från det larmande jublet till en annan sida af berget. Der finner den som älskar naturskönheter icke mindre underbara taflor, fulla af detta oförklarliga behag, som naturen liksom omedvetet utstrött på vissa punkter äfven af vårt fädernesland, och hvilka öfver hela den öfriga verlden sakna sin like.

Der stod en yngling, utan aning om larmet af den fest, som begynte på bergets andra sida. Hans öga flög ned öfver dalen, som skiljer Halle- och Hunneberg, och sedan han öfverskådat denna dal med en blick af gladt men kärleksfullt afsked, ty han visste att han snart skulle återse den, begaf han sig inåt skogen, Rikskanslerens djurgård. På ynglingens skuldra hängde en lodbössa, och vid första anblick af gestaltens lätta gång, den skarpt spejande blicken, det beslutsamma uttrycket på fina läppar, kunde man finna att det var en jägare, men icke en af den larmande festens deltagare, utan en enskild, kanske af behofvet, vare sig den yttre nödens eller ett inre behof, som också stundom gifver sig luft i begäret efter möda, efter strider, efter blod, till den förbjudna jagten lockad ung man. Inga hundar irrade lätt kring honom, intet friskt jagtrop från hans läppar väckte skogarnes slumrande echo, men i det skarpa ögat, det färdiga geväret hotade en säker död hvarje föremål, som var värdt hans flygande kula.

Vid en insjö på midten af berget, i hvars klara men kolsvarta vatten de stolta furarna speglade sig, stannade ynglingen. Han hade nu från den milda dalens skönhet kommit till en vild, en hemsk, men likväl ännu skön taf-

la. Midt framför honom, tvärt öfver den knappt ett bösshåll breda sjön, stod emellan furarna ett litet tak, ett hjortstall, uppbygdt för de ädla djuren, i afsigt att der förse dem med föda under de tider af året, då djup snö betäcker deras vanliga bete. Nu stod likväl stallet tomt, men ynglingens blick undersökte med spänd uppmärksamhet dess närmaste omgifningar. Då intet lefvande väsende der var synligt, ställde han sig tyst invid stammen af en hög tall och öfverlemnade sig åt de hemliga drömmar, som för en väntandes själ öppna skådespelet af skiftande minnen och förhoppningar.

Solen hade ännu icke uppnått sin middagshöjd, då ynglingen väcktes ur sina drömmar af ett oväntadt hundskall långt borta djupt i skogen bakom sjön. Vid det lilla stallet visade sig i detsamma de smidiga formerna af en hjort, som med skyggande språng dansade bort emellan stammarna. I ögonblicket låg det säkra geväret vid ynglingens kind, och dödens rör pekade på det flyende rådjuret; men då ett förnyadt skall af flera hundar på en gång i detsamma lät höra sig, hejdade sig skytten och lyssnade. En hastig besinning förmådde honom att sänka geväret. Då i detsamma flera rådjur ilade förbi, jägarhorn hördes i fjerran och ljuden af en larmande jägarskara hunno hans öra; ilade han, sjelf flyende, såsom rådjuren, tillbaka till dalen, sprang utför vägen, som ledde ned från bergshöjden och ville gömma sig, liksom fruktande att ertappas på den förbjudna jagten. Men just på ett ställe, der vägen aftager till en liten gård, benämnd Lilla Skogen, kom en ryttare i fullt sporrsträck på vägen från Wenersborg. Kurirbrickan glänste på hans bröst, och smällarne af hans piska genljödo muntert mellan bergen.

Ynglingen hann icke springa undan, innan den ridande uppnått honom. Båda betraktade hvarandra med en blick af förvåning; ryttaren stannade, ett utrop hördes af ömsesidig igenkänning, och de räckte hvarandra händerna, helsande som gamla bekanta.

"Hvar i all verlden kommer du ifrån?" ropade kuriren. "Det var oförmodadt att här få träffa Gustaf — — —"

"Lilje heter jag här på orten," var svaret. "Jag hoppas du icke reser förbi, ty den lilla gården der emellan löfträden, den är mitt hem."

"Jag har brådtom, Gustaf," yttrade den andre. "Du ser kurirbrickan: jag kommer från Hans Majestät sjelf, och mitt ärende gäller gamle Rikskansleren; hvar skall jag träffa honom? Han har skaffat ihop ett regemente friskyttar, som hans son skall anföra; men det är af nöden att han, ju förr ju heldre, rycker ut i fält. Det är egentligen, ty värr, icke hans svaga sida att skynda; obilligt vore det emedlertid att misskänna hans goda vilja. Men du Gustaf, du kan väl ändå säga mig, hvarföre jag finner dig här?"

"Jag har behöft en tillflyktsort, Wilhelm," svarade denne. "Jag har öfverlefvat stormar sedan vi sist träffades, stormar i hvilka mitt inre lidit skeppsbrott. Det är med spillrorna af både min förmögenhet och mitt sinneslugn, som jag räddat mig hit. Jag köpte den lilla gården, som du ser härinvid. Medan jag ströfvar omkring i skog och mark för att söka sysselsättning åt mitt oroliga sinne, vårdar min syster det lilla hemmet, der jag söker hvila, fast jag så sällan finner den."

Öfver ryttarens solbrända ansigte ilade uttrycket af en djupare sinnesrörelse. "Det är mycket," sade han, "som vi behöfva talas vid om, men tiden tillåter det icke nu. På återvägen från Leckö, der jag likväl icke får dröja mer än på sin böjd en dag, besöker jag dig."

Efter ett ögonblicks tvekan sade Gustaf: "Knappast skulle jag tro, att du träffar Rikskanslern på Leckö. Om jag icke blifvit bedragen af bullret af en stor jagt på Hunneberg, så måste han, jemte de sina, just befinna sig deruppe på berget. Jag vill icke träffa honom; jag drager mig derföre undan.

"Du?" utropade ryttaren, med uttryck af den mest spända förvåning.

"Farväl, välkommen tillbaka!" svarade ynglingen, i det han sprang igenom grinden till sin lilla gård.

Ryttaren stirrade efter honom några ögonblick, sansade sig derefter hastigt, gaf sin häst sporrarna och flög vägen framåt upp emot Hunneberg.

En skön dal sträcker sig emellan de båda bergen: det tyckes som de fordom hängt tillsammans såsom ett, men vid någon häftig hvälfning i naturen remnat till tvenne åtskiljda. Man vandrar i dalen liksom i en pelargång i naturens tempel. På båda sidor resa sig de stolta bergväggarna med sina kolonner och bära på höga kapiteler en skog, som stolt nedblickar på dalen, hvilken är full af de bördigaste fält, här och der afskurna af trädgårdar och lundar. En brusande bäck nedstörtar från Hunnebergs brant, emellan en rad af qvarnar, som, den ena öfver den andra, erbjuda en syn af en egen skönhet. Äfven från spetsen af Halleberg kasta sig några källor i höga kaskader utför branten. Källornas sorl blandas med vallhornens toner, som svara hvarandra i dalen och på bergen, upprepade af ett långt echo emellan klipporna.

Midt i dalen är det högsta och brantaste stället af Halleberg, hvilket behåller sitt uråldriga namn, Ättestupan. Der ser man hela dalen under sina fötter, och äfven Hunneberg öppnar utsigten öfver sina sjöar för denna höga ståndpunkt. Till venster ser man, der dalen slutar, Weners spegel, endast fjerran begränsad af himlen. Till höger, der dalen lemnar utsigten fri, öppna sig bördiga slätter och längre bort Trollhättans och ännu aflägsnare berg, mot hvilka Göta elf, majestätiskt utbredande sin blåa bana, framtågar mellan sina sköna, klippiga stränder.

Gustaf hade knappt ett ögonblick sett in i sitt hem, innan han ånyo ilade derifrån till det andra berget, Halleberg. Han skyndade till klefven, som leder upp till ättestupan. Nära invid densamma stannade han vid en kaskad, som rusar utför bergsbranten. En klar källa deruppe, som ofta öfversvämmar, nedgjuter en fin praktfull vattenstråle, hvilken, brusande och upplöst i skum, försvinner bland hällarna vid bergets fot.

Vid anblicken af det vackra vattenfallet stannade Gu-

staf och försjönk i dess betraktande. Ingen ro, ingen hvila — tänkte han — den ena böljan skyndar att tränga ned den andra i det skummande djupet, vågorna flyga förbi och försvinna: de äro blixtar af vatten. Jag ser en bild af min stormiga lefnad: glad och stolt i min ungdoms förhoppningar, flög jag framtiden till mötes. Mina drömmar voro djerfva, de skyndade som den klara vågen, och visst var det himlen, åtminstone mitt lifs himmel, som speglade sig i dem, ty de voro så rena, så klara. Men hastigt öppnades en afgrund under mina fötter, jag kände mig störtad i djupet. Der har mitt inre blifvit upplöst, ty det är förkrossadt. Och att återkomma tillbaka till den förra lugna höjden, det är lika omöjligt, som för den skummande vattenstrålen att finna vägen till sin källa. Och likväl, hvart flyr han när han upplöses? Kanske sväfvar väl någon droppe deruppe bland skyarna och känner igen den lilla källan; då störtar hon sig, som en himmelsk tår i dess djup. Är det också för ett förkrossadt hjerta en möjlighet, en förhoppning, om icke att helas, åtminstone att lefva upp i ett minne?

Så stod ynglingen der försänkt i sina drömmar, då jagtens skall förnams från Hunneberg allt tydligare. Han vände sina ögon ditåt. På randen af berget visade sig än skymten af ett rådjur, än af en jägare. Hornen smattrade, här och der blixtrade ett skott, hvaraf knallen upprepades i ett mångdubbelt echo bland klipporna. Slutligen visade sig, just der vägen slingrade sig utföre neråt dalen, den glänsande flocken af damerna, för hvilka jagten förnämligast var anställd.

De skygga hjortarnas skock hade småningom blifvit drifven tillsammans, just på kanten af berget. Deras flykt var afskuren inåt skogen af de förföljande hundarna. Från ena sidan nalkades jägarskaran längs utmed bergskanten, under oupphörligt skri och buller. Från den andra sidan kommo damerna, med de lätta jagtgevären i hand, småningom allt närmare. Framför sig hade de rädda djuren den tvärstupande afgrunden. Men en kronhjort, he-

la hjordens anförare, som sedan han såg all undflykt afskuren, fnyste, stampade och sänkte det grenhorniga hufvudet, för att möta sina förföljare, upptäckte i detsamma emellan klipporna en brant klef. Med ett lätt språng, flög det sköna djuret hastigt från klippan ned på den branta stigen och ilade utföre. De öfriga djuren följde instinktlikt sin ledare, och just som jagtsällskapet hoppades att hafva vildbrådet kringrändt och i sitt våld, störtade hela den skygga skaran i täflande hast tvärtöfver dalen och försvann vid foten af Halleberg.

Så snart ynglingen sett detta, sprang han uppför klefven till ättestupan, derifrån han bäst kunde öfverse dalen och jagtsällskapets företag.

Snart såg han att damerna delade sin flock, en del qvarstannade på Hunneberg, men några ilade utför berget och kringspridde sig i dalen, dit äfven hundar och jagtbetjening medföljde. Det dröjde icke heller länge innan de flyende vildbrådens tillhåll blifvit upptäckt. Men så snart hundarna angrepo dem emellan hällarna vid Hallebergs fot, rusade skaran uppföre genom ett nytt, trångt klef, så att jagtens skådeplats nu förflyttades till höjden af Halleberg. De ridande måste emedlertid göra en omväg för att komma upp. En erfaren jägare anförde dem.

Sålunda såg ynglingen från sin upphöjda ståndpunkt den lilla ridande skaran ila söderut genom dalen, och han ansträngde sin synförmåga, för att noga urskilja och igenkänna de sköna jägarinnorna. Hans hjerta klappade högt, då han i den främsta igenkände Rikskanslerens äldsta dotter, som nu med en viss vildhet, med flammande kinder och det rika hårets lockar fladdrande under den befjädrade hatten, helt och hållet hade öfverlemnat sig åt jagtens hänförelse. Men så snart han igenkände henne, och emedan han förstod att endast de ifrigaste och således blott några få af sällskapet ämnade sig upp på Halleberg, drog han sig inåt den djupare skogen.

Fröken Karin var den ifrigaste jägarinnan. Den ty-

sta beslutsamhet och den romantiska djerfhet, som utmärkte hennes karakter, hade gjort henne till den främsta vid alla sådana tillfällen, som denna dagens fest. Kanske behöfde de känslor, som stormade i hennes bröst, emellanåt gifva sig luft i denna njutnings blodiga fröjder, för att dessemellan ega kraft att bibehålla ett lugn och en värdighet, hvilka i hofvets salar, liksom i det furstliga hemmet under de nogräknade föräldrarnes uppsigt, aldrig förnekade sig. Hon hade nu, åtföljd af endast några få jemnåriga, aflägsnat sig från föräldrarna och deras omgifning. Det var en känsla af frihet som upprymde hennes bröst, då hon på den snabba springaren flög genom dalen, förbi alla dess naturskönheter, och svängde uppför vägen på bergets södra sida inåt den djupare och vildare skogen.

Der hördes på långt afstånd hundarnas skall. Det närmade sig likväl, och snart kunde man förstå att hela den jagande skaran tog sin väg bakom ett stort skogssnår.

Då hoppade fröken Karin hastigt af sin häst, kastade tyglarna åt den gamle jägaren, nickade åt de öfriga fruntimmerna och sprang med jagtbössan i handen dristigt in i snåret, der hon trängde sig emellan stammar och qvistar, till dess hon helt och hållet försvann.

Vid kanten af Hunneberg hade emedlertid ryttaren, som kom genom dalen, träffat tillsammans med hela det öfriga jagtsällskapet. Vid åsynen af Rikskansleren stannade han och, efter en vördnadsfull men temligen förtrolig helsning, närmade sig honom, medan de bland gästerna, som egentligen voro hemma i Westergötland, betraktade honom med förvåning och nyfikenhet.

"Välkommen, Grefve Königsmark!" utropade Rikskansleren och räckte honom handen. "Det var i sanning oväntadt att möta Grefven i en sådan drägt."

"Jag har just utbedt mig att få bära den," sade Grefven leende, "för att få tillfälle att träffa Eders Excellens med ett budskap från Hans Majestät. Det är ju redan

tvenne år, som jag varit ute i kriget, och jag såg ingen annan möjlighet att få aflägga mitt besök, än att begagna mig af ögonblickets ledighet och begära att få bli skickad i detta ärende."

Rikskansleren smålog med ett uttryck af faderlig välvilja på de stolta dragen. "Grefven hade varit lika välkommen i sina egna ärenden," sade han. "Jag skall emedlertid tacka Hans Maj:t, som gifvit mig ett nådigt vedermäle af sin vanliga nåd, då han tillåtit Grefven, ehuru under en förklädnad, som bäst förklaras af de oroliga och farliga tiderna, att besöka oss. Konungens befallningar äro också dubbelt kärkomna, då de frambäras genom sonen till en af mina bästa vänner."

Grefven gjorde en artig helsning och såg sig derefter om, liksom han sökt någon. "Då jagtpartiet blifvit slutadt," yttrade han, "hinna vi alltid att tala om konungens befallningar. De äro icke för ögonblicket af vigt, men de fordra enskildt och ostördt samtal. Vågar jag fråga huru furstinnan och fröknarna befinna sig?"

"Min gemål väntar oss vid Magnusberg", återtog Rikskansleren. "Ebba rider derborta, ser jag, men Karin har väl, som vanligt, skyndat främst på jagten. Hon är säkert redan uppe på andra berget, dit hjortarna nyss togo flykten."

"Tillåt mig då, Ers Excellens!" inföll grefven, "att deltaga i jagten och skynda efter fröken. Jag har till både Ers Excellens och Furstinnan, men förnämligast till fröken Karin, helsningar från Gref Gustaf Adolf. Han bad mig sjelf framföra dem till hans syster. Jag skulle just önska att kunna öfverraska fröken dermed, om jag lyckades att träffa henne."

Rikskansleren smålog och nickade sitt bifall, hvarefter Grefven, utan att söka någon hvila, ilade genom den sköna dalen upp till Halleberg, i de jagande damernas spår.

Fröken Karin hade under det till utseendet så obetydliga samtalet emellan Rikskanslern och Grefven, hvilket likväl för henne var vigtigare än hon anade, allt me-

ra fördjupat sig i skogen. Det var en egen, besynnerlig tjusning, som hade bemäktigat sig den unga qvinnans sinne. Att åter en gång befinna sig ensam ute i den fria naturen var för henne en ovanlig känsla. Också, så snart hon hunnit så långt från sitt jagtsällskap, att hon icke mera hörde detsamma, öfverlemnade hon sig åt det nya nöjet utan tvekan. Den lätta bössan hade hon velat kasta bort, emedan den påminte henne, att hon icke var utan ett förföljande sällskap, men hon begagnade den att här och der skilja de sammanflätade qvistarna framför sitt ansigte, då hon framträngde emellan skogssnåren.

Just då hon vid ändan af den långa och smala Hallsjön, den enda sjö på Halleberg, skulle stiga öfver bäcken, som faller ut från densamma, och redan hade beträdt en spång, som var lagd öfver rännilen, varseblef hon en jägare, som stod midt framför henne. Det var en kraftfull yngling, som bar en helt annan drägt än den grefliga sviten.

Fröken studsade vid hans anblick, men då han icke rörde sig, utan endast tigande betraktade henne, fortsatte hon beslutsamt, ehuru under tilltagande hjertklappning, sina steg. Snart stod hon helt nära ynglingen och fästade på honom sällsamt glänsande blickar. Han var henne ingalunda obekant.

Efter en stunds ömsesidig tystnad, utbrast hon först: "Gustaf!"

"Det var som om ljudet af hans namn elektriskt verkat på honom. Han kastade sitt jagtgevär ifrån sig, och störtade emot henne. "Ändtligen!" utropade han: "Ändtligen, efter ett helt års väntan och förtviflan!"

Med en lätt böjning undvek hon den omfamning, till hvilken han ilat. En blekhet for öfver hennes drag, och hon sade: "Kanske hade det varit bättre, att vi aldrig mer sett hvarandra. Men huru kunde jag ana, att du skulle finnas här!"

"Jag bor, under ett främmande, antaget namn, i den sköna dalen," yttrade han. "Alltsedan din fars bittra fö-

rebråelser och din egen kallsinnighet, Karin, har jag dragit mig ur verlden. Jag vill dö ensam med min sorg."

"Du har orätt. Gustaf!" afbröt hon honom. "Du har tusenfaldt orätt. Hvarföre skall min Gustaf så plåga sig sjelf och mig? Vi hafva ju redan tagit ett evigt afsked af hvarandra. Det var bittert; men då vi göra det rätta, hvarföre skulle vi icke trösta oss, just med den känslan, att det dock var rätt?"

"Du talar så kallt om vår skilsmessa," inföll han, "som om den för dig vore en småsak allenast. Jag har icke ett sådant sinne, att jag kan lösslita mitt hjerta från den, som en gång vunnit det, utan att min själ blöder."

"Gustaf! Säg icke så hårda ord!" bad hon. "Behöfva vi icke båda styrka, och borde vi icke hellre uppmuntra hvarandra att fördraga hvad som likväl icke kan undvikas, än att tala om vår olycka med sådana ord? Du har ju lofvat mig att fördraga sorgen, som en man! Jag har gifvit min far det heliga löftet, att tigande lyda honom, så snart jag hunnit återfå mitt lugn."

"Ha!" utfor ynglingen häftigt: "det är derföre du är så kall emot mig! Du har beslutat att tillhöra en annan! Och jag, som trodde att ditt varma hjerta var trofast!"

Ett uttryck af strängt, blekt alfvar flög öfver frökens drag. "Gustaf!" sade hon, "du eger icke rätt att göra mig en enda förebråelse. Jag känner djupt, att jag icke förtjent någon sådan, och du känner sjelf huru orätt du gör dermed. Eller säg, Gustaf, har jag någonsin gifvit dig ett löfte?"

"Ditt hjerta har det!" svarade han. "Du kan icke förneka, att du för mig har erkänt, att ditt hjerta tillhörde mig. Du har sagt, att min kärlek icke var obesvarad. Eller var det endast lögn, som låg på dina läppar, vid hvarje kyss? Var det endast ett skrymteri, att du älskade mig?"

"Har du då glömt, Gustaf?" utropade flickan. "Äro

alla ord, som du *da* så väl förstod, nu utplånade ur ditt minne?"

"Det finnes ingen annan lag för ett hjerta, som upprigtigt älskar, än kärlekens egen lag." inföll han. "Allt, hvad vi, i vår barnsliga okunnighet, talade om andra, högre lagar, var idel barnslighet. Den lag, som Gud sjelf nedlagt i menniskohjertat, är väl förmer än alla dessa menniskobud om ståndsskilnad, om rang och börd. Man bör alltid mer lyda Gud än menniskor."

"Gustaf!" sade hon, på en gång stolt och bedjande: "tala icke så! Förneka icke hvad vi förr, i ädlare stunder, så klart kände och insågo. Jag ville så gerna vara stolt att hafva kunnat älska dig både innerligt och rent, utan att hafva sårat någon pligt; och om du känner och tänker som jag, så tror jag att vi kunna hafva hemligheten af vår kärlek med och hos oss, såsom vår lefnads skönaste minne."

"Det vore ett minne, som blifvit köpt med alltför bittra försakelser," återtog Gustaf. "Ett sådant minne är ingalunda annat, än en oupphörligt tärande längtan. Det är grymmare än döden!"

"Du har orätt, tusen gånger orätt," utbrast hon." Mins att vi nu känna hvarandras hjertan och utan förebråelse kunna tänka på hvarandra. Åtminstone jag, åt hvem helst min far må gifva mig, skall alltid tänka tillbaka på dig med kärlek och ömhet. Jag har inga löften brutit, då jag uppfyller mina föräldrars befallning, och just för din skull, Gustaf, känner jag mig stark nog att uppfylla alla pligter som åligga mig. Du skall aldrig kunna säga, att din första kärlek gafs åt en ovärdig qvinna."

Hennes ögon glänste af en högre känslas ingifvelser, och det förekom honom, som om en helt annan makt än den fordna kärleken talat ur hela hennes väsen. Men hon vann alltmera styrka öfver sig sjelf, och ehuru orden voro ömma och milda, var hela hennes skick fast och bestämdt. Hon fattade utan tvekan hans hand.

Han

Han skyndade att hålla fast den erbjudna handen, medan han, med en rörelse, hvari en viss känsla af förtrytelse småningom smälte till en hög beundran af hennes styrka, yttrade: "Det var en tid, då fröken Karin icke tvekade att luta sitt hjerta emot den obekante ynglingen, som endast följt sin far i hennes fars hus af oskyldig nyfikenhet, fast den kostade honom hans lugn."

"Gustaf!" sade hon: "den tiden är mig ännu oändligt kär att minnas. Jag glömmer aldrig, då din far, den store skalden, kom till oss med sin yngsta son vid handen och föreställde oss honom, på sitt vanliga glada och behagliga sätt. Du var då nitton år, och jag intogs genast af ditt öppna och oförställda väsende. Du var icke, som de andra unga herrarne i vårt hus, en krypande och smickrande narr. Derföre kom jag, då vi råkades i trädgården vid Magnusberg, emot dig utan förställning och omsvep. Jag såg att du älskade mig, och då jag visste, att jag icke behöfde frukta för ett så ädelt tänkesätt och ett så rent sinne, som ditt, tillstod jag också öppet, att du var mig kär. Jag tror icke, att jag felat med denna kärlek. Jag har tyckt oss båda vara lyckliga af de oskyldiga smekningar jag tillåtit dig: derföre fördömer mitt samvete dem icke. Jag har dock aldrig gifvit dig något löfte att tillhöra dig och blifva din, utan jag har tvärtom bedt och rådt dig att aldrig gifva eller taga något band af ed eller försäkran oss emellan, som endast skulle göra vår olycka i framtiden."

"Jag förstår dig icke, ehuru klart du talar," invände han. "Du har lekt med mitt hjerta. Tror du, att en varmhjertad yngling, som blifvit försäkrad om din kärlek, kan med köld förlora ditt hjerta?"

"Men du förlorar ju icke mitt hjerta!" utbrast hon. "Jag försäkrar dig heligt, att jag evigt skall älska dig, ty du är min första kärlek. Men min hand får du icke. Min hand tillhör mig icke sjelf. Öfver den befaller min far, och mitt stånd, och mångfaldiga andra förhållanden.

Men mitt fria hjerta, min första ömhet har jag ju skänkt dig. Var nöjd, Gustaf! Begär icke af mig annat och mera, än jag kan och får gifva!"

"Obegripliga flicka!" sade han. "Du talar om kärlek. Du säger att du älskar mig, och likväl — Karin! En sådan kärlek, som helt kallt kan förneka sig sjelf, som gifver sig med blotta orden, men icke eger en enda handling, som kan bestyrka orden, den förstår jag icke. Jag förkastar den. Vet du hur jag älskar?"

"Ja, jag vet det," svarade hon. "Men säg ändå huru du gör det. Ehuru jag fast beslutat ett försaka, att underkasta mig mitt öde, skulle det likväl gläda mig att höra huru du älskar, Gustaf. Du skänker mitt hjerta en hemlig och underbar tillfredsställelse, om du förklarar det. Det är sista gången, det vet jag."

"Välan, Karin," återtog han. "Jag skall säga dig det, ehuru besynnerligt det må tyckas. Skyll mig icke, att jag talar annat för dig, än mitt hjerta känner. Jag älskar dig alltså, Karin, ehuru du är så godt som en furstedotter, och jag endast sonen af en svensk skald. Jag älskar dig så, att jag icke ens kan fördraga den tanken, att du skulle tillhöra en annan, du må då utstyra denna tanke med så många granna ord om högre pligter, som du behagar."

"Du älskar då mig icke för min, utan för din egen skull!" afbröt fröken. "Sådan är icke min kärlek: Just för din egen skull, just för att kunna anse dig som den bästa och ädlaste menniska, derför vill jag också, att du skall ega kraften att försaka. Du inser sjelf alltförväl, att vi båda, med våra varma hjertan, måste underkasta oss den yttre verldens och nödvändighetens bud. Hvad frågar verlden efter, om vi lida? Men hvad vi sjelfve måste fråga efter, är att vi lida så, att vi utan blygsel kunna se hvarandra, och framträda, om det skulle gälla, inför hela verlden utan fruktan."

"Det må visserligen vara beundransvärdt," inföll han, "att du, som qvinna är färdig, att böja dig för de yttre omständigheternas tvång. Men så är icke mannens art. Så

känner icke jag kärleken. Derföre, Karin, är det mitt beslut att ifrån denna stund icke vika för någon yttre makt. Det är en underbar skickelse, som så oväntadt har fört oss tillsammans. Att du skulle så oförmodadt just komma till min ensliga fristad, att jag skulle träffa dig här, skiljd ifrån alla vittnen och förföljare: det är en tilldragelse, som jag uttyder såsom en vink af våra ödens herre. Jag skall begagna den. Från i dag skall du tillhöra mig."

Den unga mannens kinder glödde, hans ögon lågade, och den tryckning, hvarmed han fasthöll hennes mjuka hand, blef allt starkare. Men hon bleknade, och i de eljest stolta dragen uttryckte sig en tilltagande ångest. Hon darrade, då han till slut kastade sin arm kring hennes lif och sålunda med en älskande ynglings djerfva öfverlägsenhet fulländade hennes fångenskap.

"Vet, min älskade Karin," fortfor han, "jag känner detta berg, med alla dess sällsamma grottor och gångar, bättre än någon annan menniska på jorden. Följ mig! Jag skall föra dig till en plats, der hela verlden icke skall finna oss. Låt jägarskaran sedan söka oss! I en grotta med utsigt utåt Wenern, dit ingen mer än jag kan hitta, skola vi vänta, tilldess de förlorat allt hopp. De skola tro, att du för alltid försvunnit, och efter en tid, då de tröttnat att söka, begifva vi oss till min lilla gård, der vi må lefva ett lif endast för hvarandra. Ingen känner här mitt namn, och ingen heller ditt. Just här skall man också minst söka dig. Vårt lif skall blifva en ostörd sällhet. Min älskade —"

Hon sökte att göra sig lös från hans omfamning och afbröt hans ifriga tal. "Du vet icke hvad du säger, Gustaf!" utropade hon! "Det är en omöjlighet, som du föreslår och begär. Tror du, att vi skulle kunna undkomma deras efterspaningar? Kan du ens tänka dig, att icke hvarje klyfta skulle genomletas? Och huru länge skulle vi kunna vara gömda der? De skulle aldrig upphöra att söka och förfölja oss."

"Jag fruktar dem icke," utropade han. "Vi äro

ju beväpnade, i värsta fall. Ingen lefvande varelse skall beträda grottans ingång, så länge vi äro derinne. Följ mig, min älskade!"

På hennes bleka kinder sväfvade ett leende. "Min gode Gustaf," suckade hon, "du besinnar icke, att vi väl sjelfve också skulle dö der, om icke annorlunda, af hunger. Det vore väl en död, som du likväl icke ville utsätta mig för?"

Gustaf släppte henne icke ur den fasta omfamningen. Men det var en viss afkylande stolthet, som begynte vakna inom honom. Med ett bittert leende sade han: "Du ser i sjelfva verket allt både lugnt och klart. Egentligen ville jag väl endast fresta: dig, ty nog inser också mitt förnuft omöjligheten att verkställa det vilda förslaget. Men jag måste tillstå det, Karin: din kalla förståndighet förfärar mig. Jag hade väl insett, att vårt oförmodade möte här skulle blifva vår sista afskedsstund; men jag väntade att den skulle blifva mera mild, mera ljuf i all sin bitterhet."

Nu tårades flickans blickar. "Gustaf!" utropade hon och tryckte sig närmare intill hans bröst: "Gustaf! så ville jag se och finna dig. Mild och ljuf, som du säger! Så vill jag skiljas ifrån dig i en mild ach ljuf stund."

"Men det var icke med mildhet och ljufhet, som min Karin kom mig till mötes!" yttrade han. "Vill du söka din tröst öfver vår skilsmessa i stolthet och högre rang, då har jag misskänt dig. Men jag har haft rätt, ty i alla dina ord i dag ligger intet hjerta. O, att jag endast visste, att ditt hjerta vore mitt, tro mig, jag skulle då icke med ett enda bittert ord vilja öka skilsmessans smärta."

Fröken fäste en häpen blick på honom. "Det är då du, som velat pröfva mig!" utbrast hon.

"Ja," svarade han. "Så som du började vårt samtal fann jag genast en sanning, som skulle utgjort mitt lifs djupaste smärta, om jag icke redan känt och anat den förut. Jag vet och känner nu, Karin, din stora hemlig-

het. Du har bedragit både mig och dig sjelf. Du älskar mig icke mera!"

"Gustaf!" ropade hon, förebrående, och ville rycka sig lös.

Men han höll henne ännu fast, och fortfor: "Sådan var din kärlek, Karin! att du kunde upphöra att älska. Derföre vill jag nu säga dig: en sådan kärlek har jag både rätt och kraft att förakta. Du, furstedotter! du är icke värd mig, den store skalden Stjernhjelms son. Det är jag som står såsom domare inför dig. Du är min fånge. Du är i mitt våld."

"Du gör mig orätt, Gustaf!" stammade hon bestört; "du är ju min barndomsvän, min älskade. Var det alltid för mig!"

Han förde henne sakta några steg närmare stranden af Hallsjön. Den kolsvarta vattenspegeln, lik en ofantlig slipad agat, speglade dock himlens skiftande skyar på sin mörka botten. Fröken ryste tillbaka för anblicken af det sällsamma skådespelet.

Nu hördes vid stranden af det svarta vattnet hastigt ett hundskall. Den förskräckta skaran af hjortar hade blifvit drifven just ditåt. På en gång störtade sig hjortarna i vattnet och simmade tvärtöfver.

Då visade sig jägarne emellan träden. Karin ville slita sig lös.

"Fly, Gustaf!" hviskade hon. "Låt ingen se dig!"

"Vill du att jag gömmer mig i det svarta djupet?" frågade han, "O! hur gerna jag gjorde det, om du följde mig."

Hon ryste. "Pröfva mig icke nu mera, Gustaf!" bad hon. "Faran är öfver oss. Dölj dig, om du icke vill både min och din olycka."

"Och om just din och min olycka," inföll han, "skulle mera behaga mig just derför, att den är gemensam för oss båda?"

"Dölj dig, dölj dig!" ropade hon ångestfullt, och ville slita sig lös.

Ett hånfullt leende sväfvade öfver hans läppar. Han svarade stolt: "Så farväl då, Karin, du min ungdoms älskade! du som förut intog mitt unga hjerta, för att bedraga det på sina skönaste förhoppningar. Men midt i förebråelsen vill jag likväl, ehuru bittert det må kännas, taga med mig den sista afskedskyssen."

Han kysste hastigt den ångestfulla, som i sin förvirring än öfverlemnade sig åt hans smekningar, än ville stöta honom tillbaka, sväfvande emellan fruktan för hans dröjsmål, och en känsla af återvaknande ömhet vid hans kyssar.

Men det tycktes som han föga aktat faran. Var det kanske, sedan kärleken sålunda gjort sina sista, bittra förklaringar, hämden, som eldade den förtörnade ynglingen? Han stod qvar och höll henne i sina armar. Från stränderna af den lugna insjön kunde gruppen af de båda älskande synas, och det svarta vattnet återspeglade deras gestalter i sitt djup

Men hastigt skallade ett skott helt nära intill dem. Då först släppte Gustaf henne lös och fattade sitt gevär. "Farväl, Karin!" utropade han ännu en gång. "Frukta icke för mig! Hellre än att låta din fars betjening gripa mig och kasta mig i fängelse för den förbjudna jagten, skall jag kämpa med dem allesammans. Mitt gevär är säkert, och lefvande skall ingen taga mig."

En mörk, slokande gran, ett hundraårigt mossigt mastträd, stod lutande öfver sjön med sin slutna massa. Vig och smidig, med geväret i handen, svingade sig ynglingen upp ibland de täta grenarne. För att der kunna upptäcka honom, måste man veta att han fanns der. Men han kunde öfverse allt omkring sig.

Knappt hade fröken Karin blifvit ensam, förrän hon, med klok besinning, också återtog sitt gevär, ordnade sin drägt och stod, såsom en helt lugn jägarinna vid stranden, helt nära det gamla trädet, som gömde hennes förtörnade vän. Besynnerligt förekom det henne, vid en flyktig tanke derpå, att hon och han just båda skulle beväpnade befin-

na sig inför hvarandra, liksom bevakade de hvarandra såsom fiender, i stället för ömma älskande.

Snart blåste jägarhornen sina signaler. Det var tillkännagifvandet, att man återfunnit fröken De damer, som åtföljde jägarskaran, skyndade till henne, sedan de funnit en liten väg på hvilken de kunde komma fram igenom skogen. Hon helsade dem fryntligt, liksom ingenting hade förefallit, och snart stod hela den vackra gruppen, förundrande sig öfver den mörka bergsjöns sällsamma anblick.

Men helt oförmodadt för fröken red en skön, stolt riddare till hennes sida. Det var grefve Königsmark. Sedan han helsat, med det honom egna behag, sade han: "Rikskanslern har just, genom denna tillställning skänkt mig den oskattbara lyckan att få återse fröken Karin. Jag vågade knappt hoppas det, ehuru det just var för att träffa fröken, som jag åtog mig att resa till Rikskansleren."

Karin besvarade rodnande hans helsning. Hon vände sig så emot honom, att hon skulle vända ryggen åt den stora granen samt dölja sitt ansigte för de blickar, som hon väl visste derifrån följde hennes minsta rörelse. "Grefven har således redan träffat min far?" frågade hon.

"Jag har det, min fröken," återtog han med ett eget uttryck. "Tillåt, mina damer!" tillade han med hög röst, att jag påminner er om att furstinnan dröjer här i grannskapet."

"Ah! jag skall föra vår mor hit! Hon måste se den märkvärdiga sjön!" utropade fröken Ebba glädtigt. "Följ mig! Jag möter henne."

Alla damerna skyndade att följa henne, men grefven höll, med en på en gång vördnadsfull och bedjande åtbörd, fröken Karin tillbaka.

"Furstinnan är snart här," sade han. "Min tid är dyrbar, och jag ber derföre fröken Karin skänka mig de ögonblicken ensam."

"Hon tvekade. En blick full af bekymmer och oro flög till det skuggfulla trädet, der i synnerhet en förfärlig skugga bevakade henne. "Grefve Otto!" hviskade hon

slutligen sakta: "Här är ett hemskt ett farligt ställe. Låt oss skynda härifrån!"

"Nej, min fröken!" sade han med en krigares beslutsamhet. "Jag har ett ord att säga er, och på detsamma beror alltför mycket mitt lifs lugn, för att icke jag skulle begagna tillfället att säga det. Kalla detta ställe icke hemskt! Se den sköna klara sjön: den är mörk, som framtiden, men himmelen speglar sig på dess djup, ehuru nattligt det må vara. Karin! är ert hjerta likgiltigt för mig? Jag begär ett svar, så bestämdt, att jag derigenom får mitt lifs öde afgjordt."

Förlägen vände den öfverraskade fröken bort sitt ansigte. Hon kände sig så djupt förödmjukad vid tanken derpå, att just hon, som för sin bedragne ungdomsvän yttrat så stolta och sköna tänkesätt, nu i hans närvaro skulle nödgas uppenbara sitt hjertas hemliga trolöshet. Men grefvens beslutsamma uppsyn, sade henne att hon denna gång icke kunde, på något vilkor, undkomma från det bestämda svaret på hans frieri, hvars afgörande hon med så mycken klokhet förstått att hittills uppskjuta. Hon kände att hon förolämpat och retat en älskande yngling, och hon bäfvade för att också såra den andre.

Men han fattade frimodigt hennes hand. "Jag fordrar nu, i detta ögonblick, fröken Karins svar på mitt hjertas bön om kärlek och huldhet. Jag kommer hit från kriget, för att, på några få stunder få mitt öde afgjordt, och jag återvänder, för att sedermera resa till Venedig. Republiken har af konungen begärt mig till befälhafvare för sina härar mot Turkarne. Vill fröken Karin följa mig, såsom min maka, eller skall jag ensam skynda att söka ett ärofullt slut på mitt lif? Här, fröken Karin! Nu gäller ingen tvekan mera! Jag bjuder er, som en ärlig krigare, min hand. Tag den, och välsignelse väntar oss af de kära föräldrarna, eller, vill ni, att jag här tager ett evigt afsked?"

Fröken Karin gömde sitt ansigte i sina händer. Hela den behagfulla gestalten skälfde, och grefven betraktade

med

med rörelse i uppsyn och blick det älskade föremålet för hans ömhet.

Slutligen såg Karin upp. "Detta dystra ställe," sade hon, med en darrande men dock bestämd ton, "tyckes mig just skapadt för ett evigt afsked. Här har visst naturen ämnat, att älskande hjertan skola skiljas. Välan, Grefve Otto! Jag tager också här afsked af hvad som fordom varit mig kärt, — lugnet och lyckan i mitt föräldrahem, min barndoms och ungdoms glädje och — kärlek. — Jag — jag — följer er till Venedig."

Grefven såg på henne med uttrycket af en glad öfverraskning. "Det var ett sorgligt sätt, att afgöra min lycka. Men jag erkänner lyckan, och skall söka förjaga sorgerna för oss båda, så vidt jag förmår. Tack, min älskade, för det öppna och redliga svaret!"

Med eldig häftighet tryckte han henne till sitt bröst och kysste henne, ehuru hon, bäfvande drog sig tillbaka.

Jägarskarans larm hade emellertid ökats rundtomkring, och snart framträdde ur skogen hela jagtsällskapet. Rikskansleren sjelf och hans furstinna redo fram till stranden, der de lemnade sina hästar och närmade sig derefter den plats, från hvilken grefven på intet vilkor tycktes vilja släppa fröken.

"Här har du gifvit mig ditt svar," sade han: "låt oss här också emottaga den välsignelse och det bifall, som först skall göra oss fullkomligt lyckliga!"

Föräldrarne skyndade fram. Med allvarsam värdighet men ett uttryck af hög inre tillfredsställelse, omfamnade Rikskansleren dem båda. Furstinnan göt tårar af glädje, och försäkrade att hennes älskade Karin nu uppfyllt hennes innerligaste önskningar.

Kretsen af hela sällskapet, som underrättades om det unga parets slutna förbindelse, slöt sig lyckönskande omkring dem, och jägarhornens toner, som flögo emellan skog och klippor och öfverallt stötte på genljud, kallade de aflägsnade jägarne tillbaka, så att den flyktande hjorden af

bergens villebråd för denna gång också vann förskoning och fred.

I detsamma skallade ett skott i den täta granen. En jägares gestalt störtade utför de hängande grenarne och föll plötsligt i sjön, hvars nattsvarta vågor hastigt svallade upp för att sluka sitt rof.

Alla de närvarande rusade bestörta till stranden. Karin svindlade, men grefven skyndade att upptaga henne i sina armar.

"Hvem var det?" frågade Rikskansleren.

"Det måtte varit en krypskytt!" yttrade en gammal jägare. "En sådan har smygt omkring på bergen, det vet jag. Men härifrån kommer han aldrig upp, det är säkert, ty här är sjön bottenlös."

Fröken Karin återkom småningom till sansning. Men hennes lugn var för evigt förloradt. När jagtsällskapet, som förgäfves sökte att lösa gåtan om den obekante jägaren, hvilken skjutit sig och försvunnit i sjön, återvändt, öfver den sköna dalen, till Magnusberg, hade fröken så mycket välde öfver sig sjelf, att hon samtalade med sin brudgum om deras framtid. Hon var icke glad, men han var dock belåten med hennes vänlighet. De samvetsqval, som hon kände, icke för det hon slitit det första band, hennes hjerta knutit, utan för det hon slitit det på sådant sätt, upphörde aldrig att förfölja henne. Då hon några år derefter återkom ifrån Venetianska kriget, der hon blef enka, besökte hon Magnusberg, och befallte, vid en färd upp till Halleberg, att en minnesvård, på hvilken intet namn ristades, och hvars anledning traditionen sökte i den obekante jägarens sjelfmord, skulle resas vid den svarta Hallsjön. Mossa och skog har höljt minnesvården, men ännu kan dess spår finnas af nitiska forskare.

DROTTNINGENS VAL.

I den runda kungasalen
uti Stockholms gamla slott,
Vid ett fönster, Sveriges Drottning
satt och såg mot himlen blott.

Under hennes fötter lågo
dystra häkten, mörka hvalf,
Men ej nådde henne klagan
från den nöd i djupet skalf.

Öfver hennes unga hufvud,
tornet högt mot himlen blå
Reste sin förgylda spira
med de trenne kronor på.

Tankfull hennes ande rycktes
mellan inre fröjd och qval:
Mellan hjertats rätt och äran,
göra måste hon sitt val.

Ute i det vilda kriget,
på Germaniens rika fält,
Spände, mellan rika byten,
unga Fursten sina tält.

Ärans tjusning, segerglädjen
stormade uti hans själ,
Och för prakten af sin lager,
bort han glömde hjertats väl.

Hastigt som ett irrsken glänste
i Furstinnans unga barm
Skenet af en nyfödd tanke,
glimmande men icke varm.

Dubbelkronan, snillets, bördens,
såg hon, i ett gyllne sken,
På en ädel jungfrus hjessa,
"makalös" och himmelskt ren.

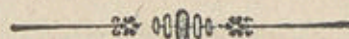
Ingen segrens lager lyser
så som denna krona dock,
Då dess diamanter stråla,
i en ungdomsfyllig lock.

Hastigt fattade hon pennan:
snabbt den djerfva handen skref
Till det stolta hjertats hjelte
ett beslutsamt, hemligt bref.

"Hjertat kan så lätt förändras,
evigt kronans glans består.
För sin egen drömda lycka,
hjertat mer ej klappa får."

Så i djerfva, stolta drömmar,
sänkte drottningen sin själ,
Och för ärans kalla tjusning
offrade sitt hjertas väl.

Men just hennes djerfva offer,
hvarmed ärans glans hon vann,
Efterverlden som den största
fläck på hennes minne fann.

STOCKHOLM. HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET, 1843.

